

DUŻY FORMAT

CZY TO RZĄD ŚWIATOWY?

• Piotr Głuchowski
pyta Aleksandra Kwaśniewskiego
o Grupę Bilderberg

Imperium Gołębiowskiego

Został polskim Hiltonem

Uciekł z domu w wieku 14 lat, bo ojciec karmił go suchym chlebem. Na studiach zaczął piec wafle w przydomowej komórce. Zarobione dolary chował w słoikach zakopanych w ogródku, bo bał się urzędników bardziej niż złodziei. Tadeusz Gołębiowski zbudował największe hotele w Polsce ► **10-11**

Temat Dnia

Przestępczość nie ma koloru skóry

W serwisach społecznościowych działają ludzie wyspecjalizowani w celowej, rasistowskiej selekcji przestępczości, bo taka narracja wpisuje się w ich głębokie przekonanie, że Europa powinna być biała i chrześcijańska – mówi prof. Michał P. Garapich
► **Rozmowa 4-5**

Wydaje Wyborcza Sp. z o.o.
nr indeksu 348198

ISSN 0860-908X

25>

9 770860 908112

FOT. JAKUB WŁODEK / AGENCJA WYBORCZA.PL

Auschwitz

ZAKŁÓCILI ROCZNICĘ

Kilkunastu byłych więźniów wzięło udział w uroczystościach 86. rocznicy pierwszej deportacji do niemieckiego nazistowskiego obozu Auschwitz. – Pamięć jest potrzebna, bo mechanizmy wykluczenia, i pogardy nie zniknęły – mówiła Marta Cienkowska, ministra kultury. W Auschwitz Niemcy zgładzili co najmniej 1,1 mln ludzi, głównie Żydów, spośród około 140-150 tys. Polaków zginęła niemal połowa. Swoją manifestację przed muzeum zorganizował Ruch Obrony Granic. – Chcę pokazać, że Auschwitz był obozem, który był zbudowany dla Polaków – mówił Robert Bąkiewicz.
• **Więcej na Wyborcza.pl**

Śledztwo po publikacji „Wyborczej”

Bankowy Fundusz Korupcyjny

Dyrektorzy z Bankowego Funduszu Gwarancyjnego najpierw wybrali syndyka do obsługi przejętych przez państwo banków, potem nadzorowali jego czynności, a po zakończeniu pracy w BFG przeszli na pensję u syndyka.

Wojciech Czuchnowski

Śledztwo w tej sprawie od kilku miesięcy prowadzi Prokuratura Regionalna we Wrocławiu. 4 maja tego roku zyskała ważny argument w postaci decyzji Ministerstwa Sprawiedliwości o zawieszeniu uprawnień Marcina Kubickiego, syndyka masy upadłościowej Getin Noble Banku i Idea Banku. W uzasadnieniu decyzji ministerstwa sprawa urzędników BFG zajmuje cały rozdział. A słowo „korupcja” odmieniane jest na wszelkie sposoby.

Układ syndyka

Wszystko zaczęło się w lipcu 2025 r. od tekstu „Wyborczej”. W artykule „Zamknięty układ syndyka” pokazaliśmy, jak na upadłości Idea Banku i Getin Banku zarabiają kancelarie prawne i spółka PR zatrudnione

przez Kubickiego do obsługi banków, które państwo przejęło między rokiem 2020 a 2022 r. Decyzje o przejęciu, czyli przymusowej restrukturyzacji, podyktowały wtedy Komisja Nadzoru Finansowego w porozumieniu z BFG. „Wyborcza” na podstawie kopii 5,5 tys. przelewów ustaliła, że największym beneficjentem upadłości była grupa kancelarii prawnych powiązanych z Kubickim, którym syndyk zapłacił 197 mln zł. Wśród przelewów z kont obu banków były znaczne kwoty wypłacane przez syndyka trzem wysokiej rangi urzędnikom BFG. Regularne wynagrodzenie otrzymywali: Krzysztof L. (w BFG dyrektor ds. przymusowej restrukturyzacji; dostał od syndyka łącznie 210 tys. zł), jego zastępca Krzysztof J. (275 tys. zł) i były administrator BFG Paweł M. (297 tys. zł).

Po naszej publikacji kontrolerzy z MS poszli tropem przelewów. Na początku maja ministerstwo zawiesiło licencję Kubickiego. Syndyk odwołał się od tej decyzji.

W uzasadnieniu decyzji MS można przeczytać, że w publikacji o „układzie syndyka” nie doszacowaliśmy kwoty wydanej na obsługę prawną obu banków. Nie było to 197, ale 275 mln zł. Postępowanie przeprowadzone przez ministerstwo pokazało, że w BFG łamane były przepisy ustawy antykorupcyjnej. Początkowo wydawało się, że chodzi „tylko” o to, że Krzysztof L., Krzysztof J. i Paweł M. po zakończeniu pracy w BFG przeszli na pensję do syndyka. Już to – zdaniem ministerstwa – stanowi złamanie art. 7 ustawy „O ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne”.

BFG w wypowiedziach publicznych (m.in. odpowiedzi na pytania „Wyborczej”) broni się argumentem, że Fundusz nie jest wymieniony w ustawie jako podlegający jej przepisom.

Jednak zdaniem ministerstwa nie to znaczenia: „Wyłączenie BFG spod tych regulacji może prowadzić do luk

systemowych, które osłabiają mechanizmy kontroli i przejrzystości”.

„Czystej postaci łańcuch korupcyjny”

W uzasadnieniu decyzji ministerstwa jest fragment, który sugeruje, że jeszcze pracując w BFG, wspomniani urzędnicy działali na korzyść Kubickiego. Idąc tym tropem, „Wyborcza” dowiedziała się, że Krzysztof J. i Krzysztof L. jako dyrektorzy Departamentu Przymusowej Restrukturyzacji BFG stali za tym, że to właśnie Kubiczek został wyznaczony na zarządcę majątku obu banków. Takie dane miała uzyskać wrocławska prokuratura regionalna, która wszczęła śledztwo po publikacji „Wyborczej”. Zebrane w nim dokumenty potwierdziły, że dyrektor i jego zastępca od początku prowadzili sprawę tak, by syndykiem został właśnie Kubiczek.

– To, co tutaj widzimy, to czystej postaci łańcuch korupcyjny albo, inaczej mówiąc, modelowy oscylator korupcyjny – mówi prok. Piotr Kosmaty, autor podręczników prawa karnego i wykładowca w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury. ●

• **Więcej ► 7**

Michał
Olszewski

Żeby Polska nie zmieniła się w Kielce

Poziom antyukraińskiej podłości osiągnął w Polsce wyższy wcześniej niespotykane. Reakcja Karola Nawrockiego na decyzję Wołodymyra Zelenskigo, który zdecydował o nadaniu jednej z jednostek wojskowych imienia „Bohaterów UPA” wywołała kaskadę zdarzeń zawstydzających i strasznych. Nawrocki chce odebrać Order Orła Białego, a Polacy przechodzą do działania. Nareszcie możemy pokazać Ukraińcom, gdzie ich miejsce. Kielce przejdą w tej odsłonie (bo z pewnością będą kolejne) antyukraińskiego amoku do historii jako symbol polskiej małoduszności i zawziętości. Położone w centralnej Ukrainie partnerskie miasto Winnica zwróciło się do prezydentki Agaty Wojdy o nieodpłatne przekazanie 15 starych autobusów Solaris. Kielce ich nie potrzebują, a w Winnicy bardzo się przydadzą. W reakcji na tę prośbę część Kielczan i radnych zrobiła taką kocią muzykę, że mer Winnicy wycofał swoją prośbę, a Wojda wycofała projekt uchwały z porządku obrad. Nie ma znaczenia, że Winnica każdego dnia może zostać zrównana z ziemią, że podczas tragicznego ataku w lipcu 2022 rosyjska raketa zabiła 27 osób, w tym troje dzieci. Że bez takiego zaplecza front ukraiński upadnie. Znaczenie ma fakt, że Zelenski honoruje UPA, a Nawrocki wygraża pięścią.

Kielcom odpowiedziały „Sikorki na Ukrainie”. To

grupa wolontariuszy, która od początku pełnowymiarowej inwazji wspiera naszego sąsiada. Zbiórka na wykup autobusów pokazuje, że Polaków stać na elementarną przyzwoitość – większa część koniecznej kwoty została już zebrana. Ten zryw jest wspaniały, nie zmienia on jednak, niestety, nastrojów społecznych w Polsce. Są one w coraz bardziej jednoznaczny sposób antyukraińskie. Najprościej byłoby bowiem napisać, że ta część Kielc, która zmusiła prezydentkę miasta Agatę Wojdę do wycofania się z przekazania autobusów, nie jest dla miasta reprezentatywna. Bo przecież są i w Kielcach ludzie, którzy rozumieją, że za naszą wschodnią trwa okrutna wojna. Niestety, jest inaczej. Kielce urastają właśnie do metafory tej części Polski, dla której od rosyjskiego zagrożenia ważniejsze są nazwy ukraińskich ulic. I jest to część bardzo duża.

Straszny to czas nie tylko dla Ukrainy, ale też dla Polski. Naszej przyzwoitości broni garstka wolontariuszy i ludzi, którzy wpłacają nawet drobne kwoty, dając wątłą nadzieję, że kraj nie zmieni się we wspólnotę ludzi opętanych antyukraińskimi fobiami. ●

• Zbiórkę pieniędzy na wykup kieleckich autobusów dla Winnicy wespierać można wpłacając, dowolną, nawet najmniejszą kwotę na konto fundacji „Sikorki na Ukrainie”.

Numer konta: **PL62 1750 1312 6883 5157 7770 6150**

Andrzej rysuje

Świdnik Podniebne widowisko

Świdnik, 13 czerwca 2026 roku. Od akrobacji wykonywanych przez najlepszych pilotów, po przeloty samolotów historycznych i współczesnych - to wszystko zobaczyć można było podczas piątej edycji Świdnik Air Festival. Impreza zgromadziła tysiące miłośników lotnictwa, choć część zaplanowanych pokazów nie odbyła się z powodu złych warunków pogodowych.

Rośnie nasz dług

7,3

PROC. PKB
Czyli ok. 284 mld zł, taki był w 2025 roku deficyt sektora finansów publicznych (liczony według unijnej metodologii ESA), czyli suma zadłużenia państwa, podległych mu jednostek i samorządów. To daje Polsce drugie miejsce od końca w całej UE. ► next.gazeta.pl

W weekend

**Beata
Śniechowska.
Szełowa
z gwiazdką**

– rozmowa
Dominiki Wantuch

Polacy sami o sobie, czyli jak się widzimy

Malkontenctwo, brak poczucia humoru i smutek

Kreatywni i z artystyczną duszą? A może ambitni, sprytni i oszczędni? CBOS sprawdził w sondażu, co sądzą o sobie Polacy.

O to, jak sami siebie widzą, czy dostrzegają więcej zalet, czy wad, CBOS zapytał Polaków w maju.

Z sondażu wynika, że dla najliczniejszej grupy badanych – 30 proc. – naszą najważniejszą zaletą jest pracowitość.

Dwa razy rzadziej – 15 proc. wskazań – dostrzegamy takie swoje cechy jak malkontenctwo, brak poczucia humoru oraz smutek.

Jeszcze rzadziej – 11 proc. – widzimy siebie jako dbających o dobro ojczyzny, patriotów, którym interes własnego kraju nie jest obojętny. Taka sama grupa twierdzi, że Polaków cechuje przedsiębiorczość, dążenie do wyznaczonych celów, ambicja, spryt i oszczędność.

O tym, że Polacy są godni zaufania, solidni i rzetelni oraz gościnni, jest przekonany co 14. badany. Tylko 5 proc. wskazało, że jesteśmy sympatyczni, mili, uprzejmi, życzliwi, towarzyscy, kulturalni.

Jeszcze mniej, bo 4 proc. zakreśliło, że jesteśmy inteligentni, wy-

kształceni, mądrzy, zdolni i utalentowani.

Niezwykle rzadko oceniamy, że mamy poczucie humoru, jesteśmy radośni czy pogodni. Że potrafimy pracować w zespole, jesteśmy otwarci, ugodowi tolerancyjni i mało konfliktowi. Że jesteśmy odważni, waleczni czy bohaterscy.

Dla zaledwie 1 proc. badanych Polak jest kreatywny i ma artystyczną duszę.

A wady, te obok malkontenctwa? 8 proc. wskazuje na samolubstwo, egoizm, brak kultury, zazdrość, czyli to, że potrafimy być po prostu niesympatyczni. Albo jeszcze gorzej – także mściwi, okrutni, zawistni, stosujący przemoc.

Widzimy takie swoje wady jak brak poszanowania prawa, cwaniactwo czy podejrzliwość (5 proc.). Wreszcie i to, że trafiają się wśród

nas i złodzieje, oszuści i bandziory.

Kłótniowość, awanturnictwo, konfliktowość to nasze wady dla 4 proc. Dla 3 proc. bywamy roszczeniowi, chciwi, chytrzy, zachłanni, wyrachowani, skąpi, no i ulegamy manipulacji władzy oraz propagandzie.

W porównaniu z takim samym badaniem sprzed dekady autoportret Polaków się poprawił. Bo wtedy zalety dostrzegaliśmy z niemal taką samą częstością jak wady, a teraz zalety częściej niż wady (odpowiednio: 59 i 47 proc.). Nicco częściej niż w 2016 r. zwracamy jednak uwagę na takie wady jak nacjonalizm, szowinizm i brak tolerancji. ●

Agnieszka Kublik

• Sondaż CBOS z 7-17 maja, próba losowa, reprezentatywna 1041 dorosłych Polaków, metoda mieszana (CAWI, CAPI, CATI).

W SPRZEDAŻY

Faworyci turnieju: Kylian Mbappe,
Lamine Yamal, Harry Kane, Leo Messi

Korespondencje z USA
„Za pięć dwunasta”

Rozmowy z Janem Urbanem
i Jackiem Laskowskim

Sylwetka Szymona Marciniaka

Program transmisji w TV

Magazyn do nabycia w punktach sprzedaży prasy, m.in: w salonach EMPIK, na stacjach benzynowych, w salonikach Media Relay, w sklepach sieci Żabka i LIDL oraz w innych dobrych punktach sprzedaży prasy.
Zamówienia w internecie: **Prenumerata24.pl** (dostawa bezpłatna) lub **KulturalnySklep.pl**.

Po zamieszkach w Southampton i Belfaście

Przestępczość nie ma koloru skóry

W serwisach społecznościowych działają ludzie wyspecjalizowani w celowej, rasistowskiej selekcji przestępczości, bo taka narracja wpisuje się w ich głębokie przekonanie, że Europa powinna być biała i chrześcijańska.

ROZMOWA Z
PROF. MICHAŁEM P. GARAPICHEM,
antropologiem, profesorem London
Metropolitan University

MAGDALENA GRZYMKOWSKA-CHMURA: Najpierw protesty w Southampton wywołane policyjnym nagraniem z aresztowania zamordowanego Henry'ego Nowaka, później zamieszki w Belfaście po ataku nożownika z Sudanu. Czy to tylko incydenty, czy możemy mówić o pewnym trendzie?

PROF. MICHAŁ P. GARAPICH: Trudno porównywać Southampton i Belfast, bo mają ze sobą niewiele wspólnego, poza tym, że są w jednym państwie. Generalnie tego typu wydarzenia w Zjednoczonym Królestwie nie są częste, ale zdarzają się z pewną regularnością. Punktem zapalnym za każdym razem jest jakieś zdarzenie, natomiast proch, który powoduje ten wybuch, w różnych miastach ma inną naturę.

Southampton i Belfast leżą na dwóch krańcach Zjednoczonego Królestwa. I o ile cała Wielka Brytania zmaga się z pewnymi pobrexitowymi wyzwaniem, w tym z ekonomiczną zapaścią i problemami strukturalnymi, to w przypadku Belfastu mówimy o pewnym mikrokosmosie. Tam zamieszki są niemal cyklicznym wydarzeniem, zwłaszcza wśród młodych ludzi. Były rok, dwa i trzy lata temu, były też w czasie pandemii.

Bo nie oszukujmy się, Irlandia północna to ostatnia kolonia brytyjska, gdzie przez czterdzieści lat trwała wojna domowa i zginęły tysiące ludzi. Przez tę historię natura Belfastu wciąż jest brutalna, przemocowa. Pamięć o wojnie wciąż jest tam żywa.

W tych zamieszkach brali udział ludzie młodzi, nastolatki – kolejne pokolenie, które wyrasta w kulturze konfrontacji lojalistów z republikanami, przemocy ulicznej, ale też kontroli społecznej. Bo tam każdy wie, kto kim jest, gdzie mieszka, kto utrzymuje porządek. Dlatego podczas zamieszek policja nie miała władzy nad dzielnicami – mieli ją przedstawiciele bojówek. Mówimy więc o miejscu na mapie Europy i Wielkiej Brytanii dość unikalnym.

„Informacja, że czarny zaszlachtował białego, pada na podatny grunt”

Czym różnią się zamieszki w Belfaście i w Southampton?

– W Southampton zamieszki wybuchły, bo tłum chciał dojść do domu rodziny mordercy. Policja zareagowała, ponieważ to mogło skończyć się linczem.

W Belfaście ludzie po prostu dzielili się na Facebooku adresami osób z Ugandy, Ukrainy, Polski. Zdarzało się to regularnie w przeszłości i ma charakter rasistowskiego pogromu.

Stąd wynikają surowe działania policji oraz wyroki dla osób sięgających nienawiści w sieci – bo policja nie jest w stanie obstarwić wszystkich domów przedstawicieli wszystkich mniejszości etnicznych.

Zamieszki w Belfaście wybuchają dość regularnie, zazwyczaj w lecie, gdy młodzież się nudzi. To forma ich socjalizacji, podtrzymująca konflikt, który już nie ma charakteru zbrojnego. Młodzi nie podkładają już bomb, ale wciąż mają skłonności do ryzykownych zachowań.

Od kilku lat zamieszki są ukierunkowane na mniejszości. Czasem ich początek jest nawet w innym mieście – był taki przypadek, że w Southport w Anglii służby socjalne weszły w konflikt ze społecznością Romów rumuńskich, temat został

podchwycony przez portale społecznościowe i te zdarzenia stały się zaczynem do zdarzeń o charakterze pogromu antyromskiego w Belfaście. Tak jak wtedy, tak i dziś młodzież wyszła na ulice i dokładnie wiedziała, w którym domu mieszkają Romowie rumuńscy. Wyciągali ich na ulice, wrzucali cegły lub koktajle Mołotowa. Kilkuset Romów – legalnych imigrantów z prawem pobytu – musiało się ewakuować.

Konflikt w Irlandii Północnej podskórnie wciąż buzuje, tylko przemoc jest obecnie skierowana w stronę migrantów. Serwisy społecznościowe oraz prominentne postacie, jak chociażby Elon Musk, dodatkowo podsycają te emocje.

Informacja, że czarny mężczyzna zaszlachtował białego, pada na podatny grunt, bazując na czysto rasistowskim stereotypie.

Bo kilka dni wcześniej mieliśmy przypadek białego, rodowitego Brytyjczyka, który strzelił z kuszy do studenta z Arabii Saudyjskiej.

Ale takie informacje na ogół nie wywołują zamieszek.

Mówiąc natomiast ogólnie o skali przestępczości, warto przypomnieć, że statystycznie przestępczość w Wielkiej Brytanii maleje. Jest coraz mniej zabójstw, morderstw czy kradzieży. To swego rodzaju paradoks, że przestępczości jest mniej niż w latach 70. czy 80., kiedy migrantów było znacznie mniej. Natomiast w przestrzeni medialnej wygląda to tak, jakby było więcej. I dodatkowo łączy się to ze wzrostem migracji.

Czy władze podejmują jakieś działania, aby załagodzić napięcia społeczne?

– Brytyjczycy raczej prowadzą politykę reagowania na problemy, nie antycypują pewnych rzeczy, które mogą się stać. Widać to w polityce integracyjnej i w zarządzaniu wielokulturowością.

Brytyjczycy zawsze mieli do migracji dość liberalne podejście: ludzie przyjeżdżają, mają swoją kulturę, mogą ją manifestować i jakoś się wpasowują. Zarządzanie tymi procesami polega przede wszystkim utrzymywaniu porządku – żeby ludzie się nie zabijali, nie było konfliktów i zamieszek.

Od lat 40, 50, kiedy migranci przyjeżdżali do Wielkiej Brytanii głównie z Imperium, ludzie integrują się przez codzienne interakcje, szkołę, pracę. Dochodzi czasem do spięć, ale są one zażegnywane poprzez interakcje międzyludzkie. I tak to społeczeństwo działa, szczególnie w dużych miastach typu Birmingham, Londyn czy Liverpool.

Jeśli chodzi o polityki łagodzące napięcia społeczne, to proszę zwrócić uwagę, co mówią rodziny ofiar – jasno podkre-

***Prof. dr hab. Michał P. Garapich**

• (ur. 1973) – antropolog, profesor London Metropolitan University, School of Social Sciences and Professions. Zajmuje się m.in. migracją między Polską a Wielką Brytanią, nacjonalizmem i oporem społecznym. Kierownik finansowanego przez Economic and Social Research Council interdyscyplinarnego badania zaangażowania polskich imigrantów w grupy prawicowe w Wielkiej Brytanii. Za swój literacki debiut „Dzieci Kazimierza” otrzymał Nagrodę Historyczną „Polityki”.

ślają, żeby nie wykorzystywać ich tragedii do rozgrywek politycznych ani podżegania do protestów.

Taka jest też oficjalna linia komunikacji rządowej. Jednak skrajna prawica cynicznie wykorzystuje te zdarzenia do przepchnięcia swojej tezy, że społeczeństwo wielokulturowe po prostu nie działa. Jest to założenie błędne, bo w społeczeństwach bardziej jednolitych kulturowo zbrodnie też się zdarzają.

Realia są takie, że ze względu na dziesiątki tysięcy grup etnicznych mieszkających w Wielkiej Brytanii mamy wiele kultur i języków, które codziennie wchodzą ze sobą w interakcje – w szkole, pracy, na ulicy, w autobusie, metrze, mediach, polityce. To miliony interakcji między ludźmi różnych kultur, ale ludzie są z tym oswojeni i w przeważającej mierze przedstawiciele tych „obcych” kultur są dobrze zintegrowani. Zgodnie z hipotezą kontaktu – im więcej kontaktów, tym bardziej ludzie się ze sobą zgadzają. Nie muszą się kochać, lubić, ale różnice kulturowe wyrażone ubiorem, językiem, kolorem skóry przestają być przeszkodą w interakcji.

Badania jasno pokazują, że wielokulturowość nie jest zagrożeniem, ale skrajna prawica posługuje się argumentami anegdotycznymi, odwołującymi się do emocji, nie do nauki czy statystyki.

Trzeba wziąć głęboki oddech i zdać sobie sprawę, jakie siły budują narrację dotyczącą rzekomego zagrożenia dla białych.

Bo przykładowo w Belfaście 97 procent mieszkańców deklaruje się jako biali. To znaczy, że w Krakowie jest więcej osób o odmiennym kolorze skóry niż w Belfaście.

Badania jasno pokazują, że wielokulturowość nie jest zagrożeniem, ale skrajna prawica posługuje się argumentami anegdotycznymi, odwołującymi się do emocji, nie do nauki czy statystyki

PROF. MICHAŁ P. GARAPICH

Po zamieszkach w Southampton i Belfaście

Pewne mitologiczne narracje, które tworzy skrajna prawica – w tym polscy przedstawiciele prawicy – są potwornym wykorzystaniem tej tragedii. I to od Elona Muska po Tommy’ego Robinsona, nie mówiąc już o całej palecie polskich polityków, na przykład z Konfederacji. Nie chcę zabrzmieć, jakbym trywializował te tragedie – to są po prostu potworne historie

PROF. MICHAŁ P. GARAPICH

• **Protesty w Southampton wywoła policyjne nagranie z aresztowania zamordowanego Henry’ego Nowaka. Policja zareagowała, bo tłum chciał dojść do domu rodziny mordercy, co mogło skończyć się linczem**

FOT. REUTERS/ISABEL INFANTES

Swoją drogą, to ciekawa reguła, że im bardziej jednolite jest społeczeństwo, tym bardziej antyimigranckie i rasistowskie nastawienie mają jego mieszkańcy.

„W Europie wciąż do ludzi nie dociera, że można być Europejczykiem i nie być białym”

Czy w innych krajach wielokulturowych są narzędzia, które mogłyby być pomocne w przypadku takich wydarzeń?

– W każdym kraju są specyficzne uwarunkowania, problemy, migracja i sposób podejścia do niej – zupełnie inaczej wygląda to w Stanach Zjednoczonych, a inaczej w Kanadzie. W Europie, zwłaszcza po prawej stronie spektrum politycznego, wciąż do ludzi nie dociera, że można być Europejczykiem i nie być białym. W Stanach czy w Kanadzie jest to oczywiste.

Pewne mitologiczne narracje, które tworzy skrajna, są potwornym wykorzystaniem tej tragedii – od Elona Muska po Tommy’ego Robinsona, nie mówiąc już o całej palecie polskich polityków, na przykład z Konfederacji. Nie chcę zabrzmieć, jakbym trywializował tę tragedię – to są potworne historie –

Ale to jest moment, w którym najbardziej trzeba słuchać, moim zdaniem, rodzin ofiar.

Bo proszę zwrócić uwagę – jest pakt migracyjny, który teraz wchodzi w życie, i to jest koszmarnie, jak prawicowi politycy wykorzystują te tragedie do własnych rozgrywek.

Aby zachować względny spokój w społeczeństwie wielokulturowym, trzeba zapobiegać zamieszkom na tle etnicznym, i robi się wszystko, żeby temu zapobiec. Stąd człowiek, który pod wpływem alkoholu rzucił koszem w policję, dostał dwa

lata. To jest bardzo przykre i współczuję mu oraz jego rodzinie, ale takie aresztowania i wyroki będą jeszcze przez najbliższe miesiące traktowane jako odstraszacz i pewien mechanizm prewencyjny.

Można narzekać że to ograniczanie wolności słowa, że za post na Facebooku można zostać wysłanym do więzienia. Ale jeśli ktoś publikuje na Facebooku treść w stylu „spalmy wszystkich czarnych”, to jest to groźba karalna. Tym bardziej w Belfaście, gdzie ktoś podaje adres: „tutaj mieszka rodzina z Ugandy”.

Czy w ogóle da się tego uniknąć?

– Raczej jestem pesymistą, bo w dobie serwisów społecznościowych jest to bardzo trudne. Odzwierciedla to też globalizację transnarodowych, mocno prawicowych dyskursów. Jeśli w Neapolu dojdzie do zabójstwa, a sprawca będzie miał ciemniejszą skórę, w całej Europie podniosą się gło-

sy, że multikulti nie działa. A fakt, że w Neapolu najczęściej to Włosi strzelają między sobą, ma drugorzędne znaczenie – włoska mafia jest traktowana jako element lokalnego kolorytu.

Należy pamiętać, że przestępczość po prostu nie ma koloru skóry.

Statystycznie takich gwałtownych przestępstw jest więcej w społecznościach biedniejszych, więc istnieje domniemanie, że imigranci, którzy z reguły dopiero budują swój dobrobyt, są w tej grupie ryzyka. To jednak nie oznacza, że bogatsi nie popełniają przestępstw. Popołniają, ale innego rodzaju – z większą premedytacją, i mając zasoby, by uniknąć odpowiedzialności.

Tymczasem w serwisach społecznościowych działają ludzie wyspecjalizowani w celowej, rasistowskiej selekcji przestępczości, bo taka narracja wpisuje się w ich głębokie przekonanie, że Europa powinna być biała i chrześcijańska. ●

OGŁOSZENIE PŁATNE

Kraj/34438883

Wyciąg z ogłoszenia o przetargu ustnym nieograniczonym Wójt Gminy Inowrocław

ogłasza przetarg ustny nieograniczony na sprzedaż nieruchomości położonej w Cieślinie oz. nr dz. 100 o pow. 0,4113 ha, zap. w KW nr BY11/00026452/5.

Cena wywoławcza: 700.000,00 zł brutto (w tym 23% VAT).

Termin i miejsce przetargu: 20 sierpnia 2026 r. o godz. 10⁰⁰, sala sesyjna w Urzędzie Gminy Inowrocław, ul. Królowej Jadwigi 43, 88-100 Inowrocław.

Wadium: 70.000,00 zł płatne w pieniądzu do dnia 13 sierpnia 2026 r. wtęcznie.

Pełna treść ogłoszenia o przetargu została opublikowana na stronie gminainowroclaw.pl, w BIP Urzędu Gminy Inowrocław: <https://gm-inowroclaw.rbip.mojregion.info>, na tablicach ogłoszeń w Urzędzie Gminy Inowrocław oraz w sołectwie Cieślin.

Szczegółowe informacje można uzyskać w Urzędzie Gminy Inowrocław, ul. Królowej Jadwigi 43, 88-100 Inowrocław, pokój nr 27 lub pod nr tel. (52) 3555816.

OGŁOSZENIE PŁATNE

Kraj/34438959

OGŁOSZENIE STAROSTY WOŁOMIŃSKIEGO

o zamiarze wszczęcia postępowania administracyjnego w sprawie ograniczenia sposobu korzystania z nieruchomości o nieuregulowanym stanie prawnym

Starosta Wołomiński wykonujący zadania z zakresu administracji rządowej na podstawie art. 114 ust. 3 i 4 w związku z art. 124 ust.1 i 124a, art. 113 ust. 6 i 7 ustawy z 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (t.j. z 2026 r., poz. 399)

informuje

o zamiarze wszczęcia postępowania administracyjnego z wniosku PGE Dystrybucja S.A. reprezentowanej przez P. Rafała Iwanicza, w sprawie ograniczenia sposobu korzystania z nieruchomości położonej w obrębie 0002 Borki gmina Radzymin, stanowiącej działkę ewidencyjną nr 72/2, o nieuregulowanym stanie prawnym, poprzez udzielenie zezwolenia na budowę inwestycji kablowej elektroenergetycznej.

W terminie 2 miesięcy od dnia ukazania się ogłoszenia osoby, którym przysługują prawa rzeczowe do nieruchomości zobowiązują się do zgłoszenia do siedziby Starostwa Powiatowego w Wołominie przy ul. Powstańców 8/10, pokój 18.

Aby wykazać prawa rzeczowe do nieruchomości, należy okazać tytuł własności lub dokument potwierdzający prawa spadkowe.

Jeżeli po upływie terminu 2 miesięcy nie zgłoszą się osoby, które wykaza, że przysługują im prawa rzeczowe do przedmiotowej nieruchomości, zostanie wszczęte postępowanie administracyjne w sprawie ograniczenia sposobu korzystania z nieruchomości

Szczegółowe informacje w powyższej sprawie można uzyskać w Starostwie Powiatowym w Wołominie Wydział Gospodarki Nieruchomościami przy ul. Powstańców 8/10 (pokój nr 18) lub pod numerem telefonu 22 346 12 20.

Z up. Starosty Wołomińskiego Naczelnik Wydziału
Robert Denis

► **Czy świadectwa na drukach państwowych są konieczne po każdej klasie? Może zastąpić je elektronicznymi, a te papierowe zostawić tylko na koniec szkoły?**

FOT. WOJCIECH NEKANDA TREPKA / AGENCJA WYBORCZA.PL

Karolina Słowik

Afera wokół budki z lodami rozkręcona przez rzeczniczkę praw dziecka Monikę Horną-Cieślak rezonuje pytaniami nie tylko o sensowność czerwonych – a właściwie biało-czerwonych – pasków na świadectwach, ale też o sposób oceniania. Ministra edukacji Barbara Nowacka stwierdziła w Radiu ZET, że paski będą.

– Budzą dyskusje, kontrowersje, emocje, można się zastanawiać, czy taka średnia, ale szkoła jest też po to, by pokazywać najlepszych i ich wyróżniać – oceniła.

Pasek nie może tworzyć kultu prymusa

Łódzki polonista Dariusz Chętkowski na łamach „Polityki” zwraca uwagę, że pasków domagają się rodzice: „Gdyby Barbara Nowacka wsłuchała się w głosy, które dochodzą do szkół, usłyszałyby, że rodzice domagają się pasków. Chcą, aby ich dziecko też zostało wyróżnione. Nauczyciele nie mogą odmawiać, gdyż to prowadziłoby do konfliktów, które rozbijają społeczność” – pisze.

I podkreśla, że pasek nie może tworzyć kultu prymusa, że należy go zdefiniować na nowo, jeśli ma zostać. „Ministra Nowacka powinna zainicjować tę zmianę. Reforma edukacji jest świetną okazją, aby wymyślić świadectwo z wyróżnieniem na nowo. Jeżeli nie zrobi tego MEN, każda szkoła zrobi to po swojemu: gdzieś paski będą się należeć każdemu za dzielność, gdzieś indziej tylko wybitna jednostka dostanie szansę na wyróżnienie” – dodaje.

O zmianie, szczególnie w kontekście rekrutacji do szkół średnich, pisze też sopocki polonista Paweł Łęcki: „Biało-czerwony pasek kosztuje ucznia dodatkowe siedem punktów w ramach rekrutacji. Jeśli zabraknie uczniowi 0,1 punktu do wymaganej średniej, to straci 7 punktów. Nieuczciwie? Oczywiście. Widziałem takie przypadki, bo 20 lat zajmowałem się rekrutacją do szkoły średniej. A co, jeśli otrzyma ocenę dobrą zachowania? Nie ma paska. Czym różni się ocena bardzo dobra od dobrej? Czym różni się ocena poprawna od dobrej?” – pyta.

Dyskusja o wzorowych świadectwach i ich wpływie na rekrutację w MEN toczy się od dłuższego czasu. Wpisuje się w szerszy temat inaczej pojmowanego oceniania. Potwierdza to prof. Sylwia Jaskulska, pedagogka z UAM, członkini zespołu, która wypracowywała dla MEN nowe koncepcje dotyczące szkolnych stopni.

– W naszym zespole przy MEN były i są dyskusje na temat czerwonego paska i jego zlikwidowania. Wystarczyłoby, żeby podejść do czerwonego paska inaczej, żeby miał inne znaczenie, nie wiązałby się z nagrodami, nie przekładałby się na punkty. To automatycznie uspokoi-

Czerwone paski zostają, ale w MEN dyskusja trwa

– Świadectwo nie jest po to, żeby babcia i dziadek dali nam 20 zł. Nie jest po to, żebyśmy dostali zniżkę w sklepie. Ocena jest tylko informacją, a nie walutą. Nie może przekładać się na jakieś korzyści – mówi pedagogka, która pracowała nad koncepcją zmian oceniania przy MEN.

łoby napięcia, których w klasie VIII jest najwięcej – mówi „Wyborczej”.

Miało być więcej ocen opisowych

Zespół prof. Jaskulskiej rozważał również zupełnie inne podejście do oceniania. Pytali nauczycieli: czy oceny bieżące w trakcie semestru powinny być cyfrowe, czy opisowe? Czy w starszych klasach ocena cyfrowa na półrocze jest potrzebna? A może powinna być opisowa?

Czy taka sama skala ocen powinna dotyczyć wszystkich przedmiotów? Czy wszystkie przedmioty, zwłaszcza w szkołach średnich, powinny być na ocenę, czy może na zaliczenie?

Czy ocena zachowania może być opisowa? A może w ogóle jej nie być? Bo przecież trudno opisać zachowanie ucznia, szczególnie w wieku dojrzewania, jednym czy dwoma wyrazami.

A świadectwa? Czy druki państwowe są konieczne po każdej klasie? Może zastąpić je elektronicznymi, a te papierowe zostawić tylko na koniec szkoły?

Jeszcze na etapie projektowania pytań do nauczycieli resort zastrzegł, że to tylko pomysły, które nie będą narzucane szkołom. I że obecne przepisy dotyczące oceniania według ekspertów nie są złe. Problem w tym, że są nie przestrzegane. Bo według ustawy Prawo oświatowe z 2016 roku oceny bieżące już teraz mogą być opisowe. Jedyne, co musi być wyrażone liczbą (oceną w skali), to ocena klasyfikacyjna – półroczna i roczna.

A pomysły ekspertów współpracujących z MEN opierały się na tym, by zdjąć presję oceniania z dzieci i nauczycieli.

Jednak nic z tych propozycji nie znalazło się w projekcie nowelizacji o ocenianiu i klasy-

fikowaniu uczniów. Jest tam mowa o ocenianiu zadań domowych: w klasach IV-VIII szkół podstawowych nadal będą one nieobowiązkowe, a uczeń musi otrzymać informację o wykonanym zadaniu. Dodatkowo nauczyciel będzie miał możliwość uwzględniania systematyczności w wykonywaniu prac domowych przy ustalaniu ocen na zakończenie roku.

Zmiany dotyczą też oceny zachowania. Przy jej ustalaniu pod uwagę brane będzie m.in. wywiązywanie się z obowiązków, okazywanie szacunku innym, dbałość o bezpieczeństwo i zdrowie własne oraz innych osób, przestrzeganie norm społecznych w szkole i poza nią czy współpraca w działaniu oraz dbałość o dobre relacje z innymi.

Oceny cyfrowe zostają. Dlaczego?

Dlaczego nie ma nic o ocenach cyfrowych? Prof. Jaskulska wyjaśnia, że to nie jest tak, że te pomysły przepadły.

– Mam nadzieję, że one będą rozważane w dalszej kolejności. Bo jeśli wprowadzamy od września reformę podstaw programowych, to kolejne zmiany dotyczące oceniania to mogłoby być za dużo. I mogłoby to być organizacyjnie trudne. Chodzi więc o to, by zmieniać, ale krok po kroku – tłumaczy.

– Gdybyśmy zaczęli od wyrzucenia cyferek, to w tym momencie nie miałoby większego sensu. Bo musimy zacząć od zmiany kultury myślenia o ocenianiu. A poprzez reformę, zmianę programu, to podejście ma się właśnie zmienić – mówi.

I zwraca uwagę, że w reformie „Kompas Jutra” duży nacisk położony jest właśnie na infor-

mację zwrotną, wymagania edukacyjne. – Dla nauczycieli to już jest sygnał, że zmiany będą szły w tę stronę – dodaje.

Czerwony pasek to błędne rozumienie sukcesu

Jednocześnie pedagogka podkreśla, że jest zdecydowaną przeciwniczką czerwonego paska. Po pierwsze, prof. Jaskulska zwraca uwagę, że średnia ocen, która warunkuje ten czerwony pasek, była ustalona w czasach, kiedy była inna skala stopni szkolnych – od 2 do 5.

– Ten próg to obecnie 4,75, co jest dosyć łatwe do osiągnięcia dla wielu uczniów. Ale do tego trzeba mieć ocenę bardzo dobrą z zachowania. I tu pojawia się ten nacisk – tłumaczy prof. Jaskulska.

Mówi, że zarówno rodzice, jak i nauczyciele naciskają na wychowawców o podnoszenie tych ocen. – I tu zupełnie tracimy sens wychowawczy tej oceny. Gdyby próg czerwonego paska wynosił np. 5,75, to rzeczywiście, wyłaniałby nam wybitnych uczniów. System stypendialny mógłby być z tym powiązany i tak dalej.

– Po drugie, przekierowuje to uwagę na błędne rozumienie sukcesu. Sukces edukacyjny i w ogóle życiowy dla różnych ludzi po prostu znaczy coś innego. I tak powinno być. I dla wielu uczniów wypracowanie średniej 4,0 jest już ogromnym sukcesem, ale nie są wyróżnieni za ich trud. I uważam, że jest po prostu duży błąd – mówi.

– Świadectwo nie jest po to, żeby babcia i dziadek dali nam 20 zł. Nie jest po to, żebyśmy dostali zniżkę w sklepie. Ocena jest tylko informacją, a nie walutą. Nie może przekładać się na jakieś korzyści – dodaje. ●

Za jaką średnią pasek?

4,75

• to próg średniej ocen, który daje uczniowi czerwony pasek na świadectwie

Fikcyjna praca urzędników BFG

Trzej urzędnicy Bankowego Funduszu Gwarancyjnego po zakończeniu pracy w instytucji przeszli do spółek zarządzanych przez syndyka Marcina Kubiczka. Z informacji „Wyborczej” wynika, że zatrudnienie było fikcyjne.

Wojciech Czuchnowski

Krzysztof J. i Krzysztof L. jako dyrektorzy Departamentu Przymusowej Restrukturyzacji BFG stali za tym, że to właśnie Marcin Kubiczek został wyznaczony na zarządcę majątku Getin Banku i Idea Banku – ustaliła wrocławska prokuratura regionalna, która wszczęła śledztwo po publikacji „Wyborczej” z lipca 2025 r.

Prokuratura nie udziela informacji o szczegółach postępowania. Ale potwierdzenie dostaliśmy z samego BFG. W ubiegłym tygodniu zadaliśmy o ten wątek konkretne pytanie. W odpowiedzi rzecznik prasowy Funduszu Filip Dutkowski napisał: „Zarząd BFG na wniosek Departamentu Przymusowej Restrukturyzacji, którego dyrektorem był p. Krzysztof L., a jego zastępcą p. Krzysztof J., podjął uchwałę w sprawie złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości Idea Bank SA, w którym rekomendowano p. Marcina Kubiczka jako syndyka masy upadłości”.

„Wiedzę o zatrudnieniu b. dyrektorów BFG przez syndyka masy upadłości Getin Noble Bank Fundusz uzyskał po rozwiązaniu umów z wskazanymi pracownikami. Fundusz nie ma narzędzi do prowadzenia postępowań wyjaśniających wobec byłych pracowników” – podkreśla rzecznik.

Fikcyjne zatrudnienie

Śledztwo w tym wątku prowadzi Wydział ds. Przestępczości Gospodarczej Prokuratury Regionalnej we Wrocławiu. Wiadomo, że postępowanie dotyczy m.in. „przekroczenia uprawnień od 2022 r. do maja 2024 r. przez będących funkcjonariuszami publicznymi dyrektora i zastępcę dyrektora Departamentu Przymusowej Restrukturyzacji BFG oraz innego pracownika tego Funduszu poprzez wywieranie wpływu na decyzje BFG (...) przekroczenia uprawnień w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, przekroczenia uprawnień poprzez dodatkowe pełnienie funkcji w Radzie Nadzorczej SAX Development wchodzącej w skład masy upadłości Getin Noble Banku oraz spółki Development System wchodzącej w skład masy upadłości Idea Banku, pobieranie wynagrodzenia z tytułu uczestnictwa w organach tych spółek (...) syndyka masy upadłości Getin Banku i Idea Banku mimo nieprowadzenia przez te spółki faktycznej działalności, czym działali na szkodę interesu publicznego”, wreszcie „niedopełnienia obowiązków (...) zwłaszcza w zakresie weryfikacji zasadności wydatków związanych z obsługą prawną masy upadłościowej ww. banków przez syndyka Marcina Kubiczka, czym działali na szkodę interesu publicznego”.

Z uzyskanych przez nas informacji wynika, że zatrudnienie urzędników

głównego podziału na wynagrodzenia zarządu i rady nadzorczej, natomiast łączna kwota wynagrodzeń wyniosła około 652 tys. zł. Spółka ta nie złożyła również sprawozdania finansowego za 2024 r.”.

BFG chce zmian w ustawie

Z naszych informacji wynika, że cała sprawa jest powodem ogromnych napięć w BFG. Kiedy przed rokiem ujawniliśmy nieprawidłowości, Fundusz domagał się sprostowań i zaprzeczał zarzutom. Dzisiaj, choć dalej twierdzi, że jego urzędnicy nie podlegają przepisom ustawy antykorupcyjnej, na pytania odpowiada już inaczej.

Na pytanie, czy Funduszowi znane są ustalenia Ministerstwa Sprawiedliwości, BFG odpisuje, że tak, ale „BFG jako podmiot publiczny nie komentuje ustaleń faktycznych i prawnych zawartych w decyzji administracyjnej ministra sprawiedliwości”.

Potem mamy kwestię podlegania przez BFG przepisom antykorupcyjnym. Tu interpretacja się nie zmienia: „Z dotychczasowej analizy BFG wynika, że Fundusz nie jest objęty Ustawą o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne. Art. 2 tej ustawy wymienia katalog instytucji, których pracowników dotyczą ograniczenia i zakazy. W katalogu tym ustawodawca nie wskazał BFG”.

Jednocześnie czytamy, że „Funduszowi w pełni zależy na całkowitym wyjaśnieniu zaistniałej sytuacji. W tym celu Fundusz podjął działania i współpracuje z właściwymi organami państwa, w tym z Ministerstwem Sprawiedliwości”.

W sprawie trzech byłych urzędników BFG „jednoznacznie negatywnie ocenia etyczny wymiar podjęcia przez byłych pracowników zatrudnienia u syndyka. Fundusz nie był informowany ani nie wyrażał zgody na opisane w decyzji MS podjęcie przez wskazanych pracowników zatrudnienia u syndyka”. BFG potwierdza też, że „współpracuje z właściwymi organami państwa

w celu całkowitego wyjaśnienia zaistniałej sytuacji. Sytuacja zatrudnienia byłych pracowników BFG jest przedmiotem postępowania prowadzonego przez prokuraturę, w ramach którego Fundusz udziela wszelkich wymaganych wyjaśnień i aktywnie współdziała z organami ścigania”.

Na koniec przypomnieliśmy, że po publikacji „Wyborczej” z lipca 2025 r. BFG deklarował, że wprowadzi procedury uniemożliwiające zatrudnianie urzędników BFG przez podmioty, które wcześniej były przez nich nadzorowane. Czy te procedury zostały wprowadzone? Jeśli tak, to na czym one polegają?

Z odpowiedzi wynika, że BFG chce włączyć się w prace nad zmianą prawa, tak by nazwa Funduszu została wymieniona w przepisach o zapobieganiu korupcji: „istniejące instrumenty prawa pracy mają charakter umowny i ograniczony zakres zastosowania, co nie pozwala w sposób systemowy zapewnić ograniczenia podejmowania zatrudnienia u podmiotów, wobec których Fundusz prowadził postępowania”. BFG pisze też, „podjął działania zmierzające do wprowadzenia zmian legislacyjnych do Ustawy o BFG, mających na celu zwiększenie zasad transparentności w obszarze ładu korporacyjnego”. ●

**Spółki, które płaciły
byłym urzędnikom,
nie prowadziły
działalności,
nie zatrudniały
pracowników, za
to miały co roku
kilkusetysięczne koszty
wynagrodzeń**

OGŁOSZENIE PŁATNE

Kraj/34438844

Prezydent Wrocławia

ogłasza

przetarg ustny nieograniczony na sprzedaż nieruchomości gruntowej niezabudowanej, położonej we Wrocławiu w rejonie:

ul. Ceglanej;

obręb
GPS:
pow. nieruchomości:
KW nr
Opis nieruchomości:

Swojczyce, AM-1, dz. nr 31/7;
51.12177 N, 17.12271 E;
929 m²;
WR1K/00456992/1;
niezabudowana.

Przeznaczenie nieruchomości zgodnie z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego (MPZP): zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna wolno stojąca i bliźniacza; w lokalach użytkowych w budynkach mieszkalnych jednorodzinnych dopuszcza się wyłącznie – usługi III, handel detaliczny małopowierzchniowy A, gastronomię i obiekty upowszechniania kultury; infrastruktura drogowa, obiekty infrastruktury technicznej.

Cena wywoławcza: **740 000,00 zł;**
Wadium: **70 000,00 zł;**

Sprzedaż nastąpi za cenę osiągniętą w przetargu, powiększoną o należny podatek VAT.

Wadium uczestnicy przetargu powinni wpłacić najpóźniej do dnia **21 sierpnia 2026 r.** na konto: Gmina Wrocław, pl. Nowy Targ 1-8, 50-141 Wrocław – nr 36 1020 5226 0000 6302 0417 7655. Data dokonania wpłaty wadium jest data uznania rachunku bankowego Gminy.

Przetarg odbędzie się w siedzibie Urzędu Miejskiego Wrocławia, **pl. Nowy Targ 1-8 w sali 215 o godz. 10⁰⁰ dnia 28 sierpnia 2026 r.**

Pełną informację dotyczącą nieruchomości oraz warunków uczestnictwa w przetargu zawiera ogłoszenie wywieszone na tablicy ogłoszeń w siedzibie Urzędu Miejskiego Wrocławia, pl. Nowy Targ 1-8. Ogłoszenie o przetargu dostępne jest również w Internecie, na stronach Urzędu Miejskiego Wrocławia: **gn.um.wroc.pl** oraz pod adresem **www.bip.um.wroc.pl**

Informacje o nieruchomości można uzyskać w Dziale Przetargów i Promocji Nieruchomości Urzędu Miejskiego Wrocławia, pl. Nowy Targ 1-8, pok. 126, tel. +48-71-777-72-83 do 84, e-mail: **wns@um.wroc.pl**

Prezydent Wrocławia ma prawo odwołania przetargu z ważnych powodów.

OGŁOSZENIE PŁATNE

Kraj/34438843

Prezydent Wrocławia

ogłasza

przetarg ustny nieograniczony na sprzedaż nieruchomości gruntowej niezabudowanej, położonej we Wrocławiu w rejonie:

ul. Ceglanej;

obręb
GPS:
pow. nieruchomości:
KW nr
Opis nieruchomości:

Swojczyce, AM-1, dz. nr 31/4;
51.12155 N, 17.12243 E;
876 m²;
WR1K/00456991/4;
niezabudowana.

Przeznaczenie nieruchomości zgodnie z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego (MPZP): zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna wolno stojąca i bliźniacza; w lokalach użytkowych w budynkach mieszkalnych jednorodzinnych dopuszcza się wyłącznie – usługi III, handel detaliczny małopowierzchniowy A, gastronomię i obiekty upowszechniania kultury; infrastruktura drogowa, obiekty infrastruktury technicznej.

Cena wywoławcza: **695 000,00 zł;**
Wadium: **60 000,00 zł;**

Sprzedaż nastąpi za cenę osiągniętą w przetargu, powiększoną o należny podatek VAT.

Wadium uczestnicy przetargu powinni wpłacić najpóźniej do dnia **11 sierpnia 2026 r.** na konto: Gmina Wrocław, pl. Nowy Targ 1-8, 50-141 Wrocław – nr 36 1020 5226 0000 6302 0417 7655. Data dokonania wpłaty wadium jest data uznania rachunku bankowego Gminy.

Przetarg odbędzie się w siedzibie Urzędu Miejskiego Wrocławia, **pl. Nowy Targ 1-8 w sali 215 o godz. 10⁰⁰ dnia 18 sierpnia 2026 r.**

Pełną informację dotyczącą nieruchomości oraz warunków uczestnictwa w przetargu zawiera ogłoszenie wywieszone na tablicy ogłoszeń w siedzibie Urzędu Miejskiego Wrocławia, pl. Nowy Targ 1-8. Ogłoszenie o przetargu dostępne jest również w Internecie, na stronach Urzędu Miejskiego Wrocławia: **gn.um.wroc.pl** oraz pod adresem **www.bip.um.wroc.pl**

Informacje o nieruchomości można uzyskać w Dziale Przetargów i Promocji Nieruchomości Urzędu Miejskiego Wrocławia, pl. Nowy Targ 1-8, pok. 126, tel. +48-71-777-72-83 do 84, e-mail: **wns@um.wroc.pl**

Prezydent Wrocławia ma prawo odwołania przetargu z ważnych powodów.

Piotr Andrusieczko

Ukraina w ostatnich miesiącach intensyfikuje uderzenia w głąb rosyjskiego terytorium. Celami są zakłady zbrojeniowe i naftowe, dzięki którym Rosja może kontynuować wojnę.

Armia Ukrainy wykorzystuje do tych uderzeń przede wszystkim drony dalekiego zasięgu własnej produkcji. Wszystko jednak wskazuje, że w kolejnych miesiącach można spodziewać się coraz częstszych uderzeń za pomocą rakiet ukraińskiej produkcji.

10 czerwca co najmniej jedna ukraińska rakietą FP-5 Flaming uderzyła w zakłady JSC VNIIR-Progress w Czeboksarach. Przedsiębiorstwo produkuje komponenty dla dronów typu Shahed oraz pocisków raketowych Iskander-M i Kalibr, którymi Rosja atakuje ukraińskie miasta.

To nie pierwszy atak Flamingiem na obiekty w Rosji. FP-5 to ciężki pocisk manewrujący dalekiego zasięgu. Według producenta zasięg rakiety wynosi do 3000 kilometrów. Pocisk porusza się z prędkością do 950 kilometrów na godzinę, a bojowa głowica waży do 1150 kilogramów.

Producentem Flamingów jest firma Fire Point, która zyskała rozgłos dzięki produkcji dronów FP-1 i FP-2.

Firma została założona w 2022 roku po rosyjskiej agresji i z nowicjusza w tej branży stała się jednym z wiodących prywatnych przedsiębiorstw obronnych Ukrainy koncentrujących się na budowie dronów i rakiet. W ostatnim czasie zajmuje się również tworzeniem dodatkowej obrony antybalistycznej.

Freya na zamiarę Patriotom

Na początku czerwca producent poinformował, że przeprowadził pierwszą próbę rakiety FP-7.x, która ma stać się podstawą systemu obrony antybalistycznej Freya. W komunikacie opublikowanym na Facebooku przedstawiciele Fire Point zaznaczyli, że podczas testowania rakiety wykonała „w pełni kierowany manewrujący lot”.

Freya to wspólny projekt Ukrainy, Niemiec, Francji i Norwegii. Jego głównym celem jest stworzenie systemu, który będzie w stanie przechwytywać rosyjskie pociski balistyczne. Oprócz Fire Point w projekt zaangażowała się jeszcze jedna ukraińska firma, ale na razie nie ujawniono jej nazwy. Wiadomo natomiast, że ze strony ukraińskiej projekt koordynuje Rustem Umerow, sekretarz Rady Bezpieczeństwa i Obrony Ukrainy.

Wspomniana rakietą przechwytyjącą FP-7.x osiąga prędkość 1500–2000 m/s. Długość pocisku wynosi 7,25 m. Rakietą ma zasięg do 200 km, a głowica bojowa waży do 150 kg. Za jej naprowadzanie ma odpowiadać półaktywna głowica na podczerwień, opracowywana we współpracy z niemiecką firmą Diehl Defence (IRIS).

Główną przewagą systemu ma być niska cena rakiet przechwytyjących. Według Fire Point jedna rakietą ma kosztować około 700 tys. dolarów. Dla porównania, amerykańskie pociski PAC-3 do systemu Patriot kosztują około 3,8 mln dolarów.

Według twórców systemu Freya, tak niska cena pozwoli na szybkie zwiększenie skali produkcji. To ważne, ponieważ Kijów niejednokrotnie alarmował, że ukraińskiej obronie przeciwlotniczej brakuje wystarczającej liczby pocisków do zwalczania rosyjskich rakiet balistycznych. Było to odczuwalne podczas ostatnich ciężkich ataków raketowych na Kijów. Wojna USA i Izraela z Iranem spowodowała znaczący deficyt amerykańskich pocisków antybalistycznych.

Fire Point, inicjator i główny twórca systemu Freya, odpowiada za produkcję samych rakiet i wyrzutni. Ma też integrować pozostałe elementy systemu produkowane przez europejskich partnerów.

• **Produkcja pocisków FP-5 Flaming w tajnej fabryce w Ukrainie**

FOT. EFREM LUKATSKY/
ASSOCIATED PRESS/
EAST NEWS

Ukraińskie Flamingi lecą na Rosję

Nie dysponujemy jeszcze pociskami balistycznymi, ale jesteśmy na dobrej drodze do tego, by je mieć. Jesteśmy już bardzo blisko – powiedział Wołodymyr Zelenski.

Zdaniem ukraińskiej firmy taka współpraca pozwoli na uruchomienie produkcji już w sierpniu, a na wyposażenie ukraińskiej armii rakiety mogą trafić w 2027 roku.

To bardzo optymistyczny plan: zazwyczaj tworzenie nowego, tak wyspecjalizowanego systemu trwa latami. Jednak w tej sytuacji pomoc może współpraca z innymi państwami.

Czy ukraińskie rakiety dolecą do Moskwy?

Zdaniem ukraińskich wojskowych i ekspertów, sama obrona przed rosyjskimi Iskanderami i innymi raketami nie wystarczy, żeby powstrzymać Rosję. Wielu uważa, że tylko zwiększenie liczby skutecznych uderzeń na cele w głąbi Rosji, w tym na Moskwę, może zmusić Kreml do zakończenia wojny.

Ukraińskie drony dalekiego zasięgu od dawna dolatują w głąb Rosji. Uderzenia w zakłady w Czeboksarach pokazały również możliwości ukraińskich pocisków manewrujących. Jednak ich skuteczność w przypadku celów bronionych przez nowoczesne systemy przeciwlotnicze i przeciwraketowe jest ograniczona.

Pokazuje to chociażby przykład Ukrainy, której obrona przeciwlotnicza podczas zmasowanych ostrzałów raketowych jest w stanie zestrzelić większość pocisków manewrujących. Znacznie niebezpieczniejsze są rakiety, które poruszają się prędkościami naddźwiękowymi (kil-

ka machów) po trajektorii balistycznej. Te one mogą stworzyć zagrożenie nawet dla najlepiej chronionych obiektów w Rosji, włączając stolicę.

Prezydent Wołodymyr Zelenski twierdzi, że Ukraina jest już bliska stworzenia własnych rakiet balistycznych.

– Nie dysponujemy jeszcze pociskami balistycznymi, ale jesteśmy na dobrej drodze do tego, by je mieć. Jesteśmy już bardzo blisko – powiedział w opublikowanym 11 czerwca wywiadzie udzielonym brytyjskiej telewizji Sky News.

Opracowaniem ukraińskiej balistyki również zajmuje się firma Fire Point. Przedstawiła projekt dwóch pocisków tego rodzaju, które różnią się zasięgiem i wielkością głowicy bojowej. Rakietą FP-7 ma zasięg do 200 kilometrów i głowicę bojową o wadze 150 kilogramów i ma się poruszać z prędkością około 1500 m/s. Pocisk przeszedł już pierwsze próby.

Znacznie większe możliwości ma opracowywana rakietą balistyczna FP-9: zasięg do 850 kilometrów stworzy bezpośrednie zagrożenie dla stolicy Rosji. Rakietą ma osiągać prędkość około 2200 m/s i przenosić 800 kilogramów ładunku wybuchowego. Testy lotu tego pocisku mogą rozpocząć się w czerwcu lub w lipcu tego roku.

Ukraińskie doświadczenie w produkcji rakiet

Ukraina już wcześniej miała doświadczenie w produkcji pocisków raketowych. W kwietniu 2022 roku dwa ukraińskie pociski R-360 Neptun, opracowane przez Kijowskie Biuro Projektowe Łucz, zatopiły flagowy okręt Floty Czarnomorskiej, krążownik raketowy „Moskwa”.

W kolejnych latach stworzono również tzw. Długi Neptun, który ma większy zasięg. Ukraińskie Neptuny były już niejednokrotnie wykorzystywane do rażenia

rosyjskich celów. W nocy z 10 na 11 czerwca rakietą Neptun zniszczyła skład uzbrojenia i sprzętu wojskowego Floty Czarnomorskiej w Sewastopolu.

Od 1994 roku Biuro Konstrukcyjne Piwdenne w Dnieprze (wówczas Dniepropietrowsku) opracowywało operacyjno-taktyczny kompleks Sapsan dla rakiet balistycznych o zasięgu do 500 kilometrów. Miało wieloletnie doświadczenie, jeszcze z czasów ZSRR, w projektowaniu rakiet kosmicznych i międzykontynentalnych pocisków balistycznych. To tamtejsi inżynierowie stworzyli rakietę R-36 i kolejne jej modyfikacje do przenoszenia głowic nuklearnych.

Pocisk był sklasyfikowany przez NATO jako SS-18 (Satan) i pod koniec zimnej wojny był uważany na Zachodzie za jeden z najgroźniejszych w radzieckim arsenale nuklearnym.

Po uzyskaniu przez Ukrainę niepodległości biuro Piwdenne dotknęło problemów finansowych. Projekt wyrzutni kompleksu Sapsan pokazano dopiero na defiladzie w Kijowie w 2018 roku. Prace nad nim nabrały przyspieszenia po rosyjskiej inwazji. Pojawiły się niepotwierdzone informacje o testach pocisków, nawet bojowych. Wiadomo również, że rosyjska armia polowała na miejsca lokalizacji produkcji tych rakiet.

W czerwcu podczas międzynarodowego forum Architektura Bezpieczeństwa w Kijowie Taras Czumt, szef Fundacji Wróć Żywym, która pomaga modernizować ukraińską armię, oświadczył, że Ukraina posiada własną rakietą balistyczną o zasięgu 800–900 km. Stwierdził również, że pocisk ten był już wykorzystywany w warunkach bojowych. Zdaniem ekspertów, Czumt, który nie zdradził więcej szczegółów, mógł mówić właśnie o pocisku balistycznym stworzonym w ramach systemu Sapsan. ●

Rakietą FP-7

700

TYS. DOLARÓW
• **ma kosztować jedną rakietą przechwytyjącą. Jej amerykański odpowiednik kosztuje około 3,8 mln dolarów**

Sąd wstrzymuje „biały marker” Trumpa

Nie da się wiernie opowiadać historii, pomijając doświadczenia społeczności, których wkład, zmagania i osiągnięcia stanowią ważną część historii naszego narodu – orzekła sędzia federalna Angel Kelly z sądu okręgowego w Massachusetts.

**Iwona Görke
Bartosz Hlebowicz**

Sędzia federalna nakazała administracji Trumpa cofnięcie dokonanych przez nią zmian na mocy dekretu „Przywracanie Prawdy i Zdrowego Rozsądku do Amerykańskiej Historii”.

W wydanym 27 marca 2025 r. dokumencie Donald Trump nakazał usunięcie z podlegających rządowi federalnemu miejsc publicznych wszelkich odniesień, które – jego zdaniem – dyskredytują Amerykanów, zarówno współczesnych, jak i z epoki kolonialnej. Zobowiązał też urzędników do dopilnowania, by miejsca te podkreślały „wspaniałość osiągnięć i postęp narodu amerykańskiego”, zaś w parkach narodowych mają być opiewane „piękno, bogactwo i wspaniałość amerykańskiego krajobrazu”.

Niecały miesiąc później sekretarz Departamentu Zasobów Wewnętrznych Douglas Burgum wydał przepisy wdrażające dekret w życie. Przepisy wzywały także obywateli, by informowali władze, jeśli na terenie federalnego obiektu w ich okolicy znajdują się jakiekolwiek oznakowania albo informacje o „negatywnym wydźwięku w stosunku do Amerykanów z przeszłości lub współczesnych, lub które nie podkreślają piękna, wielkości i bogactwa krajobrazów oraz innych elementów przyrodniczych”.

Rozpowszechnianie półprawd

Nowa polityka realizowana w parkach narodowych spotkała się z krytyką organizacji zajmujących się ochroną środowiska i historią. W lutym koalicja złożona ze Stowarzyszenia Ochrony Parków Narodowych, Amerykańskiego Stowarzyszenia Historii Stanowej i Lokalnej, Stowarzyszenia Strażników Parków Narodowych oraz Związku Zaniepokojonych Naukowców pozwała administrację Trumpa. Organizacje przekonywały, że zarządzenia wydane przez prezydenta i sekretarza spraw wewnętrznych zmusiły pracowników służb parkowych do usuwania lub cenzurowania wystaw, które przedstawiają faktyczną i istotną historię Stanów Zjednoczonych oraz wiedzę naukową, w tym na temat niewolnictwa i zmian klimatycznych.

Argumentacja przekonała sędzię Kelley. Uznała, że pozywający wykazali, iż celem działań administracji prezydenta jest „przepisanie historii narodu za pomocą białego markera”.

„Pod pretekstem promowania amerykańskiej godności ta administracja dąży do ukazania ograniczonej historii, nakazując usunięcie wszystkich znaków, ekspozycji i wystaw informacyjnych, które nie są zgodne z jej preferowaną narracją, a tym samym rozpowszechniając półprawdy” – napisała Kelley.

Sędzia zobowiązała administrację nie tylko do zaniechania zmian i przy-

wrócenia obiektów do stanu poprzedniego, ale także do przedstawiania cotygodniowych raportów opisujących postępy poczynione w realizacji tego zadania.

Cenzura jest sprzeczna z amerykańskimi wartościami

„Parki narodowe należą do narodu amerykańskiego, a jakakolwiek cenzura jest sprzeczna z wartościami, które te miejsca reprezentują” – cytuje AP Alana Spearsa, starszego dyrektora ds. zasobów kulturowych w Stowarzyszeniu Ochrony Parków Narodowych. Mężczyzna wierzy, że orzeczenie sądu okręgowego pomoże chronić parki narodowe przed działaniami administracji zmierzającymi do „wymazania historii i nauki z tych wyjątkowych miejsc”.

Dyrektor wykonawczy Stowarzyszenia Strażników Parków Narodowych Bill Wade nazwał orzeczenie Kelley szczególnie dobrą wiadomością dla pracowników Parków Narodowych, którzy „szczycą się tym, że potrafią przekazywać prawdziwe, dokładne i bezstronne informacje”.

Parki narodowe należą do narodu amerykańskiego, a jakakolwiek cenzura jest sprzeczna z wartościami, które te miejsca reprezentują

ALAN SPEARS

starszy dyrektor ds. zasobów kulturowych w Stowarzyszeniu Ochrony Parków Narodowych

Złożony przez koalicję pozew nie był jedynym działaniem podjętym przez amerykańskich urzędników zaniepokojonych i sprzeciwiających się decyzjom administracji Trumpa.

Na początku marca grupa przedstawiająca się jako „urzędnicy państwowi na pierwszej linii frontu” opublikowała online rządową bazę danych z listą federalnych parków i muzeów oraz „kontrowersyjnymi” treściami, które mają z nich zostać usunięte.

Baza zawiera odpowiedzi lokalnych pracowników muzeów z całego kraju na dekrety Trumpa i Burguma. Zgłaszają oni rządowi elementy, które według dekretu nie oddają „piękna i wspaniałości” Ameryki i proszą rząd o „pogłębioną analizę” i ostateczną decyzję.

Urzednicy donoszą na instytucje, w których pracują

Strażnicy z Parku Narodowego Kingsley Plantation na Florydzie, najstarszej farmy, w której wykorzystywano do pracy niewolników, zgłosili władzom, że zamieszczone tam napisy mówią o torturach stosowanych

wobec zniewolonych kobiet i pyta-li, czy takie opisy w świetle dekretu nie są „oszczercze wobec Stanów Zjednoczonych”.

Pracownik pomnika narodowego Castillo de San Marcos w St. Augustine na Florydzie, najstarszego murewanego fortu w USA, poprosił przełożonych o zrecenzowanie fragmentu („Tecumseh natchnął wojowników do chronienia swoich społeczności przed wrogością białych Amerykanów”) zdania z tylnej okładki książki edukacyjnej dla dzieci, w którym mowa o wodzu Szaunisów z doliny Ohio. Wódz ten na przełomie XVIII i XIX w. stał na czele różnych zjednoczonych plemion i próbował powstrzymać ekspansję amerykańskich osadników.

Z kolei w poświęconym Theodorowi Rooseveltowi parku narodowym na wyspie na rzece Potomak

w Waszyngtonie usunięta została – po autodenuncjacji opiekunów tego miejsca – przypięta pinezkami w dolnym rogu tablicy informacja: „znajdujemy się na terytorium wielu tubylczych ludów, dla których Dolina Potomaku jest ojczyzną od tysięcy lat (...)”. Szanujemy wytrwałość i opór tych narodów w czasach, kiedy koloniści rościli sobie prawo do tej ziemi.

Z kolei pracownicy odpowiedzialni za utrzymywanie pomnika Roosevelta w Waszyngtonie zgłosili do recenzji jedną z tablic informacyjnych, do której przytwierdzono statuetkę przedstawiającą prezydenta na wózku inwalidzkim (chorował na chorobę Heinego-Medina).

Nie wszyscy pracownicy zobowiązani do „wyczyszczenia” historii Amerykanów ochoczo się tego podjęli. Pracownicy powołanego do życia

w 2017 r. przez prezydenta Baracka Obamę pomnika narodowego poświęconego obrońcom praw człowieka, Freedom Riders National Monument w Anniston (Alabama), w odpowiedzi na apel administracji Trumpa odpowiedzieli, że są przekonani, iż ich wystawa jest zgodna z nowymi przepisami, ponieważ skupia się na „wielkości osiągnięć i postępu amerykańskiego narodu”.

Ukazuje bowiem, „jak wielu Jeźdźców Wolności w swoim życiu pielegnowało postęp i szerzyło walkę o prawa obywatelskie”. „Choć wielu zwiedzających wołałoby nie oglądać na wystawie niektórych zdjęć (np. płonących samochodów i bitych ludzi), mają one fundamentalne znaczenie dla zrozumienia kontekstu historii, którą dzielimy się z odwiedzającymi” – napisali w odpowiedzi. ●

REKLAMA

Kraj/34434291

najpiękniejsze melodie

RADIO
Pogoda

*Barbara &
poterani
Ewa Ben*

Warszawa 88,4 FM • Gdańsk 87,8 FM • Bydgoszcz 103,5 FM • Poznań 103,4 FM
Wrocław 106,1 FM • Opole 104,1 FM • Kraków 102,4 FM • Katowice 94,5 FM

Został polskim Hiltonem

Miał 14 lat, kiedy uciekł z warmińskiego gospodarstwa ojca. Na studiach zaczął piec wafle w przydomowej komórce. Zarobione dolary chował w słoikach zakopanych w ogródku, bo bał się urzędników bardziej niż złodziei. Tadeusz Gołębiewski zbudował największe hotele w Polsce.

Piotr Miączyński

Został polskim Hiltonem, bo nie chciał być rolnikiem jak ojciec. Tadeusz Gołębiewski, rocznik 1943, urodzony w Wołominie.

Ojciec miał 30 hektarów na Warmii, bo PRL zachęcał do osiedlania się na tzw. Ziemiach Odzyskanych. Młody Tadeusz pracował na roli, ganiący tam razem z czwórka rodzeństwa do ciężkiej roboty.

Ojciec był surowy i wyznawał jedną zasadę: dzieci wychowuje się przez pracę. A czym ona jest cięższa, tym wychowanie rzecz jasna lepsze.

Tadeusz mając lat 14 umknął sprzed baczego ojcowskiego wzroku i udał się do warszawskie technikum spożywczo-cukierniczego. Być może na jego decyzję mocno wpłynęło to, że chowany był często na samym suchym chlebie.

Na studiach w Szkole Głównej Planowania i Statystyki (dzisiejsza Szkoła Główna Handlowa – red.) zdobył drugą najcenniejszą lekcję, jaką może zdobyć młody człowiek. Dowiedział się, czego nie chce robić.

Ówczesna Polska młodemu, ambitnemu człowiekowi suflowała dwie drogi: karierę partyjną, albo karierę w duchowieństwie. Pomógł w wyborze, jak to często bywa, przypadek.

Zaczął się od pieca i wafli

Jego siostra wróciła za mężem do Wołomina, a ojciec postawił im dom. I drugi dla siebie pod Wołominem (na Lipinach), gdzie po pewnym czasie sprowadził się razem z matką Tadeusza.

Przy domu była zaś ceglana, mająca 40 metrów kwadratowych komórka. To do niej Gołębiewski wstawił oddawany na złom przez przedwojenną cukiernię piec do wafli. Ten był w takim stanie, że przyszły hotelarz musiał go sam zespawać.

Rzadkie ciasto z mąki, wody, odrobiny oleju oraz sody – dzięki czemu wafle były lżejsze i bardziej kruche. Jajek tu nie było, jaja rodziłyby zbyt duże koszty, a skłonność do oszczędności miał we krwi. Powstawały cienkie, chrupiące arkusze wafli.

Gołębiewski za dnia studiował, nocami robił swoje wafle.

Gołębiewski na rowerze przewoził towar co rano do zaprzyjaźnionych lodziarni. Pedalował tak 30 km w jedną stronę. To też szybko wymienił sobie rower na lepszy, a po roku kij zastąpił absolutny przebój epoki PRL – pralka Frania.

Prawdziwe pieniądze Tadeusz zaczął zarabiać nie na waflach, tylko na słonych paluszkach. Pół wsi chodziło do niego pakować je do długich foliowych worków. – Na początku nie szło, wychodziły ma-

ło kruche. Dopiero po dwóch latach zacząłem produkować odpowiednie, kiedy zbudowałem maszyny formujące i piec. Dzięki temu mogłem kupić samochód, chwilę wcześniej zatrudniłem pierwsze dwie osoby. Tylko okazało się, że nie wystarcza mi na ich pensje. Zatrudniłem się więc w Państwowej Inspekcji Pracy – dodawał.

Za Edwarda Gierka poluzowano przepisy dla tzw. prywatnej inicjatywy – można było zatrudniać do 50 osób i zwiększać produkcję. Gołębiewski limit wykorzystał w swoim stylu: zatrudniał owszem 50 osób, ale na jednej zmianie. A po pewnym czasie zmian było już trzy. Okrzyknięto go królem słonych paluszków.

Samochód, o którym wspominał, to był dostawczy Żuk. Prywatnego nie miał. Jeździł tym Żukiem później przez dekadę.

Problemy zaczął się jak w 1973 roku Tadeusz Gołębiewski kupił działkę przy ulicy Głowackiego w Wołominie. Rok później powstał tam dom wraz z zakładem produkcyjnym.

Wystartowały kontrole i rewizje

Największym przekleństwem socjalistycznego rzemieślnika był tzw. domiar. Czyli specjalne podatki nakładane przez urzędy skarbowe, jeśli udało się im ujawnić wyższe niż zadeklarowane dochody przez przedsiębiorcę.

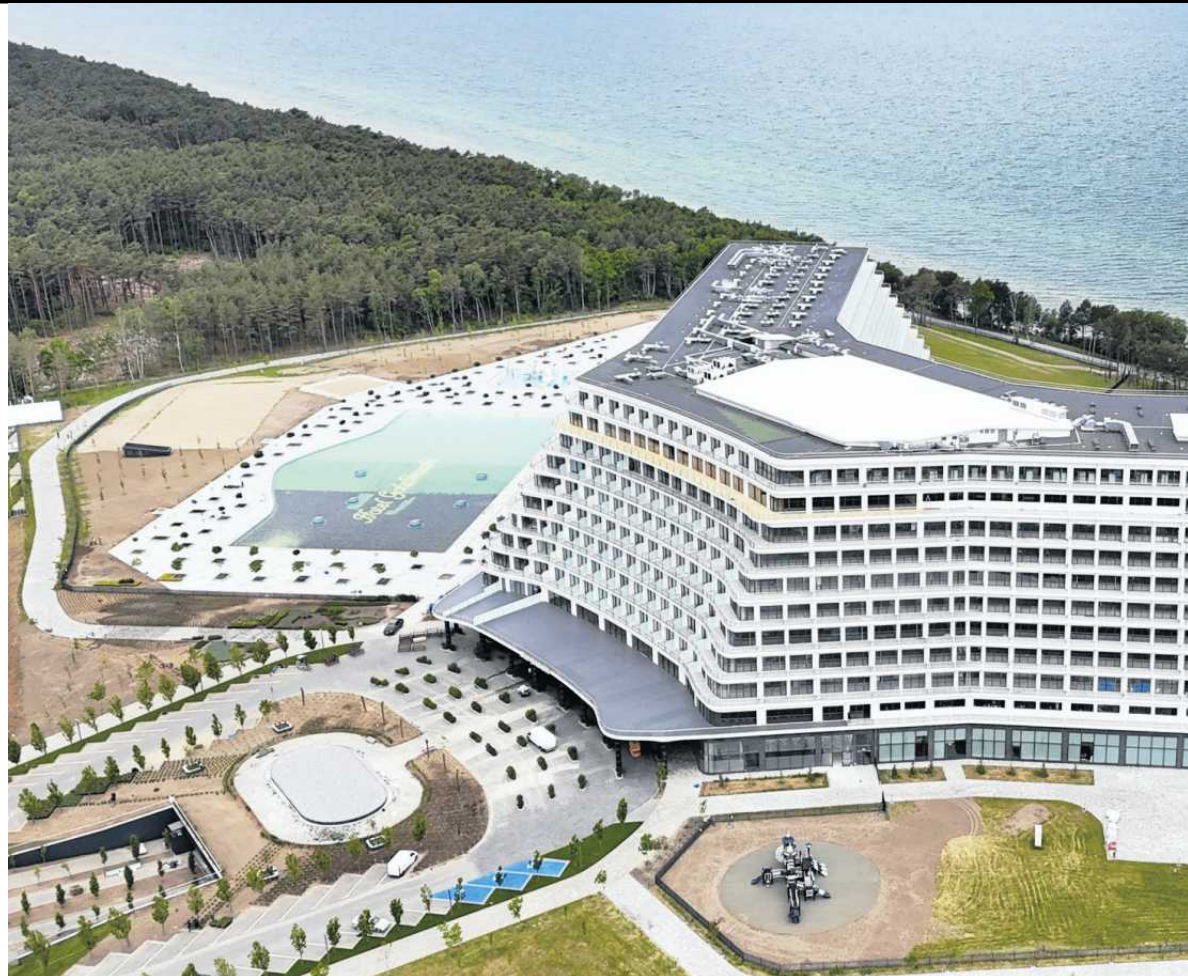
Najczęściej wlepiano go za tzw. niezgodności remanentowe. Wszystko po to, aby rzemieślnika zabolalo, a jak się uda, to i wykończyło finansowo.

U Gołębiewskiego ilość mąki w magazynie się nie zgadzała, z tym co było zapisane w księgach, bo i zgadzać się nie mogła (podpowiedź: mąka w trakcie produkcji pyli i tym niecnym sposobem się ulatnia).

Kiedy Tadeusz protestował przeciwko ekstra podatkowi w wysokości półrocznego obrotu, usłyszał: „Panie Gołębiewski, my tu socjalizm budujemy, nie pański dobrobyt”.

Od tej pory nabawił się chronicznej niechęci do urzędów. Urzędnik to dla niego był ktoś, kto szuka dziury w całym, aby tylko dawać karę, nie należy więc zwracać na nich i robić swoje.

Starcia z urzędami ani wizja potencjalnego bankructwa go nie załamywały. Parł do przodu i rozszerzał asortyment. Produkował andruty i rożki do lodów, a w trakcie wizyty w Wiedniu zaprzyjaźnił się z pewnym Austriakiem, właścicielem fabryki urządzeń cukierniczych, który na raty sprzedał mu automatyczną maszynę do produkcji wafli (spłacaną później przez siedem lat).

W Wiedniu podpatrzył też bezy, cukierki karmelowe, choinki czekoladowe oraz baranki wielkanocne.

Fabryka Gołębiewskiego na początku robiła 200 kilo paluszków dziennie, ale pod koniec lat 80. – 10 ton dziennie.

Dolary i złoto w słoikach

Pieniądze Tadeusz starannie odkładał, oczywiście nie złotówki – kupował dolary i złoto. I chował je przed urzędnikami, którzy jak nic by wszystko zabrali.

Część zamurował w ścianach, część ukrył w lesie, część zakopał w ogródku. Wszystko zresztą w słoikach. Później się zresztą okazało, że nie wszystkie skrytki zapamiętał, toteż część odłożonego kapitału zwyczajnie przepadła.

Pod koniec lat 80. sznur samochodów dostawczych ustawiał się pod zakładem jeszcze w nocy. Tymczasem Gołębiewski właśnie odkrył swoją nową pasję, a wciągnęła go dużo bardziej niż cukiernictwo. Zaczął... odpoczywać. Jako student jeździł na Mazury w wakacje i mieszkał w namiocie. Teraz jeździł po hotelach. A to do Rumunii, a to do Bułgarii, ba był nawet w Grecji. I wszędzie się dziwił. W Polsce hotel załatwiał się po znajomości.

W Polsce ludowej obsługa gości hotelowych traktowała jak zło konieczne. Jak nie było dobrej pogody, to w hotelu nie było, co robić. Gołębiewski patrzył i notował w myśli (później jedną z jego ulubionych rozrywek będzie oglądanie hoteli).

Rok 1989 przewrócił wiele rzemieślniczych potęg, wiele też z poziomu niewielkich manufaktur przeszło do stanu potęg gospodarczych. Na sklepowych półkach i na łózkach polowych rozstawionych na targowiskach pojawiły się zachodnie słodycze. Przy nich produkty Gołębiewskiego wyglądały siermiężnie.

Gołębiewski wiedział, co to za chwilę będzie oznaczać. Siegnął po łopatę i zaczął wykopywać swoje oszczędności.

Po to, aby zmodernizować swój zakład. Nazwał go Tago od swojego imienia i nazwiska.

Marzeniem Gołębiewskiego był jednak własny hotel

– Najpierw próbowałem kupić ziemię w Giżycku, ale naczelnik miasta mnie wysmiał. Po nim kilku kolejnych. Głupi byłem, prawdę mówię. Że chcę rozwijać turystykę, niech ludzie przyjeżdżają na Mazury także jesienią i zimą. „Nierealne, panie, niech pan głupot nie opowiada”. A w Mikołajkach naczelnik lubił wódkę. Ile ja się do niego nachodziłem... Piliśmy, zachwycali się pomysłem, rano zapomniał. W końcu sprzedał półtora hektara nad jeziorem. Hotel otworzyłem w 1991 roku – wspominał po latach.

Tak naprawdę kupił działkę z dawnym tzw. Domem Turysty. Po co? Remont był łatwiejszy niż budowa od podstaw. Otworzył Mikołajki i okazało się, że gości jest mało. Za mało. Polacy uważali, że hotel jest zbyt luksusowy.

Tadeusz udał się na niemieckie targi turystyczne. I Niemcy uratowali inwestycję. W szczytowym okresie lat 90. do Mikołajek przyjeżdżało i 50 autokarów z Niemiec.

Polacy pieniądze w kieszeni poczuć mieli mniej więcej za dekadę. Bezrobocie wynosiło ponad 20 proc. Pensja minimalna: 800 zł, przeciętna pensja 2201 zł. Wiele młodych Polek i Polaków nie widziało tu dla siebie przyszłości. Kiedy wstąpiliśmy do Unii, wyjechali. Normalność dla nich wówczas oznaczała możliwość wynajęcia mieszkania, kupna motocykla czy samochodu na kredyt. Tego Polska nie oferowała.

A co dopiero mówić o wypoczynkowych majonezach w postaci hotelu Gołębiewski?

Hotel w Mikołajkach polubili gangsterzy

Do Mikołajek przyjeżdżał wtedy jednak namiętnie Pruszków i Wołomin na czelę z bossem Pruszkowa „Słowikiem”, czyli Andrzejem Z.

– Nie miałem świadomości, że to są bandyci – mówił później w wywiadzie z money.pl Gołębiewski.

I wyjaśniał, że dopóki nie wypili, to byli grzeczni. – Najczęściej rozrabiali jacyś ochroniarze. Ale ja miałem swoich i to lepszych. Zatrudniłszy ochroniarzy z Rosji. Żadnych tam gangsterów, ale ludzi, którzy dużo widzieli i wiedzieli, jak zachować

Prawdziwe pieniądze Tadeusz zaczął zarabiać na słonych paluszkach. Pół wsi chodziło do niego pakować je do długich foliowych worków

zimną krew, jak przekonać niegrzecznych do uspokojenia się – wspominał.

To Gołębiewski pierwszy wprowadził do polskich hoteli usługę all inclusive.

Kiedy jeden z posłów kradł tu ręczniki, Gołębiewski uciał, że polityk przyjechał tylko z dwiema walizkami, więcej do nich już nic nie wsadzi, za to na barze zostawił fortunę, więc się wyrównuje. Klient nasz pan – pod warunkiem, że klient dobrze płacił.

Gołębiewski potrafił rozpoznać okazję, gdy ją widział

Po Mikołajkach był Hotel Gołębiewski Białystok, w bezpośrednim sąsiedztwie Pałacu Branickich.

Miał tu powstać hotel Orbisu. Osiemnaście lat w centrum miasta straszył szkielet budynku, bo państwowa sieć nie miał pieniędzy na dokończenie inwestycji. Tadeusz kupił obiekt bardzo tanio z myślą o rosyjskich i białoruskich turystach. Do tego doszły konferencje. Rok później w 1999 roku obiekt już działał.

• **03.06.2026 roku, Pobierowo. Hotel Gołębiewski** FOT. CEZARY ASZKIEŁOWICZ / AGENCJA WYBORCZA.PL

I kolejny, w 2002 roku zdecydował się na zakup niedokończonego hotelu od spółdzielni Gromada w Wiśle. Ukończył go wiosną 2003 roku. W 2010 roku otworzył hotel w Karpaczu.

Oskarżano go, że jest patohotelarzem, bo jego obiekty to architektoniczne potwory. Kwestia gustu, ale przy pozostałych obiektach Pobierowo wygląda jak pałac. Kicz? Niemal na pewno. Gołębiewski znosił cierpliwie wszelkie epitety i obelgi, bo o Polakach i ich gustach wiedział znacznie więcej niż krytycy.

Dlatego musiał być tani blichtr i klimat jak z serialu Dynastia. Założenie było proste: hotel musi mieć wiele atrakcji, żeby ludzie chcieli do niego przyjeżdżać poza sezonem. Jak będzie zaś wiele atrakcji, to musi być duży, bo inaczej nie będzie możliwości, aby go utrzymać.

Urzędnicy? To szkodnicy

Starcia z nimi trafiały na pierwsze strony gazet. 2001 – Sąd Rejonowy w Białymstoku umarza postępowanie karne wobec Tadeusza Gołębiewskiego, właściciela największego białostockiego hotelu. Chodziło o bezprawną rozbudowę sal konferencyjnych.

W 2007 ponownie stanął przed sądem w sprawie tego samego obiektu, bo „recepjonistka marzła”. Gołębiewski przebudował wejście do hotelu, nad hołem zamontowano przeszkloną kopułę, wyburzono kilka ścian działowych i schody oraz zbudowano szyb windy. Wszystko bez pozwoleń.

Komentował to w wywiadzie dla „Wyborczej” tak: Byłem przekonany, że nie potrzebuję pozwolenia. Zapłaciłem karę, schody przerobiłem i dobra. Jak bym tak czekał na wszystkie urzędnicze widzimisię, że zamiast okna drzwi, a zamiast drzwi okna, nic bym w życiu nie osiągnął. W Polsce przedsiębiorcę można blokować bez końca. Właściciel ma obowiązek nie tylko prowadzić firmę, ale też ułatwiać ludziom pracę. Dbam o swoich, niech mnie ktoś za to zastrzeli.

To był jego standard prowadzenia działalności: robić swoje, nie zwracać uwagi na protesty. Otwarcie hotelu w Wiśle? Bez pozwoleń. Gołębiewski miał nóż na gardle, 130 mln zł wziętych kredytów i zastawione wszystkie firmy. Hotel musiał działać.

Największe afery były o Karpacz, który swoją drogą dostał nominację do antynagrody – Makabryła Roku (hotel „przegrał” nagrodę z pomnikiem Jezusa ze Świebodzi-

na). Hotel pierwszych gości przyjął w grudniu 2010 roku. Okazało się jednak, że jest o dwa piętra...za wysoki. Oczywiście, bez żadnych pozwoleń.

Gołębiewski znalazł rozwiązanie. Pięter nie wyburzy, tylko je przeszklił, tworząc w ten sposób świetlik. Kalenica, czyli najwyższy punkt dachu, znalazła się o dwa piętra niżej. Gołębiewski zbudował więc taki hotel, jaki chciał zbudować. Urzędnicy mu w tym nie przeszkadzili. Minister również nie.

I tak do oporu.

Pobierowo miało być jego ostatnim projektem

Decyzja o ślubowaniu z Bałtykiem zapadła w 2017 roku. Rozmawiał z Łebą, ale dogadał się z Rewalem. Owszem w Łebie był problem z zakupem działki, ale w rzeczywistości chodziło o plan zagospodarowania przestrzennego. W Łebie obiekt nie mógłby mieć nawet pięciu kondygnacji. W Pobierowie ma ich 11 plus dwie podziemne.

Pobierowo stoi w miejscu starej jednostki wojskowej. Tradycyjnie była afera o wycięcie drzew pod budowę. Gołębiewski bronił się, że chodziło o samosiejki na bunkrach. A tak w ogóle to posadzi tam nowe drzewa i w końcu nie będzie ton śmieci w lesie.

2020, wywiad dla „Wyborczej”. Pytanie: koszt budowy Pobierowa wyliczono na pół miliarda złotych. Za ile lat taka inwestycja się zwróci?

– Za 25-30 – odpowiadał hotelarz.

Budowy Pobierowa doglądał osobiście. Mimo że był już bliski 80-ki, robił to w swoim stylu. Przylatywał oczywiście helikopterem. Sypiał na budowie, jadł z robotnikami w stołówce.

Covid imalpo co nie wyrócił całego hotelowego imperium. Z budową Pobierowa był problem, ginęły materiały budowlane, nie było za co, jej prowadzić. Miesiąc trzymania jego hoteli w covidzie kosztował 10 mln zł. Pandemia zaskoczyła go, bo do tej pory szczycił się, że sam nie wie, ile ma pieniędzy. To, co miał, rzucił od razu w działkę pod następny obiekt i zaczął budowę.

Zamiast zwalniać ludzi, nie czekając na pomoc rządu, wziął 30 mln zł kredytu z banku. Za gwarancję bankową posłużył jego majątek łącznie z domem, w którym mieszkał. Sprzedał dzieła sztuki, które posiadał. Otwarcie przyznawał, że może

zbankrutować. Ale dodawał, że bankrutstwo nie jest wcale najgorszą rzeczą w życiu dla przedsiębiorcy.

Otwarcie hotelu ciągle przesuwano w czasie. Gigant był znacznie trudniejszy w budowie, niż zakładano.

Sam Gołębiewski myślał, że uda się obiekt do użytku w 2023, no 2024 roku. Dzieje się to dopiero teraz.

Pobierowo ma a zapewnioną darmową reklamę w mediach

Jedni narzekają, że szpeci, inni zachwycają się gigantomanią, stawki za pokój opisywane są z trwogą graniczącą z zachwytem. Ludzie przez ostatnie miesiące przyjeżdżali pod bramę i robili zdjęcia.

Trwają intensywne porównania tygodnia w Pobierowie z tygodniem w Turcji (że „Gołąb” drogi), ale hotel szykowany jest – co tu kryć – pod niemieckiego turystę, mogącego płacić więcej i w twardszej walucie.

Jaki efekt wywoła w gminie – tego nie wie na razie nikt.

Brakuje tutaj twardych dowodów, że do tej pory otwarte hotele wysały cały ruch z okolicy, zabierając gości mniejszym hotelom i pensjonatom, czy bankrutując miejscowe restauracje.

Przez lata Gołębiewski z mediami rozmawiał rzadko. Zmieniło mu się dopiero na stare lata. Wiedział wtedy już, jak się z dziennikarzami rozmawia, wiedział również dobrze jak się sprzedawać w atrakcyjny sposób.

Słuchali go z otwartymi ustami. Nie chciał autoryzacji. Przekonywał, że ufa ludziom. W rzeczywistości ufał tym, których wcześniej sprawdził.

W każdym hotelu miał swój apartament. Powtarzał, że „nie jeżdżę na wakacje, bo ciągle na nich jestem.”

Pasja? Jak to jaka – praca. Między swoimi hotelami i placem budowy w Pobierowie latał helikopterem. Podkreślał, że kupił używany za jedyne 2 miliony euro.

Samochody? Mercedes i maybach, ale od razu podkreślał, że jeden i drugi są kilkunastoletnie, a maybacha kupił z założeniem, że będzie nim jeździć przez 20 lat.

Zmarł 21 czerwca 2022 roku. Biznes po śmierci założyciela dalej działa i dalej przynosi pieniądze. Większe niż kiedykolwiek. Gołębiewski, cokolwiek by o nim nie mówić, był pierwszym, który zrozumiał jakiego wypoczynku oczekuje Polak. ●

OGŁOSZENIE PŁATNE

Kraj/34438867

N NARODOWE CENTRUM NAUKI

ogłasza konkursy:

- **SONATA BIS 16** - dla badaczy ze stopniem doktora uzyskanym 5-12 lat przed rokiem złożenia wniosku.
- **MAESTRO 18** - dla doświadczonych naukowców na realizację pionierskich badań naukowych.
- **DAINA 4** - na polsko-litewskie projekty badawcze z zakresu badań podstawowych.

Szczegóły: www.ncn.gov.pl.

OGŁOSZENIE PŁATNE

Kraj/34438950

W Sądzie Rejonowym dla Krakowa-Nowej Huty w Krakowie, I Wydział Cywilny, pod sygn. akt I Ns 429/23/N, toczy się postępowanie o stwierdzenie nabycia spadków po: (I.) Janinie Możdżeń, córce Jana i Walerii, ur. 19 lutego 1934 r. w Porąbce Iwkowskiej, zm. 22 lipca 2019 r. w Krakowie, (II.) Ryszardzie Stanisławie Możdżeniu, synu Stanisława i Janiny, ur. 22 lipca 1964 r. w Krakowie, zm. 14 listopada 2019 r. w Krakowie i (III.) Renacie Halinie Możdżeń, córce Stanisława i Janiny, ur. 7 lipca 1968 r. w Krakowie, zm. 20 lutego 2023 r. w Krakowie, mających ostatnie miejsce zwykłego pobytu w Krakowie. Sąd wzywa, aby spadkobiercy tych zmarłych, w ciągu 3 miesięcy od dnia ukazania się tego ogłoszenia, zgłosili się do Sądu i udowodnili nabycie spadku, gdyż w przeciwnym razie mogą być pominięci w postanowieniu o stwierdzeniu nabycia spadków.

OGŁOSZENIE PŁATNE

Kraj/34438935

OGŁOSZENIE

Sąd Rejonowy dla Krakowa – Nowej Huty w Krakowie. Wydział I Cywilny informuje, iż pod sygnaturą I Ns 1208/17/N, toczy się postępowanie z wniosku Krzysztofa Kołodziejczyka przy uczestnictwie Gminy Kraków, Prokuratora Rejonowego w Wadowicach. Anny Suder – Ślusarczyk, Marii Daniec, Elżbiety Kopa, Antoniego Pojałowskiego, Grażyny Żak. Marii Leśniak, Ewy Gularek, Janusza Długosza – Grocholskiego, Marka Kołodziejczyka, Anny Rojek-Broda, Romana Kołodziejczyka, Agnieszki Chwaja, Grzegorza Kołodziejczyka, Agnieszki Dudkowskiej z d. Curyto o stwierdzenie nabycia przez zasiedzenie, własności nieruchomości położonej w Krakowie, obejmującej część działki ewidencyjnej nr 388 (o pow. 0,0026) objętej księgą wieczystą KR1P/00186664, działkę ewidencyjną nr **389/1** (o pow. 0.0014 ha), oraz część działki nr **389/2** (o pow.0,0005 ha), dla których nie jest prowadzona księga wieczysta ani zbiór dokumentów, wpisanych do rejestru gruntów obręb ewidencyjny 46, jednostka ewidencyjna Nowa Huta, gdzie jako właściciela ujawniono Gminę Kraków, a które powstały z parcel gruntowych I.kat. 53/1 i 4 objętych LWH 152 Mogiła, gdzie własność ujawniono na rzecz Władysława Kołodziejczyka oraz z parcel gruntowych 1 .kat. 2298/15 i 6/25 objętych LWH 673 Mogiła, gdzie własność ujawniono na rzecz Agnieszki Kołodziejczyk.

Sąd wzywa wszystkich zainteresowanych, w szczególności następców prawnych Agnieszki Kołodziejczyk i Władysława Kołodziejczyka do zgłoszenia się i wykazania swoich praw w terminie trzech miesięcy od ukazania się niniejszego ogłoszenia pod rygorem pominięcia w postępowaniu o stwierdzenie nabycia własności nieruchomości przez zasiedzenie.

www.nekrologi.wyborcza.pl/34438908

Z żalem i smutkiem przyjęliśmy wiadomość o śmierci

Zdzisława Kujawy

Zasłużonego Spółdzielcy i Samorządowca,
Przewodniczącego Komisji Spółdzielczości Mieszkaniowej
Zgromadzenia Ogólnego Krajowej Rady Spółdzielczej,
Długoletniego Prezesa Zarządu Gnieźnieńskiej Spółdzielni Mieszkaniowej,
Przewodniczącego Rady Miasta Gniezna,
serdecznego i życzliwego Człowieka.

Jego odejście jest ogromną stratą dla całego środowiska spółdzielczego.

Rodzinie Zmarłego

wyrazy serdecznego współczucia

przekazują

*Zarząd Krajowej Rady Spółdzielczej
oraz koleżanki i koledzy ze Zgromadzenia Ogólnego KRS*

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY

34438967

 ODESZLI.pl

Dziel się wspomnieniami o bliskich

Wejdź na serwis odeszli.pl

Czas na projekt eCPN

Polska dziś gra sama przeciwko sobie

Doceniam też, że rząd zareagował na kryzys paliwowy szybko: pakiet „Ceny Paliw Niżej” ugasił pożar, a obniżenie cen na stacjach było politycznie i społecznie konieczne. Ale gaszenie pożarów to nie strategia.

Strategią jest sprawienie, by pożary przestały wybuchać

Hetmański

Michał Hetmański
jest ekonomistą,
prezesem think-
-tanku InStrat, Vi-
-siting Senior Fellow
na London School
of Economics.

Jest pewien paradoks, obok którego nie sposób przejść obojętnie. W tym samym czasie, kiedy polscy kierowcy i firmy podliczają rachunek za kryzys w Zatoce Perskiej – według naszych szacunków wyniósł on co najmniej 10 mld zł od końca lutego – część polityków koalicji rządzącej z zapalem zwalcza jedyną politykę, która mogłaby nas przed kolejnym takim rachunkiem ochronić. Mowa o unijnych celach elektromobilności.

Europoseł Dariusz Joński, którego od lat byłem wielkim fanem i kibicowałem jego działalności śledczej, zaskoczył mnie stając się liderem ruchu obrońców kierowców słynnych Passatów przed złą Brukselą. Nie mogę dojść do tego, jak człowiek, który jeszcze niedawno ujawniał niebezpieczne powiązania między polskim państwem a Orlenem, sam nie jako pomaga branży paliwowej bronić polską gospodarkę przed transformacją.

Rozumiem intencje. Obawy o miejsca pracy w przemyśle motoryzacyjnym, o ceny aut, o tempo zmian, są realne i zasługują na poważną rozmowę, nie na lekceważenie. Sam od dwóch lat jeżdżę elektrykiem – trudniej pojechać nam z żoną na narty, był trochę droższy w zakupie, ale jest dużo tańszy w użytku. Mój litr prądu kosztuje 3 zł, a nie 6 do 7 zł, jak na Orlenie.

Doceniam też, że rząd zareagował na kryzys paliwowy szybko: pakiet „Ceny Paliw Niżej” ugasił pożar, a obniżenie cen na stacjach było politycznie i społecznie konieczne. Ale gaszenie pożarów to nie strategia. Strategią jest sprawienie, by pożary przestały wybuchać.

Tu dochodzimy do sedna. Bruksela już dawno usłyszała argumenty sceptyków, także polskich. Grudniowa rewizja przepisów zamieniła „zakaz aut spalinowych” na cel 90-procentowej redukcji emisji w 2035 r.

Polska wynegocjowała dla siebie łagodniejsze cele udziału aut elektrycznych w flotach samochodów firmowych. Innymi słowy: elastyczność, o którą apelowano, już istnieje. Daje to polskim kierowcom i spóźnionym na imprezę europejskim producentom jak Opel, BMW czy Mercedes oczekiwaną elastyczność.

Dalsze podważanie kierunku nie jest już negocjowaniem warunków. To znak, że Polacy w Brukseli kojarzą się z przeszłością i walką o utrzymanie status quo, a nie walką o dominację technologiczną w globalnej walce z amerykańską Teslą czy chińskim BYD.

Ale nie straty wizerunkowe są tu najgorsze. Takie działanie liderów Koalicji Obywatelskiej jest wysyłaniem inwestorom sygnału, że Polska nie wie, czego chce.

A inwestorzy ten sygnał czytają uważnie. Pod Wrocławiem działa największa w Europie fabryka baterii używanych w europejskich elektrykach od Porsche, Volkswagena po BMW. W Stalowej Woli powstał powiązany z nią zakład produkcji folii miedzianej.

My na tych inwestycjach zarabiamy, a na dodatek kradniemy spod nosa miejsca pracy Niemcom, których gospodarka dogorywa. W łańcuchu dostaw elektromobilności pracują dziś dziesiątki tysięcy Polaków – to oni, a nie Chińczycy producenci, zapłacą za polityczną niepewność. Kapitał nie płynie tam, gdzie rządzący co kwartał kwestionują ramy regulacyjne na następną dekadę.

Apeluję o dalekowzroczność, którą liderzy Koalicji Obywatelskiej i innych partii wykazywali niejednokrotnie w zakresie bezpieczeństwa energetycznego. Gazoport w Świnoujściu i fundamenty pod Baltic Pipe powstawały wbrew chórowi głosów, że to za drogo, że rosyjski gaz jest tańszy, że rynek sam wszystko ureguje. W lutym 2022 r. okazało się, kto miał rację.

Elektryfikacja transportu to dokładnie ta sama logika bezpieczeństwa – tyle że zamiast gazociągu mamy kabel, a za-

Ukraina, kraj w stanie wojny i o kilkukrotnie niższej sile nabywczej, zarejestrowała w zeszłym roku więcej aut elektrycznych niż Polska. Tłumaczenie, że „nas na to nie stać”, po prostu się nie broni

miast tankowca z Kataru polską energię ze słońca i wiatru, jeszcze częściowo z węgla. Zwalczenie celów elektromobilności przez obóz, który rozpoczął budowę gazoportu, to strzelanie do własnego pomnika.

Liczby z obecnego kryzysu mówią same za siebie. Między lutym a połową maja średnia cena diesla dla firm transportowych wzrosła o 1,77 zł na litrze, czyli pięciokrotnie mocniej niż benzyna dla prywatnych kierowców, bo obniżka VAT, który firmy i tak odliczają, nic im nie dała.

Pakiet CPN kosztował Andrzeja Domańskiego, ministra finansów, już około 3-4 mld zł. Ale ani złotych nie przeznaczono na to, by następny kryzys bolał mniej.

Tymczasem Ukraina, kraj w stanie wojny i o kilkukrotnie niższej sile nabywczej, zarejestrowała w zeszłym roku więcej aut elektrycznych niż Polska. Tłumaczenie, że „nas na to nie stać”, po prostu się nie broni.

Dlatego apel do koalicji jest konstruktywny: zamiast walczyć z celami, wykorzystajcie je. Zapowiadany podatek od nadzwyczajnych zysków sektora paliwowego może przynieść około 5 mld zł. Te środki powinniśmy przeznaczyć na pakiet, który nazywamy e-CPN: obniżkę VAT na ładowanie aut elektrycznych z 23 do 8 proc., dokładnie taką, jaką rząd zastosował wobec benzyny, społeczny leasing europejskich elektryków z ratą do 450 zł miesięcznie na wzór francuski oraz przyspieszenie rozbudowy sieci ładowarek, zwłaszcza na osiedlach. To odpowiedź na każdy z argumentów sceptyków: ceny, dostępność, infrastrukturę.

Polityka klimatyczna bywa w Polsce wygodnym chłopcem do bicia. Ale elektromobilność to dziś przede wszystkim polityka bezpieczeństwa i polityka portfela.

Wyborcza nie zapyta za trzy lata, kto najgłośniej krytykował Brukselę. Zapyta, dlaczego znów płaci 8 złotych za litr, skoro „litr” prądu kosztuje maksymalnie połowę tego. Koalicja, która zdywersyfikowała dostawy gazu, ma wszystko, by zdywersyfikować napęd polskiego transportu. Szkoda byłoby tę szansę zmarnować. ●

Michał Hetmański

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY

Kraj/34438694

DO 23 CZERWCA

Zamów PRENUMERATĘ TECZKOWĄ „Wyborczej” — na lipiec u swojego sprzedawcy prasy

- Masz pewność, że każde wydanie będzie na Ciebie czekać (zamawiasz gazetę na cały miesiąc z góry)
- Masz niższą cenę niż przy zakupie pojedynczych wydań każdego dnia
- Masz bezpłatny dostęp do Wyborcza.pl*
- Masz gwarancję niezmienności cen w okresie realizacji prenumeraty
- Możesz zostać członkiem Klubu Wyborczej i mieć dostęp do archiwum tekstów

**CENA
199,99 zł**
OSZCZĘDZISZ
CO NAJMNIEJ
64 zł**

**Dostęp także do
Wyborcza.pl***

*Prenumeratorów teczkowych zapraszamy do Klubu „Wyborczej”. Jego członkowie mogą m.in. uczestniczyć w spotkaniach online z redakcją i jej gośćmi. Dodatkowo Klubowicze mają dostęp do archiwum tekstów „Wyborczej”. Co zrobić, by zostać członkiem Klubu: 1. Skontaktuj się z naszą infolinią, tel. 22 555 54 55 (od poniedziałku do piątku w godz. 8-16). 2. Podaj numer dowodu zakupu prenumeraty teczkowej.

**Cena sugerowana. Kwota oszczędności wynika z różnicy ceny sugerowanej i sumy cen codziennej sprzedaży detalicznej.

Odbudowa wymiaru sprawiedliwości

Wąska ścieżka między skrajnościami

Receptą nie może być zamiana ról i przejęcie instytucji zawłaszczonych przez byłą władzę.

Ale błędem byłoby też bierne czekanie, aż upływ czasu sam sprawę rozwiąże.

Balicki

Autor jest doktorem habilitowanym nauk prawnych, specjalistą w zakresie prawa konstytucyjnego, profesorem Uniwersytetu Wrocławskiego, członkiem Państwowej Komisji Wyborczej

• Teksty w dziale Opinie wyrażają poglądy autorów i nie muszą odzwierciedlać stanowiska redakcji

Po latach kryzysu konstytucyjnego nie da się zadekretować powrotu do stanu sprzed 2015 r. W tym czasie zapadły tysiące orzeczeń, a ludzie układali życie w zaufaniu do ich skutków. Naprawa, która to zignoruje, wywoła kolejny chaos. A chaos nie staje się praworządnością, tylko dlatego, że ma słuszne uzasadnienie.

Stabilność orzeczeń nie może jednak oznaczać akceptacji fikcji. Problem KRS, SN i TK nie jest zwykłym sporem politycznym. Chodzi o rzecz podstawową: czy organy państwa zostały ukształtowane zgodnie z Konstytucją RP i czy mogą wykonywać swoje zadania bez trwałego cienia wadliwości swego mandatu.

KRS nie jest przecież technicznym organem od nominacji. Zgodnie z Konstytucją RP ma stać na straży niezależności sądów i niezawisłości sędziów. Podobnie gdy o ważności wyborów rozstrzyga sąd, którego status jest stale podważany, nie jest to już sprawa wyłączna dla prawników. A gdy TK przestaje być arbitrem, konstytucja zostaje tekstem, którego znaczenie zależy od aktualnej większości.

Najgorszą odpowiedzią byłaby prosta zamiana ról: na jedno zawłaszczenie odpowiedzieć drugim. Przejąć instytucje, nazwać to naprawą i uznać sprawę za zamkniętą. Ale takie działanie nie usunie pierwotnego bezprawia, tylko zmieni jego beneficjentów. Test praworządności zaczyna się wtedy, gdy rządzący potrafią ograniczyć także samych siebie.

Punkt wyjścia powinien być prosty:

nie wolno masowo unieważniać skutków działania państwa. Obywatel nie może po latach usłyszeć, że jego rozwój, spadek czy sprawa pracowniczka były tylko prowizoryczne, bo państwo zawiodło.

Za kryzys instytucjonalny nie mogą zapłacić obywatele, ale z tego nie wynika jednak prawo do bezczynności. To byłaby druga skrajność: wygodna, bo pozwala przeczekać problem, ale i fałszywa, bo utrwala skutki naruszeń.

Osobno trzeba mówić o odpowiedzialności. Indywidualnej, nie zbiorowej. Nie każdy sędzia powołany w wadliwej procedurze miał taki sam udział w kryzysie. Szczególnej ostrożności

wymaga ocena osób, które po Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury po raz pierwszy weszły do zawodu sędziogo. To państwo stworzyło im tę ścieżkę, a później ją skomplikowało. Nie wolno stawiać ich w jednym szeregu z osobami, które awansowały w kwestionowanej procedurze albo aktywnie wzmacniały wadliwy model instytucjonalny. Państwo prawa nie rozlicza przecież kategoriami zbiorowymi.

W związku z tym potrzebna jest zgoda na konstytucyjne minimum. Nie na „wielkie pojednanie” ani wspólną opowieść o ostatnich latach, bo ich nie będzie. Chodzi o kilka warunków, które musi spełniać każda ustawa naprawcza: wykonanie wyroków sądów europejskich, przywrócenie niezależnych procedur nominacyjnych i zakaz instrumentalnego przejmowania instytucji.

Pierwszym krokiem w podejmowanych działaniach jest KRS. Od niej zaczynają się przyszłe nominacje sędziowskie. Obecny model wyboru członków Rady może być traktowany najwyżej jako rozwiązanie przejściowe. Nie wolno uznawać go za definitywną naprawę. Dopóki sędziowską część Rady wybiera Sejm, źródło sporu pozostaje.

Docelowo sędziowskich członków powinni wybierać sędziowie. Nie może to jednak oznaczać powrotu do poprzedniego modelu. Nowa KRS musi być odporna zarówno na partyjne przejęcie, jak i na środowiskową wsobność. Potrzebne są jawne kandydatury, udział wszystkich szczebli sądownictwa, pluralizm środowiskowy i realna kontrola konfliktów interesów.

Ale bez uporządkowania SN naprawa będzie nieskuteczna. Problem dotyczy modelu obsady SN po zmianach w KRS i obejmuje wszystkie osoby powołane do niego w kwestionowanej procedurze. Nie oznacza to automatycznego podważenia wszystkich orzeczeń wydanych w ostatnich latach. Sprawy prawomocnie zakończone powinny co do zasady korzystać z ochrony. Obywatel nie może ponosić kosztu tego, że państwo wadliwie obsadzało własne instytucje. Trzeba jednak odróżnić sprawę zapadłych wyroków od sprawy ludzi, które je wydawali.

Jeżeli ustawodawca chce zakończyć kryzys ustrojowy, musi rozstrzygnąć,

kto może dalej orzekać w sądzie ostatniego słowa. Bez tego spór o legalność obsady SN będzie wracał przy każdej sprawie o szczególnym znaczeniu. Ustawa naprawcza nie powinna tylko opisywać wadliwość dotychczasowego stanu. Trzeba przesądzić, czy osoby powołane do SN w wadliwej procedurze wracają na poprzednie stanowiska, uczestniczą w ponownej procedurze powołania czy obejmuje je inny, precyzyjnie opisany mechanizm. Najgorsze byłoby pozostawienie tej kwestii w półcieniu. Wtedy każda kolejna sprawa stanie się polem bitwy o skład sądu.

Problem TK jest jeszcze głębszy.

Dotyczy nie tylko obsady organu, lecz także tego, czy konstytucja ma w Polsce realnego arbitra. Trybunał miał kończyć spory o granice władzy, a stał się jednym z jej narzędzi. To problem nie tylko autorytetu TK, ale braku realnego bezpiecznika konstytucyjnego.

Zmiany, które mają przetrwać więcej niż jedną kadencję, muszą zaczynać się od reguł, nie od nazwisk

Problem obsady tej instytucji nie jest sporem o nazwiska. Dotyka skuteczności orzeczeń, które zgodnie z Konstytucją RP mają moc powszechnie obowiązującą i są ostateczne. Tym ostrożniej trzeba oddzielić kilka kwestii: status osób wybranych na miejsca już obsadzone, skutki orzeczeń wydanych z ich udziałem oraz przyszły model wyboru sędziów Trybunału.

Nie można przy tym pominąć sprawy, w której ETPC stwierdził, że zasądanie w składzie TK dublera pozbawia strony prawa do prawidłowo ustanowionego sądu i narusza art. 6 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka. Tego standardu nie da się po prostu zignorować.

Nie wystarczy czekać, aż miną kolejne kadencje. Potrzebna jest procedura uporządkowania skutków wadliwej obsady i nowy sposób wyboru sędziów, wymuszający szersze porozumienie polityczne. Można dyskutować o wielkości kwalifikowanej, mechanizmie

awaryjnym na wypadek jej braku albo etapowaniu wyboru. Nie można natomiast udawać, że Trybunał wybierany logiką partyjnego łupu będzie szanowanym arbitrem konstytucyjnym.

Trzeba też uporządkować status prokuratury.

Bez tego każda podjęta próba rozliczeń będzie od razu kwestionowana. Połączenie funkcji Ministra Sprawiedliwości i Prokuratora Generalnego tworzy trwałą pokusę politycznego używania spraw karnych, władza wykonawcza dostaje narzędzie wpływu na postępowania właśnie wtedy, gdy sama może mieć w tym interes polityczny. Jeżeli prokuratura ma odzyśkać wiarygodność, trzeba odciąć ją od bieżącego działania rządu. Rozdzielenie funkcji Ministra Sprawiedliwości i Prokuratora Generalnego powinno być trwałe.

Docelowo Prokurator Generalny powinien mieć ustawowo określoną kadencję, zamknięty katalog przesłanek odwołania i jasno zdefiniowaną pozycję. Samo rozdzielenie funkcji nie wystarczy, jeżeli w prawie pozostaną nieformalne lub zbyt łatwe kanały potencjalnego nawet nacisku politycznego.

Napisanie ustaw naprawczych nie jest trudne. Trudniejsze będzie przyjęcie właściwej logiki działania: usunąć źródła kryzysu, ale nie rozbić przy tym stabilności prawa. To wymaga chłodniejszej głowy i większej odwagi niż hasło „rozliczymy wszystkich” bądź też próba przeczekania problemu.

Zmiany, które mają przetrwać więcej niż jedną kadencję, muszą zaczynać się od reguł, nie od nazwisk. Jeżeli zaczniemy od rozliczeń, łatwo będzie powiedzieć, że chodzi tylko o wymianę ludzi. Jeżeli zaczniemy od procedur, praca będzie mniej widowiskowa, ale uczciwsza. A dopiero uczciwa procedura daje legitymację do rozliczeń, które nie będą wyglądały jak zemsta ubrana w paragrafy.

Nie ma tu prostego rozwiązania. Każda decyzja będzie miała koszt. Zbyt szybka ingerencja może naruszyć stabilność prawa. Zbyt ostrożna zostawi w systemie problem, który będzie wracał przy każdej ważniejszej sprawie. Najgorsze byłoby jednak udawanie, że czas sam to załatwi. ●

Ryszard Balicki

OGŁOSZENIE PŁATNE

Kraj/34438979

Ogłoszenie

W Sądzie Rejonowym w Toruniu toczy się postępowanie z wniosku Doroty Cytawa o stwierdzenie nabycia spadku po Barbarze Marycz urodzonej 8 marca 1938r. w Osieku, córce Antoniego i Teresy zd. Florkiewicz, która zmarła 9 stycznia 2024r. w Toruniu i ostatnio stale zamieszkiwała w Osieku nad Wisłą. Wzywa się spadkobierców ustawowych zmarłej, w tym w szczególności następców prawnych Ewy Marycz, Eleonory Pancewicz, Reginy Marycz, Katarzyny Katarzyńskiej, Mirosława Walas, Bogdana Marycz, Grażyny Pancewicz, Włodzimierza Pancewicza, Pawła Pancewicza, Leszka Katarzyńskiego, Dariusza Katarzyńskiego, Zbigniewa Katarzyńskiego i wszystkich zainteresowanych w sprawie, aby w terminie 3 miesięcy od daty ukazania się tego ogłoszenia zgłosili się do Sądu, w którym toczy się postępowanie i udowodnili swe prawa do spadku, gdyż w przeciwnym razie mogą być pominięci w postępowaniu o stwierdzenie nabycia spadku. Sprawa została zarejestrowana pod sygnaturą akt X Ns 544/24.

OGŁOSZENIE PŁATNE

Kraj/34438933

SKLEP ROWEROWY Z WYPOSAŻENIEM I MAGAZYNEM (przedsiębiorstwo)

syndyk masy upadłości KIETA sp. z o.o. z siedzibą w Tychach (KRS nr 000.070.4267) ogłasza przetarg na sprzedaż przedsiębiorstwa, w skład którego wchodzi aktywa wskazane poniżej:

- a) oznaczenie indywidualizujące przedsiębiorstwo
- b) ruchomości, środki trwałe i wyposażenie niezbędne do prowadzenia działalności,
- c) zapasy magazynowe / towary
- d) prawa i obowiązki wynikające z umów związanych z prowadzeniem przedsiębiorstwa,
- e) wierzytelności przysługujące od podmiotów zobowiązanych majątkowo (należności),
- f) dokumentacja przedsiębiorstwa.

Łączna cena wywoławcza wynosi 395 556,04 zł netto (60% wartości oszacowania).

Warunkiem przystąpienia do przetargu jest złożenie pisemnej oferty spełniającej wszystkie wymogi określone w regulaminie przetargu do dnia **29 czerwca 2026 r.** do godz. **14.00** lub jej przesłanie pocztą na adres Biura Syndyka, ul. PCK 10/9, 40-057 Katowice (decyduje data i godzina wpływu). Dodatkowo informacje oraz regulamin przetargu można uzyskać drogą elektroniczną pod adresem e-mail syndyk-przetarg@wp.pl lub nr tel. 32 22 33 036, tel. 501 667 006.

Czy „Milczenie owiec” przetrwało próbę czasu?

CLARICE U MORDERCY

„Milczenie owiec”
wraca do polskich kin,
35 lat od premiery.

Piotr Guszowski

Scenarzysta Ted Tally po pierwszym seansie „Milczenia owiec” był przerażony. Nie chodziło nawet o sugestywną kreację Anthony’ego Hopkinsa, czy mroczną historię – tę znał przecież na wylot. Zdał sobie sprawę, czego dokonali: stworzyli zupełnie nowy wymiar thrillera psychologicznego. Przeszło mu przez myśl, że powstał film zbyt niepokojący, dopadło go poczucie winy.

Twórcy „Milczenia owiec” zdominowali wieczór w Dorothy Chandler Pavilion w Los Angeles, zgarniając tzw. Wielką Piątkę – czyli nagrody w pięciu głównych kategoriach. Prasa rozpisywała się, że to dzięki kasetom VHS: film miał premierę kinową ponad rok wcześniej. Elegancko zapakowane pakiety rozesłano do członków Akademii.

Oczywiście, „Milczenie owiec” samo w sobie miało wystarczające atuty by wygrać – znakomite kreacje aktorskie, pogłębione postaci i mistrzowsko budowane napięcie. Trudno dziś sobie wyobrazić, że ten film mógłby wyglądać inaczej. A przecież mógł.

JONATHAN, OSZALAŁEŚ?

„Milczenie owiec” opowiada o ambitnej kadetce FBI Clarice Starling, która nawiązuje niebezpieczną relację z mordercą-kanibalem Hannibalem Lecterem, licząc, że pomoże jej schwycić innego seryjnego mordercę.

Nic nie układało się zgodnie z planem. Gene Hackman, który kupił prawa do bestsellerowej powieści Thomasa Harrisa z myślą o wyreżyserowaniu ekranizacji – a może i zagranii Lectera – wycofał się z projektu.

Studio Orion zostało z projektem podwyższonego ryzyka. Wszyscy pamiętali,

że poprzednia ekranizacja Harrisa („Łowca” Michaela Manna na podstawie „Czerwonego smoka”) rozczarowała księgowych. Reżyserię powierzono Jonathano wi Demme, który kojarzył się raczej z komediowym repertuarem.

– Zapytałam: „Naprawdę? Zamierzasz nakręcić film o facecie, który obdziera kobiety ze skóry i szyje z nich ubrania? Jonathan, co ty wyprawiasz? Oszalałeś?” – opowiadała scenografka Kristi Zea „Vanity Fair”.

Ostatecznie Demme przekonał ją, mówiąc, że widzi w tej historii przede wszystkim opowieść feministyczną.

Pierwszym wyborem reżysera byli Michelle Pfeiffer i Sean Connery, ale oboje odmówili. O rolę Clarice zabiegała Jodie Foster, nagrodzona właśnie Oscarem za „Oskarżonych”, którą Hackman ubiegł w staraniach o prawa do ekranizacji. Jednak Demme nie był przekonany. Szukał dalej. Lecz kolejne gwiazdy, w tym Meg Ryan, nie były gotowe spędzić kilku miesięcy z tak mrocznym materiałem.

Anthony’ego Hopkinsa reżyser zapamiętał jako dobrego doktora z „Człowieka słonia”. Jak wspomina w dokumencie o kulisach powstawania filmu, zaczął się zastanawiać: „A co, gdyby taki człowiek poszedł najgorszą możliwą drogą?”. Był to o tyle zaskakujący pomysł obsadowy, że po serii niepowodzeń w Hollywood brytyjski aktor wrócił do teatru.

– Wiedziałem, że to może być jedna z tych ról, które wszystko zmienia – przyznał po latach Hopkins. Wołał jednak nie czytać scenariusza do końca, zanim nie zapadną decyzje.

W przypadku Hopkinsa to studio nie było przekonane. Wołało gwiazdę pokroju Jacka Nicholsona albo Roberta De Niro. Casting się przedłużał. W końcu producent Mike Medavoy zaproponował reżyserowi kompromis: ty dostaniesz Hopkinsa, my Foster. Demme się zgodził. Efekt przeszedł do historii kina.

QUI PRO QUO

Ale o sukcesie „Milczenia owiec” nie przesądził wyłącznie casting. Równie ważna okazała się decyzja scenarzysty Teda Tally’ego, który adaptując bestseller Thomasa Harrisa, postanowił radykalnie uproszczyć konstrukcję opowieści. Harris przepłatał wiele punktów widzenia. Tally sprowadził je do jednego. Skupił się na perspektywie Clarice Starling, młodej kobiety odbywającej staż w Sekcji Behavioralnej FBI. Napięcie budowane jest poprzez kolejne spotkania kadetki z doktorem Hannibalem Lecterem – mordercą, z zawodu psychiatrą – który zasłynął tym, że zjadał swoje ofiary.

– Nie mów mu nic o sobie – przestrzegła Starling przełożony. To właśnie Jack Crawford posyła ją do paszczy lwa z nadzieją na uzyskanie od Lectera wskazówek, które pomogą w ujęciu „Buffalo Billa”, o którym gazety donoszą, że obdarł ze skóry piątą ofiarę.

Przygotowując się do roli Crawforda, aktor Scott Glenn korzystał z pomocy Johna Douglasa, który stał się pierwotnym wzorem bohaterów serialu „Mindhunter”. Studiował akta spraw i słuchał zeznań morderców, przez co miał potem koszmary.

REKLAMA DLA FBI

Anthony Hopkins obala uproszczenie, że Lecter jedynie manipuluje Clarice: – Myślę, że w jakimś sensie ją kocha. Na pewno podziwia jej odwagę. Oto krucha, młoda kobieta, przychodzi odwiedzić potwora. To go bawi, ale zarazem intryguje.

– Clarice jest bohaterką niemal archetypiczną. Musi wyruszyć w podróż, przejść przez las pełen demonów, potworów i własnych lęków, żeby odkryć coś o samej sobie. Niezwykle było znaleźć tak klasycznie heroiczną postać napisaną dla kobiety – podkreśla Jodie Foster.

Aktorka przeszła wstępne szkolenie pod okiem instruktorów z Quantico. Dużo czasu spędziła z funkcjonariuszkami FBI, obserwowała ich zachowanie i mowę ciała, żeby jak najbardziej uwiarygodnić swoją postać. Chciała wiedzieć, czy w tej pracy jest w ogóle miejsce na okazywanie emocji.

Zresztą realizm był dla twórców ważny od początku. „Milczenie owiec” miało być jednym z pierwszych filmów, którego ekipa dostała pozwolenie na zdjęcia na terenie Quantico. Udostępniając przesłanie swojej bazy, FBI liczyło, że inteligentna i zdeterminowana Clarice Starling stanie się wzorem dla przyszłych agentek – i pomoże w rekrutacji.

GDZIE TEN POTWÓR?

Jonathan Demme uznał, że scena pierwszego spotkania z Lecterem jest kluczowa dla całego filmu. Dlatego droga Clarice wiedzie przez ponure korytarze, aż do podziemi szpitala psychiatrycznego w Baltimore, gdzie odsiaduje wyrok. Wydaje się, jakby schodziła do piekła.

Widz oczekuje, że zobaczy potwora. Tymczasem widzi człowieka stojącego spokojnie w uporządkowanej celi, zaskakująco uprzejmego, z wręcz nienagannymi manierami. Anthony Hopkins zaproponował, żeby był w bieli, jak lekarz. Lecter od razu skorażył mu się z dentystą.

Hopkins wzorował się na HAL-u z „2001: Odysei kosmicznej”: głos Lectera miał być spokojny, inteligentny i niemal pozbawiony emocji. Aktor oglądał też nagrania Charlesa Mansona, od którego podpatrzył nieruchome, hipnotyzujące spojrzenie. Dlatego jego bohater prawie nie mruga. Brak emocji okazał się bardziej przerażający niż wybuchy agresji. Lecter siedzi bez ruchu i obserwuje. Jak mówił Hopkins, przypominał raczej zwierzę gotowe do skoku niż psychopatę pasującego do stereotypu z filmów. Dlatego może fascynować.

Ta metoda działała nie tylko na widzów. Jeszcze w trakcie prób czytanych Hopkins wykonał charakterystyczny syk Lectera. Jodie Foster podobno odruchowo odsunęła się od stołu.

Aktorka wspominała, że podczas pierwszych dni zdjęciowych naprawdę się go bała. Podobne relacje wracają we wspomnieniach członków ekipy, którzy przyznawali, że obecność Hopkinsa na planie potrafiła wywołać dyskomfort.

OCZAMI CLARICE

Jonathan Demme znalazł świetny sposób, jak wywołać ten dyskomfort u widza. Wbrew sztuce filmowej, zamiast pod pewnym kątem aktorzy patrzą bezpośrednio w obiektyw kamery, wprost na nas. To jeden z najważniejszych formalnych pomysłów filmu. Właśnie dlatego rozmowy są tak niekomfortowe do oglądania, bo widz przestaje być obserwatorem. Dla reżysera było jasne: – Chciałem, żeby widzowie czuli się tak, jakby znaleźli się na miejscu Clarice.

W ten sposób znajdujemy się pod spojrzeniem mężczyzny, doświadczamy tego, co bohaterka: presji, oceny, zagrożenia.

To o tyle istotne, że „Milczenie owiec” funkcjonuje w zbiorowej wyobraźni głównie jako popis Anthony’ego Hopkinsa, który w sumie na ekranie przeby-

wa zaledwie 16 minut. Tymczasem Jonathan Demme przekonywał, że to przede wszystkim historia kobiety próbującej ocalić życie drugiej kobiety. Po drodze mierzy się nie tylko z seryjnym mordercą, ale również z własnymi lękami, traumą z dzieciństwa oraz wszystkim, co najgorsze w mężczyznach. Dlatego nieustannie musi udowadniać swoją wartość.

– Dam ci szansę osiągnąć to, czego najbardziej pragniesz – obiecuje, odczytując marzenia bohaterki. Clarice próbując wspiąć się po szczeblach FBI, torując sobie drogę w nieprzystępnym męskim świecie, i wyrwać z robotniczego środowiska, z którego pochodzi. Lecter pomoże jej w tym nie tylko dostarczając cennych wskazówek, ale też asystując w drodze przez las pełen demonów, o którym wspominała Jodie Foster. W ten sposób „Milczenie owiec” jest nie tylko thrillerem o seryjnych mordercach, ale staje się także opowieścią o cenie społecznego awansu.

Większość przemocy reżyser przesunął poza kadr. Zwykle widzimy jedynie reakcje ludzi, ale nie sam akt. Pomijając chwilę, kiedy Lecter brutalnie rozprawia się z dwójką policjantów. Hopkins nie ukrywał, że była to dla niego najmniej przyjemna scena do nakręcenia.

ANI O KROK

Foster wspominała, że nie mieli ze sobą zbyt wiele kontaktu na planie. Ze względu na specyfikę scenografii, Hopkins praktycznie cały dzień – nawet pomiędzy ujęciami – spędzał za grubą szybą z pleksi w celi Lectera. Był niemal jak więzień. A nawet kiedy mieli wspólne ujęcia, za każdym razem rozdzielała ich kamera.

Filmowcom dawała się we znaki mroźna zima, którą szczególnie źle znosiły filmy. To nie był zresztą jedyny problem. Ze względu na przepisy twórcy nie mogli sprowadzić do Stanów Zjednoczonych okazów zmierzchnic trupich główek – owadów ze słynnym wzorem przypominającym czaszkę. Zamiast nich sięgnięto po łatwiej dostępny gatunek, a charakterystyczny „trup” rysunek trzeba było ręcznie naklejać na grzbiet każdej śmy.

Ostatniego dnia kręcono sekwencję w domu, gdzie „Buffalo Bill” – a właściwie James Gumb – przetrzymuje swoją ofiarę. W pewnym momencie w piwnicy gasną światła, a morderca obserwuje przez noktowizor. – Wszyscy pytają mnie, jak nakręciliśmy scenę w całkowitej ciemności. Zawsze chce mi się wtedy śmiać, bo tego nie zrobiliśmy – tłumaczy Foster.

Aktorka tylko zagrała, że porusza po omacku. W rzeczywistości zastosowano oświetlenie, choć wyzwaniem było tak je ustawić, żeby iluzji nie zburzył żaden cień. Udało się, poza jednym momentem (kiedy w kadrze pojawia się ręka z pistoletem), ale większość widzów nie zauważyła wpadki.

Kilka kluczowych decyzji zapadło dopiero na etapie montażu. Jonathan Demme i montażysta Craig McKay kierowali się prostą zasadą: widz nie może wyprzedzać bohaterów ani o krok. To wtedy narodził się pomysł na słynną sekwencję montażu równoległego. FBI jest przekonane, że namierzyło „Buffalo Billa” i rusza do akcji. Ujęcia agentów przeplatają się ze scenami rozgrywanymi się w domu mordercy, przez co widz zakłada, że obserwuje tę samą operację z dwóch perspektyw.

Dopiero gdy funkcjonariusze wchodzą do środka i odkrywają, że trafili pod nie-

• „Milczenie owiec” wróciło w miniony piątek do polskich kin w odrestaurowanej wersji 4K

właściwy adres, Crawford uświadamia sobie prawdę. W tej samej chwili dociera ona także do widza: Clarice jest w śmiertelnym niebezpieczeństwie.

WALENTYNKOWY HIT

„Milczenie owiec” miało wejść do kin jesienią 1990 r., ale studio Orion wołało się skupić na promocji „Tańczącego z wilkami”. Premierę przełożono na walentynki 1991 r. Do tej pory to nie była pomyślana data dla potencjalnych kandydatów do Oscara. Ale okazała się strzałem w dziesiątkę. Również obawy, czy film nie okaże się zbyt odpychający dla widzów, okazały się nietrafione. „Milczenie owiec” zadebiutowało na szczycie box office’u i utrzymywało się tam przez kolejnych pięć tygodni. Zarobiło ponad 273 miliony dolarów przy 19-milionowym budżecie.

Roger Ebert pisał, że „Milczenie owiec” jest nie tylko przerażającym thrillerem, ale również filmem inteligentnym i zaskakująco wnikliwym psychologicznie. Jego zdaniem o sile „Milczenia owiec” zdecydowało to, że Jonathan Demme naprawdę interesował się swoimi bohaterami. Krytycy zgodnie podkreślali, że reżyser stworzył coś rzadkiego: kino gatunkowe, które nie rezygnuje z ambicji artystycznych.

Przed oscarową ceremonią zorganizowano pikietę. Organizacje LGBT protestowały przeciwko utrwalaniu stereotypu, który łączy nieheteronormatywność z przemocą i zaburzeniem. Chodziło o postać „Buffalo Billa”. W filmie pada wprost, że morderca nie jest osobą queerową, tylko człowiekiem, który nienawidzi siebie do tego stopnia, że próbuje przyjąć inną tożsamość. Jonathan Dem-

me żałował, że tego jeszcze mocniej nie zaakcentowano.

Jak zauważa kryminolog Scott Bonn w materiale „Vanity Fair” była to „właściwa historia, właściwi twórcy i właściwy moment” – okres szczytowego społecznego lęku przed seryjnymi mordercami w Stanach Zjednoczonych. Film wszedł do kin zaledwie dwa lata po egzekucji Teda Bundy’ego i na kilka miesięcy przed aresztowaniem Jeffreya Dahmery. Hannibal Lecter i „Buffalo Bill” nie wydawali się widzom fantazją scenarzystów. Zresztą obaj mieli swoje korzenie w rzeczywistości. „Buffalo Bill” zwabił kobiety do samochodu niczym Ted Bundy, motyw z piwnicą pochodził od Gary’ego Heidnika, a trofea z ludzkiej skóry były domeną Eda Geina. Przy postaci Lectera autor „Milczenia owiec” inspirował się meksykańskim lekarzem Alfredo Ballí Treviño, który zamordował swojego kochanka. Harris poznał go jako młody reporter.

W tym filmie niemal wszystko potoczyło się inaczej, niż pierwotnie zakładano: inny był reżyser, inni odtwórcy głównych ról, a nawet data premiery. „Milczenie owiec” nie tylko odniosło sukces. Zdefiniował sposób opowiadania o seryjnych mordercach na następne dekady. Jak zauważył kryminolog Scott Bonn, wyniosło ich do kulturowej ekstraklasy. Paradoks polega na tym, że popkultura zapamiętała przede wszystkim Hannibala Lectera, choć Jonathan Demme od początku opowiadał o Clarice Starling. Pod powierzchnią śledztwa kryje się historia młodej kobiety próbującej udowodnić swoją wartość w świecie zdominowanym przez mężczyzn.

Być może właśnie dlatego film przetrwał próbę czasu. ●

REKLAMA

Kraj/34438855

TYGODNIK
POWSZECHNY

SKORZYSTAJ
Z OFERTY

TygodnikPowszechny.pl/miesiac-za-1zl

ZGARNIJ MIESIĄC
PRENUMERATY CYFROWEJ
ZA 1 ZŁ

WYBIERZ NOWOŚĆ!
PŁATNOŚCI POWTARZALNE
BLIK

Oferta dla nowych subskrybentów „Tygodnika Powszechnego”.
Sprawdź dostępność i warunki świadczenia usługi
w ofercie swojego banku lub regulaminie usług bankowych.
Sprawdź regulamin promocji.

PKO Bank Polski, Santander Bank Polska, ING Bank Śląski,
Bank Millennium, Spółdzielcza Grupa Bankowa, Nest Bank,
Alior Bank, Credit Agricole

Płatności powtarzalne BLIK zapewnia platforma **zevio**

eprasa.pl 036f33483c

1 RP

Tam zmieni się Warszawa Wschodnia

Jedziemy dalej!

Nowe perony dworca PKP Warszawa Wschodnia przykryje ogromna, przeszklona konstrukcja. To jeden z elementów większej inwestycji za 3,6 mld zł, która obejmie praski odcinek linii średnicowej.

Jarosław Osowski

Umowa na modernizację dworca PKP Warszawa Wschodnia podpisana. Kontrakt za 3,6 mld zł zrealizuje do 2029 r. spółka Torpol. Oprócz najważniejszej stacji na Pradze prace obejmą prawobrzeżny fragment linii średnicowej.

To wiąże się z wyłączaniem ruchu m.in. na ul. Targowej i Zamoyskiego, a także zamykaniem części torów kolejowych. Pociągi dalekobieżne będą przyjeżdżały do stolicy na inne dworce. Podróżnych czekają trzy lata ze zmianami tras jak podczas rozbudowy Dworca Zachodniego. Jednak tym razem rządowa spółka Polskie Linie Kolejowe zapewnia, że uda się uniknąć paraliżu, bo założenia rozkładu jazdy są przygotowywane już od kilku lat.

Trzaskowski: Tego potrzebuje Warszawa

Po podpisaniu umowy w piątek 12 czerwca na peronie pierwszym Dworca Wschodniego odbyła się konferencja prasowa. – Teoretycznie to się nazywa przebudowa, ale w praktyce zmieni się

• Tak się zmieni dworzec PKP Warszawa Wschodnia. Obecne perony (na zdjęciu odjazd pociągu Pendolino) zostaną zadaszone (12 czerwca 2026 roku)

FOT. SEAWOMIR KAMIŃSKI / AGENCJA WYBORCZA.PL

Wpisana do rejestru zabytków bryła Dworca Wschodniego z lat 60. XX w., którą projektował słynny architekt Arseniusz Romanowicz, pozostanie bez zmian

tu wszystko. I pod względem funkcjonalnym, i estetycznym. Takich wydatków na jeden projekt w polskiej kolei jeszcze nie było – podkreślał minister infrastruktury Dariusz Klimczak (PSL).

– Warszawa Wschodnia potrzebuje zmiany, która dokona się dzięki inwestycji rządowej. Powstanie hub przesiad-

kowy – zapowiedział prezydent stolicy Rafał Trzaskowski. Część prac sfinansuje miasto. Przy okazji zmian na Dworcu Wschodnim zaplanowano m.in.:

- wygodne przejście podziemne między stacją metra Stadion Narodowy a dworcem kolejowym Warszawa Stadion;
- nowy korytarz dla pieszych pod torami PKP między ul. Objazdową na Szmulkach a ul. Chodakowską na Kamionku;
- nowy tunel łączący ul. Kijowską na Pradze z ul. Żupniczą na Kamionku.

W przekopie pod torami PKP zmieszczą się: jezdnie z jednym pasem ruchu w każdym kierunku, chodniki i drogi rowerowe oraz rezerwa terenu dla linii tramwajowej, która w przyszłości połączy ul. Grochowską z Kijowską. – Inwestycje i nowe technologie to jest coś, czego Warszawa

potrzebuje. Jedziemy dalej! – oznajmił na peronie Dworca Wschodniego prezydent Trzaskowski.

Prezes PLK Piotr Wyborski przyznał, że dzięki dobrej współpracy z jednostkami i spółkami miejskimi uda się skoordynować aż kilkadziesiąt inwestycji, które zostaną przeprowadzone przy okazji zmian na Dworcu Wschodnim.

Będą objazdy pociągów

W związku z pracami i ograniczeniami w ruchu pociągów, pierwszeństwo będą tu mieć pociągi aglomeracyjne (Szybka Kolej Miejska i Koleje Mazowieckie). Dalekobieżne składy PKP Intercity dotrą od zachodu tylko na Dworzec Centralny albo Główny przy ul. Towarowej na Woli. A przejeżdżające tranzytem przez stolicę zatrzymają się na przystanku Ulrychów i na Dworcu Gdańskim (z łatwą przesiadką do pierwszej linii metra).

Według spółki PLK pierwszy etap prac na Dworcu Wschodnim potrwa przez cały 2027 r. Wtedy zamknięte będą perony 1-4 dla pociągów dalekobieżnych. W 2028 r. kolejarze zamkną perony 5-7 dla pociągów aglomeracyjnych, które przeniosą się na gotowe perony 1-4. – Będzie trudno wcisnąć na linię średnicową pociągi Intercity, zwłaszcza w godzinach szczytu – przyznał Piotr Wyborski.

Nowa hala Dworca Wschodniego jak stodoła?

Obok niego na peronie stały plansze przedstawiające docelowy wygląd Dworca Wschodniego według projektu renomowanej warszawskiej pracowni

Kuryłowicz&Associates. Podobnie jak w przypadku metamorfozy Dworca Zachodniego inwestycji na Pradze też nie poprzedził konkurs architektoniczny. Wpisana do rejestru zabytków bryła Dworca Wschodniego z lat 60. XX w., którą projektował słynny architekt Arseniusz Romanowicz, pozostanie bez zmian. Wybudowane od nowa perony znajdą się zaś pod przeszklonym zadaszeniem z żebrowaną konstrukcją.

– Jak dla mnie forma tego zadaszania na poziomie nasypu kolejowego jest dyskusyjna. Będzie ogromne jak stodoła i przytłoczy dworzec Arseniusza Romanowicza – obawia się wiceprzewodniczący rady Pragi Północ Krzysztof Michalski (Porozumienie dla Pragi). – Oczywiście cieszę się, że dworzec przejdzie w końcu całkowitą metamorfozę. Powstaną też dodatkowe przejścia i przejazdy pod torami tak bardzo potrzebne w naszej części miasta. Aż dziwne, że nie zaznaczono ich na wizualizacjach.

Za trzy lata na każdy z siedmiu peronów będzie prowadzić siedmioro schodów ruchomych i 14 wind. Kolejarze wymienią 46 km torów, 50 km sieci trakcyjnej. Wybudują też długą na ponad 1,6 km estakadę, która umożliwi pociągom z lotniska w Modlinie wjazd na podmiejską część linii średnicowej, a stąd do Lotniska Chopina. Wreszcie wszystkie pociągi jadące w tym kierunku będą wyruszały z Dworca Śródmieście. Remont tej stacji wraz z pracami w tunelach średnicowych pod Alejami Jerozolimskimi i na moście kolejowym przez Wisłę spółka PLK planuje obecnie od 2031 r. ●

Parada Równości

WCIAŻ MUSIMY MASZEROWAĆ

„25 lat dumy. 25 lat buntu” 25 – to hasło 25. jubileuszowej Parady Równości, która w ostatnią sobotę przeszła ulicami Warszawy. Wzięły w niej udział tysiące osób. – Im więcej nas jest, tym lepiej i radośniej. Za tydzień razem z mężem odbieramy akt ślubu. Po trzech latach się doczekaliśmy. Przeszliśmy przed sąd administracyjny i się udało, więc przyszedłem świętować. Mimo to uważam, że absurdem jest, że w 2026 r. wciąż musimy maszerować, aby uzyskać pełnię swoich praw – mówił nam Paweł, który szedł w Paradzie. Tegoroczne wydarzenie odbyło się już w nowej rzeczywistości prawnej – możliwości transkrypcji małżeństw jedнопłciowych zawartych za granicą. kn

FOT. KUBA ATYS / AGENCJA WYBORCZA.PL

Test Wiedzy o Warszawie

Kocham to moje miasto

– Już raz wygrałem, w 2018 roku. Potem się nie zgłaszałem, żeby dać szansę innym. Aż do dziś – żartował zwycięzca tegorocznego Wielkiego Testu Wiedzy o Warszawie, Żoliborzanin, z zawodu analityk finansowy.

– Kusi mnie, żeby powtórzyć coś z z ubiegłego roku – mówił mi var-savianista Jerzy S. Majewski, kiedy układał pytania do tegorocznej edycji Wielkiego Testu Wiedzy o War-szawie. I powtórzył. Było to pytanie o to, ile dzielnic ma Warszawa (18). Test odbył się w sobotę 13 czerwca w urokliwym Lapidarium Muzeum Warszawy przy Rynku Starego Miasta.

• Wielki Test Wiedzy o Warszawie 2026 r. FOT. DAWID ŻUCHOWICZ / AGENCJA WYBORCZA.PL

Jakie były pytania, kto był najszybszy

Pisało go 130 osób. Pytania były bar-dzo różnorodne, dotyczyły i historii – nie tylko tej dawnej, i współczesno-sci. Komunikacji, architektury, kultu-ry, sportu, a nawet gastronomii. By-ło na przykład pytanie o to, jakie ulice znajdowały się przed wojną w miej-scu dzisiejszego Placu Centralnego i zostały tam upamiętnione tablicz-ką wmontowaną w posadzkę (Zło-ta, Zielna, Wielka). I o to, jaki był naj-popularniejszy street food w przed-wojennej Warszawie (gorące serdel-ki z kajzerką).

Uczestników testu przywitały wice-prezydentka Warszawy Aldona Mach-nowska-Góra oraz dyrektorka Mu-zeum Warszawy Katarzyna Wagner. Wcześniej każdy z nich dostał tabletkę z wgranym na niego testem. Pytań było 60, trzeba było uporać się nimi z w 60 minut. O zwycięstwie decydo-wała liczba poprawnych odpowiedzi oraz czas. Pierwsza osoba oddała ta-blet już po 11 minutach i 52 sekundach. Nie wygrała, ale z wynikiem 43 po-prawnych odpowiedzi zajęła 10. miej-sce. O podium otarły się dwie osoby, które zdobyły po 47 punktów, a test rozwiązały w czasie 19 minut i 18 se-kund oraz 28 minut i 59 sekund. By-li to Maria Puternicka i Marcin Ma-kijewski, którzy dostali nagrody po-cieszenia. Zwycięzcy otrzymali na-grody finansowe: 2 tys. zł za zajęcie pierwszego miejsca, 1,5 tys. zł za dru-gie miejsce i 1 tys. zł za trzecie. Do te-go roczna karta wstępu do Muzeum Warszawy i roczny dostęp do serwi-su Wyborcza.pl.

Oto zwycięzcy

Zwycięzca tegorocznego testu już kie-dyś go wygrał. Michał Rapacki zgar-nął pierwszą nagrodę w 2019 r. Teraz brał w nim udział po raz drugi. Pan Michał mieszka w Żoliborzu, jest ana-lytykiem finansowym. Twierdzi, że do testu się nie przygotowywał. – Po pro-stu czytam serwis warszawskiej „Wy-borczej” od deski do deski i dzięki te-mu wszystko wiem – stwierdził. – Ale kilka pytań było trudnych. Bardzo mi się nie podobalo pytanie o to, na jakiej ulicy dokonano zamachu na Geor-gi-ja Skalonego, gubernatora warszawskie-go. Wiedziałam, w jakim rejonie mia-sta to było, ale czy na Natolińskiej, czy na Służewskiej już nie, a że te ulice są

obok siebie, nie można było zgadywać. Trzeba było to wiedzieć.

Drugie miejsce zajął Piotr Kunert. To stały uczestnik testu, wygrał go już trzy razy: w 2018, 2024 i 2025 roku. Jest przewodnikiem po Warszawie. – Po-łączyłem pracę z pasją – podkreśla.

Jest mieszkańcem Mokotowa. – Nie przygotowywałem się jakoś specjalnie do testu. Po prostu śledzę lokalne me-dia i dużo jeżdżę po Warszawie, więc wiele widzę – opowiadał.

Trzecie miejsce zajęła Kinga Le Bec. Urodziła się na Woli, mieszka w Śródmieściu. Pracuje w miejskiej informacji turystycznej w PKiN. – Ja się przygotowywałam – przyznała. – Myślałam, że będzie coś o Wajdzie, bo mamy Rok Wajdy, ale nic nie było. Przygotowywałam się z nowych sta-cji metra, o których nie mam szczegó-łowej wiedzy i z nowych wieżowców, o których wiem dużo, ale nie wszyst-ko. Wiele pytań mnie zaskoczyło, na przykład o film „Przepraszam, czy tu biją”, nawet go nie oglądałam.

A teraz dla porządku wyniki zwycięzców:

- Michał Rapacki – 53 poprawne od-powiedzi, czas: 14 minut i 6 sekund,
- Piotr Kunert: – 49 poprawnych od-powiedzi, czas: 14 minut i 9 sekund,
- Kinga Le Bec – 48 poprawnych od-powiedzi, czas: 21 minut i 45 sekund.

Co najlepszego jest w Warszawie?

Zwycięzców testu zapytaliśmy, co naj-bardziej lubią w Warszawie. – Dla mnie to zieleń – stwierdził Michał Rapacki. – Uważam, że tym Warsza-wa się wyróżnia spośród innych du-żych miast.

– Ja uwielbiam różnorodność War-szawy, że można cały czas ją odkry-wać i do końca życia jej nie poznać – stwierdziła Kinga Le Bec.

– Ja cenię to, że Warszawa ma boga-tą historię, ciekawą terażniejszość i ma przed sobą przyszłość. Chciałbym, że-by była wygodna do życia i rozpozna-walna na świecie jako jedno z ważnych miast na naszym kontynencie. Kiedy oprowadzam turystów z zagranicy, są zachwyceni. ●

Edyta Różańska

• Wielki Test Wiedzy o Warszawie można rozwiązać na stronie inter-netowej warszawa.wyborcza.pl

OGŁOSZENIE PŁATNE

Warszawa/34438832

Informacja Miejskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w m. st. Warszawie S.A. o jakości wody przeznaczonej do spożycia w maju 2026 roku										
Lp.	Wskaźnik, nazwa substancji	Jednostka	Zakład Centralny SUW Filtry		Zakład Centralny SUW Praga		Zakład Północny		Zawartość dopuszczalna	
			średnia	max	średnia	max	średnia	max	Polska*	WHO**
WSKAŹNIKI MIKROBIOLOGICZNE										
1.	Ogólna liczba mikroorganizmów w 22±2°C	jtk/1ml	—	2	—	1	—	0	bnz	—
2.	Bakterie grupy coli	jtk/100ml	—	0	—	0	—	0	0	—
3.	Escherichia coli	jtk/100ml	—	0	—	0	—	0	0	0
4.	Clostridium perfringens	jtk/100ml	—	0	—	0	—	0	0(*)	—
5.	Enterokoki	jtk/100ml	—	0	—	0	—	0	0	—
WSKAŹNIKI ORGANOLEPTYCZNE I FIZYKOCHEMICZNE										
6.	Mętność	NTU	<0,10	0,20	0,11	0,26	<0,20	<0,20	1(*)	5(*)
7.	Barwa	mg Pt /l	<2	3	<2	4	<2	<2	(*)	15(*)
8.	Zapach	—	akcept.	akcept.	akcept.	akcept.	akcept.	akcept.	(*)	—
9.	Stężenie jonów wodoru (pH)	—	7,2	7,6	7,3	7,4	7,2	7,3	6,5÷9,5(*)	6,5÷8,0(*)
10.	Twardość	mgCaCO ₃ /l	—	226	—	235	—	235	60÷500	500(*)
11.	Przewodność	µS/cm	978	1118	986	1142	556	621	2500(*)	—
12.	Żelazo	µg/l	<20	<20	<20	<20	<20	<20	200	300
13.	Mangan	µg/l	<5	<5	<5	<5	<10	<10	50	100 ^(*) ⁽¹⁾
14.	Chlorki	mg/l	177	204	180	211	—	25	250(*)	250(*)
15.	Amonowy jon	mg/l	<0,013	<0,013	<0,013	0,015	<0,026	<0, 026	0,50	1,5(*)
16.	Azotany	mg/l	—	1,8	—	1,7	—	1,4	50	50
17.	Azotyny	mg/l	—	<0,002	—	<0,002	—	<0,020	0,50	3(*)
18.	Utlenialność z KMnO ₄	mg O ₂ /l	<1,0	1,2	1,2	1,3	1,8	2,4	5,0	—
19.	Chlor wolny	mg/l	—(***)	—(***)	—(***)	—(***)	—(***)	—(***)	0,3(*)	0,3 ^(*) ⁽⁷⁾
20.	Chloryny	mg/l	—	0,37	0,28	0,31	0,39	0,42	—	0,7(*)
21.	Chlorany	mg/l	—	0,07	<0,03	<0,03	0,07	0,08	—	0,7(*)
22.	Suma chlorków i chloranów	mg/l	—	0,44	0,30	0,32	0,46	0,50	0,7(*)	—
23.	Siarczany	mg/l	69	71	—	58	—	100	250(*)	250(*)
24.	Fluorki	mg/l	—	0,11	—	0,12	—	0,07	1,5	1,5
25.	Glin	µg/l	—	<20	—	—	—	<40	200	200 ^(*) ⁽¹²⁾
26.	Kadm	µg/l	—	<0,05	—	<0,05	—	<1,0	5	3
27.	Ołów	µg/l	—	<0,5	—	<0,5	—	<3,0	10	10
28.	Rtęć	µg/l	—	<0,10	—	<0,10	—	<0,10	1	6 ⁽¹⁰⁾
29.	Nikiel	µg/l	—	1,1	—	1,2	—	<5,0	20	70
30.	Miedź	mg/l	—	0,0022	—	0,0012	—	<0,050	2,0 ^(*)	2,0
31.	Chrom	µg/l	—	<0,5	—	<0,5	—	<5,0	50	50
32.	Arsen	µg/l	—	<0,7	—	<0,7	—	<2,0	10	10
TRİHALOMETANY										
33.	Chloroform	mg/l	—	<0,00004	—	<0,00004	—	<0,00004	0,030	0,3
34.	Bromodichlorometan	mg/l	—	<0,00010	—	<0,00010	—	<0,00010	0,015	0,06
35.	Suma trihalometanów	µg/l	—	0,13	—	0,9	—	<0,04	100	—
(1) Clostridium perfringens (łącznie ze sporami) należy badać w wodzie pochodzącej z ujęć 1 powierzchniowych i mieszanych (2) Akceptowalny przez konsumentów i bez nieprawidłowych zmian (3) Parametr powinien być uwzględniany przy ocenie agresywnych właściwości korozyjnych wody (4) W punkcie czerpalnym u konsumenta (5) Wartość dopuszczalna, jeżeli nie powoduje zmiany barwy wody spowodowanej agresywnością korozyjną wody bnz – bez nieprawidłowych zmian (Zaleca się, aby ogólna liczba mikroorganizmów nie przekraczała: – 100 jtk /1 ml w wodzie wprowadzanej do sieci wodociągowej, – 200 jtk /1 ml w kranie konsumenta) (6) Wskaźniki(substancje), które wpływają na wygląd, smak i zapach wody – poziom akceptowalny przez konsumentów (7) Kryterium zdrowie – 5 mg/l; (8) Pojedynczy parametr (9) Krótkotwałe działanie (10) Rtęć nieorganiczna (11) Kryterium zdrowie – 400 µg/l (12) Kryterium zdrowotne – 900 µg/l										
* Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 07.12.2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U. z 2017 r., poz. 2294) ** Wytyczne WHO: „Guidelines for Drinking-water Quality”, fourth edition, Genewa 2011 r. *** Do dezynfekcji wody stosowany jest dwutlenek chloru „Analizując jakość wody w wodociągu warszawskim na wyjściach do sieci w maju 2026 r. na podstawie wyników przesłanych przez Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w m.st. Warszawie S.A., Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w m.st. Warszawie stwierdza, że próbki wody wodociągowej w badanym zakresie odpowiadają warunkom określonym w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294) jak również normom zalecanym przez WHO (Światową Organizację Zdrowia).”										
Informacja Miejskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w m. st. Warszawie S.A. o jakości wody przeznaczonej do spożycia w dzielnicy Wawer w maju 2026 roku										
Lp.	Wskaźnik, nazwa substancji	Jednostka	SUW Radość	SUW Falenica	Zawartość dopuszczalna					
					Polska*	WHO**				
WSKAŹNIKI MIKROBIOLOGICZNE										
1.	Ogólna liczba mikroorganizmów w 22±2°C	jtk/1ml	1	0	bnz	—				
2.	Bakterie grupy coli	jtk/100ml	0	0	0	—				
3.	Escherichia coli	jtk/100ml	0	0	0	0				
4.	Enterokoki	jtk/100ml	0	0	0	—				
WSKAŹNIKI ORGANOLEPTYCZNE I FIZYKOCHEMICZNE										
5.	Mętność	NTU	0,32	0,19	1(*)	5(*)				
6.	Barwa	mg Pt /l	6	2	(*)	15(*)				
7.	Zapach	—	akcept.	Accept.	(*)	—				
8.	Stężenie jonów wodoru (pH)	—	7,3	7,3	6,5÷9,5(*)	6,5÷8,0(*)				
9.	Przewodność	µS/cm	346	766	2500(*)	—				
10.	Żelazo	µg/l	<20	<20	200	300				
11.	Mangan	µg/l	<5	<5	50	100 ^(*) ⁽⁵⁾				
12.	Amonowy jon	mg/l	<0,013	<0,013	0,50	1,5(*)				
13.	Chlor wolny	mg/l	0,30	0,22	0,3(*)	0,3 ^(*) ⁽⁴⁾				
(1) Akceptowalny przez konsumentów i bez nieprawidłowych zmian (2) Parametr powinien być uwzględniany przy ocenie agresywnych właściwości korozyjnych wody (3) W punkcie czerpalnym u konsumenta (4) Wskaźniki(substancje), które wpływają na wygląd, smak i zapach wody – poziom akceptowalny przez konsumentów (5) Kryterium zdrowie – 400 µg/l (6) Kryterium zdrowie – 5 µg/l bnz – bez nieprawidłowych zmian										
* Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 07.12.2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U. z 2017 r., poz. 2294) ** Wytyczne WHO: „Guidelines for Drinking-water Quality”, fourth edition, Genewa 2011 r.										
Informacja Miejskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w m. st. Warszawie S.A. o jakości wody przeznaczonej do spożycia w dzielnicy Wesoła w maju 2026 roku										
Lp.	Wskaźnik, nazwa substancji	Jednostka	SUW Stara Miłosna	Hydrofornia OSP Centrum	Zawartość dopuszczalna					
					Polska*	WHO**				
WSKAŹNIKI MIKROBIOLOGICZNE										
1.	Ogólna liczba mikroorganizmów w 22±2°C	jtk/1ml	5	1	bnz	—				
2.	Bakterie grupy coli	jtk/100ml	0	0	0	—				
3.	Escherichia coli	jtk/100ml	0	0	0	0				
4.	Enterokoki	jtk/100ml	0	0	0	—				
WSKAŹNIKI ORGANOLEPTYCZNE I FIZYKOCHEMICZNE										
5.	Mętność	NTU	0,14	0,19	1(*)	5(*)				
6.	Barwa	mg Pt /l	6	3	(*)	15(*)				
7.	Zapach	—	akcept.	akcept.	(*)	—				
8.	Stężenie jonów wodoru (pH)	—	7,3	7,6	6,5÷9,5(*)	6,5÷8,0 ^(*)				
9.	Przewodność	µS/cm	894	856	2500(*)	—				
10.	Żelazo	µg/l	<20	33	200	300				
11.	Mangan	µg/l	<5	93	50	100 ^(*) ⁽⁴⁾				
12.	Amonowy jon	mg/l	<0,013	0,05	0,50	1,5(*)				
(1) Akceptowalny przez konsumentów i bez nieprawidłowych zmian (2) Parametr powinien być uwzględniany przy ocenie agresywnych właściwości korozyjnych wody (3) Wskaźniki(substancje), które wpływają na wygląd, smak i zapach wody – poziom akceptowalny przez konsumentów (4) Kryterium zdrowie – 400 µg/l bnz – bez nieprawidłowych zmian										
* Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 07.12.2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U. z 2017 r., poz. 2294) ** Wytyczne WHO: „Guidelines for Drinking-water Quality”, fourth edition, Genewa 2011 r.										
„Analizując jakość wody na wyjściach do sieci z poniższych stacji: – Zakład Centralny SUW Radość; – Zakład Centralny SUW Falenica; – Zakład Centralny SUW Stara Miłosna; – Zakład Centralny Hydrofornia OSP Centrum w maju 2026 r. na podstawie wyników przesłanych przez Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w m.st. Warszawie S.A., Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w m.st. Warszawie stwierdza, iż w wodzie na wyjściu z hydroforni OSP Centrum odnotowano ponadnormatywne stężenie manganu wynoszące 93 mg/l, w pozostałym zakresie jakość wody z powyższych wodociągów odpowiada warunkom określonym w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294) jak również normom zalecanym przez WHO (Światową Organizację Zdrowia). Pod względem bakteriologicznym woda odpowiada wymaganiom sanitarnym.”										

Mokotów

Remont zatrzyma tramwaje

Tramwaje do września nie będą kursowały Aleją Niepodległości. To kolejna w ostatnich latach uciążliwa przerwa w ruchu dla pasażerów z Mokotowa. Skala objazdów jest ogromna. Wzrosnie za to liczba kursów na oddanym kilka miesięcy temu odcinku Rakowieckiej.

Jarosław Osowski

Pasażerowie komunikacji miejskiej z Mokotowa od 2022 r. regularnie mieli obowiązkowe przesiadki i objazdy. Najpierw przyczyną była budowa linii tramwajowej do Wilanowa, a potem odtwarzano torowisko na Rakowieckiej między Puławską a Aleją Niepodległości za ponad 60 mln zł. Mimo to Zarząd Transportu Miejskiego skierował wtedy tylko jedną linię 19.

Tym razem firma Veolia zaczyna w poniedziałek 15 czerwca remont komory ciepłowniczej pod Al. Niepodległości przy Filtrowej. Obiekt ten sąsiaduje z torami tramwajowymi, które trzeba wyłączyć na dłuższym odcinku między Rakowiecką a Nowowiejską. Przy okazji tramwajarze wykonają odwodnienie i wymienią 380 metrów torów, których część nie była remontowana od 1999 r.

Tramwajem z Mokotowa naokoło do Dworca Centralnego

Termin zakończenia tych prac i przywrócenia ruchu urzędnicy wyznaczili dopiero na 13 września. Ucierpią zwłaszcza pasażerowie obleganej linii 17, która w szczycie kursuje

co 4 min, a teraz, aż na trzy miesiące będzie rozstrojona i rozstrojona:

linia 17, która ma bardzo długą trasę (Winnica – Tarchomin – Marymoncka – Al. Jana Pawła II – Służewiec), zacznie jeździć dwukrotnie rzadziej, a na środkowym odcinku naokoło – z Al. Niepodległości skręci w Nowowiejską do Placu Zbawiciela, stąd Marszałkowską, Puławską i Rakowiecką do ul. św. Andrzeja Boboli i Wołoskiej;

ZTM utworzy linię 67, którą połączy Służewiec z Miasteczkiem Wilanów przez Marynarską, Wołoską, św. Andrzeja Boboli, Rakowiecką, Gowor-

ka, Spacerową, Belwederską, Sobieskiego i Al. Rzeczypospolitej;

dodatkowa linia 77 połączy pętlę Metro Marymont z Placem Narutowicza (ulicami Słowackiego, ks. Popieluszki, Al. Jana Pawła II, Chałubińskiego, Al. Niepodległości, Nowowiejską, Krzywickiego, Filtrową).

Oznacza to konieczność przesiadki w drodze między Śródmieściem a biurowym Służewcem czy instytucjami znajdującymi się wzdłuż ul. Wołoskiej (Szpital MSWiA, Galeria Mokotów, akademiki czy niektóre wydziały Politechniki Warszawskiej). Najkrótszy dojazd z Mokotowa zapewni linia

174 (Boklerska – Rondo ONZ), na którą Zarząd Transportu Miejskiego wysła więcej autobusów (odcinek Metro Pole Mokotowskie – Dworzec Centralny), a po części metro. Na tym nie koniec zmian:

linia 14 (Banacha – Miasteczko Wilanów) zostanie zawieszona;

linia 19 (Nowe Bemowo – Stegny) zamiast przez Rakowiecką pojedzie od Al. Niepodległości przez Nowowiejską, Pl. Zbawiciela, Marszałkowską, Pl. Unii Lubelskiej i Puławską do Goworka i Spacerowej na Dolny Mokotów; linia 33 z Bielana przez ul. Broniewskiego, koło centrum handlowego Arkadia, Hali Mirowskiej i Dworca Centralnego pozostanie na objeździe od Al. Niepodległości przez Nowowiejską, Filtrową, Pl. Narutowicza, Grójecką do pętli przy ul. Banacha.

Remont oznacza też problemy dla kierowców. Początkowo stracą po jednym z trzech pasów ruchu na każdej jezdni Al. Niepodległości, a od końca czerwca do połowy sierpnia, gdy

do akcji wkroczą ciepłownice – całą jezdnię w stronę Mokotowa. Wtedy powstaną tzw. przewiązki, czyli przejazdy przez nieczynne torowisko, które umożliwią ominięcie wykopu sąsiednią nitką arterii.

W Warszawie wysyp kolejnych remontów i objazdów tramwajowych

Remont w Al. Niepodległości to kolejna przyczyna uciążliwych objazdów w tym roku. Od końca maja tramwaje nie kursują Alejami Jerozolimskimi i Mostem Poniatowskiego między Placem Starynkiewicza a Rondem Waszyngtona. Dodatkowo w ten weekend trwa wymiana skrzyżowania torów u zbiegu z Marszałkowską i tramwaje omijają także tę arterię (część linii została zawieszona).

Jak pisaliśmy, pasażerowie z prawobrzeżnych dzielnic narzekają na niewygodne objazdy i zbyt krótką trasę autobusów zastępczej linii Z-9, która omija Al. Waszyngtona i Rondo Wiatraczna. Co prawda częściej jeździ teraz linia 158 (Witołina – Dworzec Centralny – Dworzec Zachodni – centrum handlowe Reduta), ale utyka w korkach i jest niepunktualna.

Sytuację powinna poprawić zmiana na równoległej Trasie Łazienkowskiej, której krótki odcinek na Saskiej Kępie był w remoncie aż ponad trzy lata. Z tygodniowym poślizgiem Stołeczny Zarząd Rozbudowy Miasta udostępnił tam drugi z trzech pasów ruchu w kierunku Śródmieścia – autobusy zyskały swobodniejszy przejazd.

Na tym jednak nie koniec objazdów. Wkrótce tramwajarze przystąpią do wymiany torów na środku ruchliwego skrzyżowania Al. „Solidarności” i Al. Jana Pawła II koło dawnego Kina Femina. Prace będą trwały przez wiele tygodni i uniemożliwią przejazd pasażerom i kierowcom na wprost. ●

Firma Veolia zaczyna w poniedziałek 15 czerwca remont komory ciepłowniczej pod Al. Niepodległości przy Filtrowej. Obiekt ten sąsiaduje z torami tramwajowymi, które trzeba wyłączyć na dłuższym odcinku między Rakowiecką a Nowowiejską

Mokotów

Dawny areszt wreszcie zamieni się w muzeum

Mamy już pozwolenie na budowę, ogłaszamy przetarg na wykonawcę – przekazał „Wyborczej” rzecznik Muzeum Żołnierzy Wyklętych i Więźniów Politycznych PRL

– Mamy pozwolenie na budowę. Przetarg na wykonawcę planujemy ogłosić na przełomie czerwca i lipca – przekazuje „Wyborczej” Hubert Bojarski, rzecznik Muzeum Żołnierzy Wyklętych i Więźniów Politycznych PRL.

W zakres prac wchodzi adaptacja na potrzeby muzeum budynków pomocniczych dawnego aresztu przy Rakowieckiej – stolarni, drukarni i warsztatów dla więźniów. A także budowa zadaserzenia na samochody, remont i przebudowa muru ogrodzeniowego oraz bram, remont czterech wież strażniczych i budowa repliki ziemianki. Jeśli przetarg zakończy się sukcesem, rozpocznie się inwestycja, którą

przez osiem lat zapowiadał rząd PiS, ale nie był w stanie z nią wystartować.

Muzeum w carskim areszcie

Areszt przy ul. Rakowieckiej został zbudowany w latach 1902-04 przez rosyjskiego zaborcę. Główne budynki ustawione na planie krzyża, od ulicy odgródzone są murem. Gdy na przełomie 2015 i 16 r. władzę w Polsce przejął rząd PiS, w areszcie przy ul. Rakowieckiej wciąż przebywało jeszcze około 650 więźniów.

W lutym 2016 r. ówczesny minister sprawiedliwości Zbigniew Ziobro zapowiedział przekształcenie aresztu w muzeum Żołnierzy Wyklętych. Potem jeszcze dodano do jego misji upamiętnienie więźniów politycznych PRL.

W styczniu 2017 r. rozstrzygnięto konkurs architektoniczny na nowe muzeum, który wygrała pracownia M.O.C Architekci z Katowic. Architekci zaproponowali przebiecie krzy-

ża carskiego więzienia czterema białymi bryłami.

W maju 2019 r. wydano pozwolenie na budowę na podstawie projektu katowickiej pracowni. Ale ten projekt po cichu skierowano na boczny tor. W 2022 r. dopuszczono do tego, że pozwolenie na budowę wygasło. Nieoficjalnie mówiło się, że ze względu na kosmiczny koszt, który miał dochodzić do miliarda złotych. Być może powodem były także napięte relacje pomiędzy ówczesnym premierem PiS Mateuszem Morawieckim a ekipą Zbigniewa Ziobry.

Projekt katowickiej pracowni kosztował 10 mln zł. Pieniądze poszły do kosza, ten projekt nie będzie realizowany. Dokumentacja wystawy stałej w muzeum w tamtym kształcie kosztowała kolejne 4,3 mln zł – ona też się nie przyda, bo nie powstaną dodatkowe budynki planowane przez katowickich architektów.

Nowy projekt Muzeum Żołnierzy Wyklętych

Dopiero u schyłku rządów Zjednoczonej Prawicy rząd Morawieckiego zagwarantował 466 mln zł dla muzeum. Od 2022 r. inwestycja podlega nie Ministerstwu Sprawiedliwości, a IPN. W listopadzie 2023 r. prezes IPN powierzył stanowisko dyrektorki muzeum Adriannie Garni, która szefuje placówce do dziś.

W radzie muzeum do dziś zasiadają politycy prawicy, m.in. Patryk Jaki i Sebastian Kaleta.

W listopadzie 2023 r., czyli jeszcze za rządów PiS, Muzeum Żołnierzy Wyklętych uruchomiło procedurę wyłonienia nowej koncepcji architektonicznej obiektu przy Rakowieckiej. Jesienią 2024 r. wybrano wartą 3,4 mln zł ofertę pracowni – LEM Studio Architektoniczne Biuro z Krakowa.

Towarzyszyła temu atmosfera skandalu – pozostałe trzy oferty unieważniono z przyczyn formalnych, a ta zwycięska dostała tylko jedną trzecią punktów możliwych do uzyskania za architekturę. Za to sto procent punktów za najniższą cenę – bo to była jedyna oferta.

Rzecznik muzeum przekazuje, że umowę z krakowską pracownią podpisano w styczniu 2025 r.

W maju 2026 r. uzyskano pozwolenie na budowę dla adaptacji budynków dawnego aresztu na muzeum. Jeśli uda się wyłonić wykonawcę w przetargu zapowiedzianym przez Huberta Bojarskiego, budowa pewnie fizycznie rozpocznie się na przełomie 2026 i 27 r.

Na razie na terenie muzeum zakończono adaptację budynku dawnego szpitala, w którym ulokowano biura muzeum. Modernizacja tego budynku kosztowała 7,3 mln zł. ●

Michał Wojtczuk

W sprzedaży!

wysokieobcasy

Przewodnik po emocjach

116
STRON

PSYCHOLOGIA żyć lepiej

INDEKS 410837
cena 17,90 zł
(w tym 8% VAT)
Wydanie specjalne
„Wysokich Obcasów”
nr 2/2026

Rozmowy, które ratują związki

Pułapki
terapii

Mózg
i menopauza

Co z nami
robi kultura
wstydu

„Kocham” też ma
termin ważności

Niewygodne
pytania
w związkach

Czy można
być szczęśliwym
bez seksu

Bruksizm
a stres

Zgubna strategia
karania ciszą

**Informator
usług
funeralnych**

**Zakład Pogrzebowy
Miejskie Przedsiębiorstwo
Usług Komunalnych Sp. z o.o.**

Punkty usług pogrzebowych:
**Wola, Żoliborz, Mokotów, Śródmieście,
Praga, Bielany, Targówek**

**24 h - 693 503 720
mpuk.pl**

WOLA
AMBER
Młynarska 52,
tel. całodobowy 501 796 471

WOLA
Exitus
Al. Solidarności 147,
dyżur całodobowy tel. 22 620 24 18,
vis a vis Urzędu Warszawa Wola

WOLA
**DOM POGRZEBOWY
„BABICE”**
ul. Okulickiego 5C, 05-082 Stare Babice
tel. całodobowy 602 11 89 49
www.babice.com.pl

Z wielkim żalem
żegnamy naszego kolegę

Krzysztofa Rynkiewicza

wieloletniego pracownika SBM DEMBUD

*Koleżanki i Koledzy
z SBM DEMBUD*

Pożegnanie

Janusza Michałowskiego

(1937-2026)

Z głębokim smutkiem i żalem żegnamy naszego wybitnego Sąsiada,
Pana Janusza Michałowskiego.
Dla całego kraju był cenionym aktorem teatralnym i filmowym,
mistrzem słowa, którego kreacje w Seksmisji, Vabanku
czy w Teatrze Telewizji zapisały się w historii polskiej kultury.
Dla nas, mieszkańców, był przede wszystkim niezwykle ciepłym, skromnym
i życzliwym człowiekiem, którego codzienną obecność i uśmiech
na korytarzach oraz podwórku traktowaliśmy jak wielki zaszczyt.
Pana Janusza zapamiętamy jako człowieka o wielkiej klasie
i kulturze osobistej, który zawsze znalazł czas na dobre,
serdeczne słowo dla drugiego człowieka.
Jego odejście to ogromna strata dla całej naszej lokalnej społeczności.

Rodzinie oraz Najbliższym

składamy najgłębsze wyrazy współczucia i wsparcia
w tych trudnych chwilach.

Żegnaj, drogi Sąsiedzie. Będzie nam Pana ogromnie brakować.

Zarząd i Mieszkańcy Wspólnoty Mieszkaniowej

Z ogromnym smutkiem przyjęliśmy wiadomość o śmierci

**Pana
Stanisława Bednarczyka**

wieloletniego pracownika
Lubelskiego Urzędu Wojewódzkiego w Lublinie

Rodzinie i Bliskim

składamy wyrazy głębokiego współczucia

*Wojewoda Lubelski Dyrektor Generalny
oraz koleżanki i koledzy*

z Lubelskiego Urzędu Wojewódzkiego w Lublinie

Pani

Mirosławie Kielak

słowa wsparcia i wyrazy głębokiego współczucia
z powodu śmierci

Meża

składają

Realizatorzy serialu „Klan”

Koleżance

Pani

Mirosławie Kielak

przesyłamy wsparcie, myśli oraz słowa otuchy
składając jej wyrazy współczucia
z powodu śmierci

Meża

*Paweł Karpiński i Wojciech Niżyński
Producenci Serialu KLAN*

W dniu 3 czerwca 2026 roku zmarł w wieku 87 lat

Jan Malewicz

ukochany Tata i Dziadek

Msza święta żałobna odprawiona zostanie
dnia 15 czerwca 2026 roku o godzinie 13:00
w kościele św. Karola Boromeusza na Powązkach,
po czym nastąpi odprowadzenie na cmentarz miejscowy
do grobu rodzinnego.

O czym zawiadamiają pogrążone w głębokim smutku

dzieci z rodzinami

Organizatorem uroczystości pogrzebowej
jest Dom Pogrzebowy Służew

Z głębokim żalem zawiadamiam,
że dnia 5 czerwca zmarła

Krystyna Cukier

dr nauk medycznych
anestezjolog
długoletni pracownik Instytutu Matki i Dziecka

Msza święta pogrzebowa odbędzie się
w środę 17 czerwca 2026 o godzinie 11.15
w kościele św. Józefa w Warszawie,
po której nastąpi odprowadzenie do grobu rodzinnego
na Cmentarzu Powązki Wolskie

siostra

Zosi Gede i Jej Bliskim

wyrazy głębokiego współczucia i żalu
z powodu śmierci

Taty,

Stefana Rutkowskiego

składają

Przyjaciele z BCh

Kasi

Wyrazy głębokiego współczucia i otuchy
z powodu śmierci

Babci

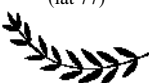
składają

Aneta, Anna, Daniel, Maciej i Paweł

Z głębokim bólem i żalem żegnamy naszego Kochanego Brata

mgr Włodzimierza Kubiczka

(lat 77)

Absolwenta Wydziału Ekonomicznego Uniwersytetu Warszawskiego
Wieloletniego pracownika Zakładu Wydawnictw Statystycznych GUS

Serdeczne słowa współczucia dla

Syna Juliusza i Jego Rodziny

składają

Siostra Zofia i Bracia: Franciszek, Karol, Józef i Antoni wraz z Rodzinami

Uroczystości pogrzebowe odbędą się 17 czerwca 2026 roku o godzinie 11.30
na Cmentarzu Północnym (sala B).

Naszej Drogiej Koleżance

Dr Beacie Szyber

wyrazy głębokiego współczucia i słowa wsparcia
z powodu śmierci

Meża

składa

*dr hab. Grażyna Bączek wraz z zespołem
Zakładu Dydaktyki Ginekologiczno-Położniczej
Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego*

Z ogromnym smutkiem, zawiadamiamy,
że 28 maja 2026 roku w wieku 77 lat odeszła
nasza ukochana Mama i Babcia

Ewa Fijałkowska

Nabożeństwo żałobne odbędzie się
w poniedziałek, 15 czerwca 2026 roku, o godzinie 11:00,
w Kościele Sióstr Wizytek przy ul. Krakowskie Przedmieście 34,
po czym zostanie pochowana w grobie rodzinnym
na Cmentarzu Wolskim.

O czym informują

córki Agnes i Olivia wraz z rodziną

**Zamieść nekrolog
Dodaj wspomnienie**

nekrologi@wyborcza.pl, pomoc@odeszli.pl
tel. 22 55 55 383, 22 55 55 399, 22 55 55 555

WIELKA PROMOCJA 2026

ANTYKWARIAT

ZŁOTA I FUTER

KIJOWSKA 11 lok. 450/9, WARSZAWA tel. 794-298-137, 22 272-42-55
godz. otwarcia Pn.-Pt. 11-18, Sob. 11-14

KUPUJEMY ZA GOTÓWKĘ

PLACIMY DO **675zł** ZA GRAM ZŁOTA

Sprawdź i wycen swoje kosztowności!

GOTÓWKA OD RĘKI

CO KUPUJEMY

- Złoto i złom złota
- Srebro i srebro stołowe
- Monety i medale
- Biżuteria (również uszkodzona)
- Diamenty i kamienie szlachetne
- Zegarki luksusowe
- Platyna
- Złoto dentystyczne

DOJAZD DO KLIENTA

- Do 80 km - dojeżdżamy do domu
- Dla seniorów nawet do 100 km

NAJWYŻSZE CENY ZA ZŁOTO!

Do 80 km - dojeżdżamy do domu
Dla seniorów nawet do 100 km

MODA & LUKSUS

Torebki markowe - 10000zł
Kurtki skórzane - do 6500zł
Futra - do 14,500zł

PILNIE POSZUKIWANE: PRAWDZIWE SREBRO!

- Sztućce
- Monety
- Świeczniki
- Tacki
- Sztabki

KUPUJEMY TAKŻE

- Antyki i starocie
- Obrazy i rzeźby
- Porcelanę i figurki
- Zegary
- Maszyny do szycia
- Instrumenty muzyczne
- Dywany
- Kolekcje i spadki

SKUP ZEGARKÓW LUKSUSOWYCH

Rolex - Omega - Breitling - Cartier - Hublot - IWC
Panerai i inne

Zamień swój Zegarek na GOTÓWKĘ!

ZWROT KOSZTÓW ZA DOJAZD DO NASZEGO SALONU

MOŻE SIĘ OPŁACAĆ! + 48 794 298 137

Warszawa/34438164

ODESZLI.pl

Dziel się wspomnieniami o bliskich

Wejdź na serwis **odeszli.pl**

RGGN.6721.1.15.2025

Informacja o uchwaleniu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części gminy Supraśl w rejonie działki nr ewid. 2072, obręb Ogrodniczki

Stosownie do art. 43 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2026 r., poz. 670) informuję o podjęciu przez Radę Miejską w Supraślu w dniu 18 maja 2026 r. Uchwały Nr XXIII/196/2026 z w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części gminy Supraśl w rejonie działki nr ewid. 2072, obręb Ogrodniczki.

Z treścią przyjętego dokumentu można zapoznać się w:

- siedzibie Urzędu Miejskiego w Supraślu, 16-030 Supraśl, ul. J. Piłsudskiego 58
- BIP-e Urzędu Miejskiego w Supraślu.

Wyżej wymieniona uchwała została ogłoszona w Dzienniku Urzędowym Województwa Podlaskiego w dniu 25 maja 2026 r. pod poz. 2207, data wejścia w życie – 9 czerwca 2026 r.

BURMISTRZ
Dr Radosław Dobrowolski

Białystok/34439093

Słówko • Literówka

Quizy • Sudoku • Krzyżówki

Szukaj w APLIKACJI WYBORCZEJ

Zeskanuj QR kod i pobierz aplikację

OGŁOSZENIE O PRZETARGU

SBM „Ateńska” w Warszawie przy ul. Arabskiej 9

OGŁASZA PRZETARG NIEOGRANICZONY NA NAJEM LOKALU UŻYTKOWEGO PRZY:

Al. Stanów Zjednoczonych 20A, parter – 71,70 m² plus piwnica – 44,81 m²

Przedmiotowy lokal można obejrzeć po uzgodnieniu terminu z inspektorem ds. lokali użytkowych.

Ofertyna w/w lokal należy składać zgodnie z wymogami Regulaminu Przetargów na najem lokali użytkowych w zasobach SBM „Ateńska” **do dnia 29 czerwca 2026 r. do godz. 10³⁰** w pokoju nr 9.

Przed złożeniem oferty należy wpłacić wadium w wysokości 500,00 zł za lokal na konto w: PKO BP SA XV O/Warszawa 91 1020 1156 0000 7002 0007 4526.

Otwarcie ofert nastąpi w dniu 29 czerwca 2026 r. o godz. 11⁰⁰ w siedzibie Spółdzielni.

Wygrywający przetarg zobowiązany jest do uiszczenia kaucji w wys. 3-miesięcznego czynszu netto za najem i w przypadku spółek handlowych złożenia weksła in-blanco, potwierdzonego osobiście przez osoby uprawnione do reprezentowania.

Regulamin Przetargów, o którym mowa powyżej, można uzyskać w siedzibie Spółdzielni w pokoju nr 5. Jest on również dostępny na stronie internetowej Spółdzielni: www.sbm-atenska.pl

SBM „Ateńska” zastrzega sobie prawo unieważnienia przetargu bez podania przyczyn.

Blіszsze informacje można uzyskać w siedzibie Spółdzielni, pok. nr 5, tel. 603 703 870 u Pani Justyny Starczyńskiej.

Warszawa/34439012

Stwórz Miejsce Pamięci

Wejdź na serwis odeszli.pl

Dziel się wspomnieniami o bliskich, których już z nami nie ma

pomoc@odeszli.pl
tel. 22 55 55 383
22 55 55 399
22 55 55 555

OGŁOSZENIE Wójt Gminy Czyże

Na podstawie art. 17 pkt 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2026 r, poz. 538) zawiadamiam **o podjęciu przez Radę Gminy Czyże Uchwały Nr xxii/131/2026 z dnia 27 marca 2026 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części gminy Czyże**, terenów położonych w obrębach wsi Czyże i Podrzeczany oraz w obrębach Zbucz i Morze z przewidywanym przeznaczeniem wprowadzającym na tych terenach zakaz zabudowy.

Dokument jest dostępny pod adresem:
<https://bip-ugczyze.podlaskie.eu/plany-miejscowe.html>

Jednocześnie, na podstawie art. 39 ust. 1, art. 40, art. 41 oraz art. 54 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, zawiadamiam o przystąpieniu do przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla ww. dokumentu planistycznego, jeżeli będzie ona wymagana. Wnioski do ww. projektu mogą być składane w terminie 21 dni od dnia otrzymania niniejszego **zawiadomienia** w siedzibie Urzędu Gminy Czyże, Czyże 98, 17-207 Czyże lub na adres ePUAP - /ugczyze/SkrytkaESP

Wnioski do projektu planu składa się na formularzu, którego wzór został określony w rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 13 listopada 2023 r. w sprawie wzoru formularza dotyczącego aktu planowania przestrzennego (Dz. U. z 2023 r. poz. 2509). Wzór ww. formularza jest dostępny na stronie <https://bip-ugczyze.podlaskie.eu/plany-miejscowe.html>

**Wójt Gminy Czyże
Jerzy Wasiluk**

Białystok/34438975

OBWIESZCZENIE WÓJTA GMINY FIRLEJ o konsultacjach społecznych projektu uchwały Rady Gminy Firlej w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji Gminy Firlej

Wójt Gminy Firlej działając na podstawie art. 6 oraz art. 7 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2024 r. poz. 278) zawiadamia o rozpoczęciu konsultacji społecznych dotyczących projektu uchwały Rady Gminy Firlej w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji Gminy Firlej.

Konsultacje społeczne mają na celu zebranie od interesariuszy rewitalizacji, w szczególności od mieszkańców Gminy Firlej, podmiotów prowadzących lub zamierzających prowadzić na terenie Gminy Firlej działalność gospodarczą lub społeczną i pozostałych zainteresowanych osób i podmiotów uwag do wyżej wymienionego projektu.

Konsultacje społeczne będą prowadzone w okresie od 16 czerwca 2026 r. do 24 lipca 2026 r. w następujących formach:

- Zbieranie uwag w postaci papierowej lub elektronicznej poprzez wypełnienie formularza konsultacyjnego** dostępnego w Urzędzie Gminy Firlej oraz na stronie internetowej Gminy Firlej: <https://www.firlej.pl> oraz w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Gminy Firlej: <https://ugfirlej.bip.lubelskie.pl/index.php?id=365>. Wypełnione formularze można złożyć osobiście w Urzędzie Gminy Firlej (ul. Rynek 1) w godzinach jego otwarcia, przestać za pośrednictwem poczty lub poczty kurierskiej na adres: Urząd Gminy Firlej, ul. Rynek 1, 21-136 Firlej lub też przestać skan wydrukowanego i wypełnionego formularza za pośrednictwem poczty elektronicznej na adres e-mail: sekretariat@firlej.pl.
- Spotkania konsultacyjnego otwartego z interesariuszami rewitalizacji**, które odbędzie się w **dniu 25.06.2026 r. o godzinie 14.00** w sali konferencyjnej Urzędu Gminy Firlej, ul. Rynek 1, 21-136 Firlej.
- Zbieranie uwag ustnych:**
 - przekazanych z wykorzystaniem numeru telefonu – uwagi ustne można zgłosić pod numerem telefonu 81 857 50 41 w.20, od poniedziałku do piątku w godzinach pracy Urzędu Gminy Firlej,
 - przekazanych osobiście w Urzędzie Gminy Firlej, ul. Rynek 1, 21-136 Firlej, pok. nr 31, od poniedziałku do piątku w godzinach pracy Urzędu Gminy Firlej
 - osobiście w trakcie trwania spotkania konsultacyjnego w dniu 25 czerwca 2026 roku, które odbędzie się w sali konferencyjnej Urzędu Gminy Firlej.

Materiały informacyjne, tj.:

- Zarządzenie Nr 55/2026 Wójta Gminy Firlej z dnia 11 czerwca 2026 roku w sprawie przeprowadzenia konsultacji społecznych dotyczących projektu uchwały Rady Gminy Firlej w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji Gminy Firlej;
- projekt uchwały Rady Gminy Firlej w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji Gminy Firlej;
- formularz zgłaszania uwag.

zamieszczone zostaną w wersji elektronicznej na stronie internetowej Gminy Firlej: <https://www.firlej.pl> w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Gminy Firlej: <https://ugfirlej.bip.lubelskie.pl/index.php?id=365> oraz w formie papierowej w Urzędzie Gminy Firlej, ul. Rynek 1, 21-136 Firlej.

Informacja o konsultacjach społecznych zostanie podana do publicznej wiadomości:

- przez publikację w prasie w rozumieniu art. 7 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1984r. Prawo prasowe (Dz.U. z 2018 r. poz. 1914)
- w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Gminy Firlej: <https://ugfirlej.bip.lubelskie.pl/index.php?id=365>;
- na stronie internetowej: <https://www.firlej.pl>;
- na tablicach ogłoszeń w Urzędzie Gminy Firlej, ul. Rynek 1, 21-136 Firlej;
- na tablicach ogłoszeń we wszystkich sołectwach Gminy Firlej.

Nie będą rozpatrywane uwagi, które wpłyną po 24 lipca 2026 roku.

W przypadku dostarczenia uwag za pośrednictwem poczty decyduje data wpływu korespondencji do Urzędu Gminy Firlej.

Informacja podsumowująca każdą z form konsultacji społecznych zostanie opracowana zgodnie z art. 6 ust. 7 i 8 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2024 r. poz. 278) oraz zamieszczona na stronie internetowej Gminy Firlej, na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej oraz na żądanie zainteresowanych osób, udostępniona w siedzibie Urzędu.

Klauzula informacyjna dotycząca przetwarzania danych osobowych dostępna jest na stronie BIP Urzędu Gminy w zakładce: RODO.

Lublin/34438940

OBWIESZCZENIE PREZYDENTA MIASTA LUBLIN

o wszczęciu postępowania w sprawie wydania decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej

Na podstawie art. 11d ust. 5 ustawy z dnia 10 kwietnia 2003 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych (Dz. U. z 2024 r., poz. 311) zawiadamiam **o wszczęciu postępowania administracyjnego** na wniosek złożony przez:

**Prezydenta Miasta Lublin reprezentowanego przez
Dyrektora Zarządu Dróg i Transportu Miejskiego w Lublinie**

w sprawie wydania decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej:
rozbudowy drogi gminnej nr 106389 – ul. Krętej w Lublinie wraz z budową kanału technologicznego na działkach:

1. W LINIACH ROZGRANICZAJĄCYCH INWESTYCJI

rozbudowadrogi gminnej nr 106389L – ul. Krętej	
066301_1 Miasto Lublin obręb 16– Kośminek	
ark. 9	52/1(52/5), 163

w nawiasie podano działkę po podziale

Zgodnie z art. 49 Kodeksu postępowania administracyjnego, zawiadomienie niniejsze uważa się za dokonane po upływie czternastu dni od dnia publicznego ogłoszenia, tj. od daty ukazania się obwieszczenia na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Miasta Lublin, stronie internetowej Urzędu oraz w prasie lokalnej.

Strony niniejszego postępowania mogą się zapoznać z aktami oraz składać uwagi i wnioski w przedmiotowej sprawie w Wydziale Architektury i Budownictwa Urzędu Miasta Lublin przy ul. Wieniawskiej 14 (X piętro, pok. 1000, tel. 81-466-22-41) w terminie 7 dni od dokonania zawiadomienia.

W sprawach, w których niezbędne jest stawiennictwo osobiste oraz w przypadku zamiaru zapoznania się z aktami sprawy osobiście, ze względów organizacyjnych i w trosce o Państwa bezpieczeństwo należy wcześniej umówić wizytę telefonicznie.

Lublin/34438901

OBWIESZCZENIE WÓJTA GMINY FIRLEJ o przeprowadzeniu konsultacji społecznych projektu Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Firlej na lata 2025–2030

Wójt Gminy Firlej, działając na podstawie art. 6 oraz art. 17 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2024 r. poz. 278), zawiadamia o rozpoczęciu konsultacji społecznych projektu Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Firlej na lata 2025-2030.

Konsultacje społeczne mają na celu zebranie od interesariuszy rewitalizacji, w szczególności od mieszkańców Gminy Firlej, podmiotów prowadzących lub zamierzających prowadzić na terenie Gminy Firlej działalność gospodarczą lub społeczną i pozostałych zainteresowanych osób i podmiotów uwag do wyżej wymienionego projektu.

Konsultacje społeczne będą prowadzone w okresie od 16 czerwca 2026 r. do 24 lipca 2026 r. w następujących formach:

- Zbieranie uwag w postaci papierowej lub elektronicznej poprzez wypełnienie formularza konsultacyjnego** dostępnego w Urzędzie Gminy Firlej oraz na stronie internetowej Gminy Firlej: <https://www.firlej.pl> oraz w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Gminy Firlej: <https://ugfirlej.bip.lubelskie.pl/index.php?id=365>. Wypełnione formularze można złożyć osobiście w Urzędzie Gminy Firlej (ul. Rynek 1) w godzinach jego otwarcia, przestać za pośrednictwem poczty lub poczty kurierskiej na adres: Urząd Gminy Firlej, ul. Rynek 1, 21-136 Firlej lub też przestać skan wydrukowanego i wypełnionego formularza za pośrednictwem poczty elektronicznej na adres e-mail: sekretariat@firlej.pl.
- Zbieranie opinii w postaci papierowej lub elektronicznej poprzez wypełnienie ankiet** dostępnej w Urzędzie Gminy Firlej oraz na stronie internetowej Gminy Firlej: <https://www.firlej.pl> oraz w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Gminy Firlej: <https://ugfirlej.bip.lubelskie.pl/index.php?id=365>. Wypełnione ankiety można złożyć osobiście w Urzędzie Gminy Firlej (ul. Rynek 1) w godzinach jego otwarcia, przestać za pośrednictwem poczty lub poczty kurierskiej na adres: Urząd Gminy Firlej, ul. Rynek 1, 21-136 Firlej lub też przestać skan wydrukowanej i wypełnionej ankiety za pośrednictwem poczty elektronicznej na adres e-mail: sekretaria@firlej.pl.
- Spotkania konsultacyjnego otwartego z interesariuszami rewitalizacji**, na którym zostaną omówione główne założenia projektu Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Firlej na lata 2025-2030. Spotkanie odbędzie się w **dniu 25.06.2026 r. o godzinie 14.00** w sali konferencyjnej Urzędu Gminy Firlej, ul. Rynek 1, 21-136 Firlej.

Materiały informacyjne, tj.:

- Zarządzenie Nr 54/2026 Wójta Gminy Firlej z dnia 11 czerwca 2026 roku w sprawie przeprowadzenia konsultacji społecznych dotyczących projektu Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Firlej na lata 2025-2030,
- projekt Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Firlej na lata 2025-2030,
- formularz zgłaszania uwag,
- ankieta dla mieszkańców obszaru rewitalizacji,

zamieszczone zostaną w wersji elektronicznej na stronie internetowej Gminy Firlej: <https://www.firlej.pl>, w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Gminy Firlej: <https://ugfirlej.bip.lubelskie.pl/index.php?id=365> oraz w formie papierowej w Urzędzie Gminy Firlej, ul. Rynek 1, 21-136 Firlej.

Informacja o konsultacjach społecznych zostanie podana do publicznej wiadomości:

- przez publikację w prasie w rozumieniu art. 7 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1984r. Prawo prasowe (Dz.U. z 2018 r. poz. 1914)
- w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Gminy Firlej: <https://ugfirlej.bip.lubelskie.pl/index.php?id=365>;
- na stronie internetowej: <https://www.firlej.pl>;
- na tablicach ogłoszeń w Urzędzie Gminy Firlej, ul. Rynek 1, 21-136 Firlej;
- na tablicach ogłoszeń we wszystkich sołectwach Gminy Firlej.

Nie będą rozpatrywane uwagi, które wpłyną po 24 lipca 2026 roku.

W przypadku dostarczenia uwag za pośrednictwem poczty decyduje data wpływu korespondencji do Urzędu Gminy Firlej.

Informacja podsumowująca każdą z form konsultacji społecznych zostanie opracowana zgodnie z art. 6 ust. 7 i 8 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2024 r. poz. 278) oraz zamieszczona na stronie internetowej Gminy Firlej, na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej oraz na żądanie zainteresowanych osób, udostępniona w siedzibie Urzędu.

Klauzula informacyjna dotycząca przetwarzania danych osobowych dostępna jest na stronie BIP Urzędu Gminy w zakładce: RODO.

Lublin/34438941

AB-I.7820.5.4.2025.IA

OBWIESZCZENIE WOJEWODY PODLASKIEGO

Zgodnie z art. 11f ust. 3 i ust. 4 ustawy z dnia 10 kwietnia 2003 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych (Dz. U. z 2024 r., poz. 311), informuję, że Wojewoda Podlaski wydał na wniosek Wójta Gminy Grajewo, działającego na podstawie porozumienia zawartego z Zarządem Województwa Podlaskiego – właściwym zarządcą w zakresie dróg wojewódzkich, decyzję Nr 10/2026 z dnia 05.06.2026 r. znak: AB-I.7820.5.4.2025.IA, o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej polegającej na rozbudowie drogi wojewódzkiej Nr 665 w zakresie budowy drogi dla pieszych i rowerów na odcinku Toczyłowo – Sikora wraz z budową i przebudową niezbędnej infrastruktury technicznej, na odcinku od km 0+000 do km 1+551,21 oraz zatwierdzenia podziału nieruchomości, w zakresie robót budowlanych obejmujących:

- a) budowę drogi dla pieszych i rowerów,
- b) budowę drogi dla pieszych/chodników,
- c) budowę przepustu w km 0+427,80 pod projektowanym dojściem do istniejącego przystanku autobusowego,
- d) wykonanie barier ochronnych,
- e) zabezpieczenie istniejących urządzeń infrastruktury technicznej rurami osłonowymi,
- f) rozbórkę kolidujących z inwestycją ogrodzeń i elementów drogowych,
- g) wycinkę drzew kolidujących z inwestycją.

Przedmiotowa inwestycja planowana jest do realizacji na:

– działkach stanowiących istniejący pas drogowy drogi wojewódzkiej Nr 665, o nr:

GMINA GRAJEWO

obręb 0044 Toczyłowo – 175/4, 158/1, 365/1, 178/1, 179, 175/3, 109/3;

– działkach ulegających podziałowi, przeznaczonych pod projektowany pas drogowy drogi wojewódzkiej Nr 665, o nr:

GMINA GRAJEWO

obręb 0044 Toczyłowo

1. 177 dzielona na działki: 177/1 o pow. 0,0166 ha (przeznaczona pod drogę), 177/2 o pow. 0,0977 ha (w dotychczasowym władaniu);
2. 175/13 dzielona na działki: 175/17 o pow. 0,0159 ha (przeznaczona pod drogę), 175/18 o pow. 0,0157 ha (w dotychczasowym władaniu);
3. 176 dzielona na działki: 176/1 o pow. 0,0338 ha (przeznaczona pod drogę), 176/2 o pow. 0,5184 ha (w dotychczasowym władaniu);
4. 175/16 dzielona na działki: 175/19 o pow. 0,0237 ha (przeznaczona pod drogę), 175/20 o pow. 0,0834 ha (przeznaczona pod drogę), 175/21 o pow. 5,5086 ha (w dotychczasowym władaniu);
5. 109/2 dzielona na działki: 109/7 o pow. 0,0168 ha (przeznaczona pod drogę), 109/8 o pow. 0,4976 ha (w dotychczasowym władaniu), 109/13 o pow. 0,0054 ha (przeznaczona pod drogę);
6. 109/6 dzielona na działki: 109/9 o pow. 0,1113 ha (przeznaczona pod drogę), 109/10 o pow. 3,7961 ha (w dotychczasowym władaniu);
7. 109/5 dzielona na działki: 109/11 o pow. 0,1160 ha (przeznaczona pod drogę), 109/12 o pow. 4,6864 ha (w dotychczasowym władaniu);
8. 108 dzielona na działki: 108/1 o pow. 0,0258 ha (przeznaczona pod drogę), 108/2 o pow. 2,3239 ha (w dotychczasowym władaniu);
9. 106/25 dzielona na działki: 106/28 o pow. 0,0098 ha (przeznaczona pod drogę), 106/29 o pow. 0,2488 ha (w dotychczasowym władaniu);
10. 106/27 dzielona na działki: 106/30 o pow. 0,0053 ha (przeznaczona pod drogę), 106/31 o pow. 0,3390 ha (w dotychczasowym władaniu);
11. 106/7 dzielona na działki: 106/32 o pow. 0,0042 ha (przeznaczona pod drogę), 106/33 o pow. 0,4958 ha (w dotychczasowym władaniu).

Z decyzją tą strony mogą zapoznać się w siedzibie Podlaskiego Urzędu Wojewódzkiego w Białymstoku, ul. Mickiewicza 3, w Punkcie Obsługi Klienta, w godz. 8⁰⁰-15⁰⁰, w terminie od dnia 15.06.2026 r. do dnia 29.06.2026 r.

Jednocześnie informuję, iż niniejsze obwieszczenie nie jest wezwaniem do osobistego stawiennictwa, lecz informacją o przysługującym stronom prawie do zapoznania się z treścią decyzji oraz dokumentacją sprawy.

Zapoznanie się z treścią decyzji oraz dokumentacją sprawy będzie możliwe po uprzednim umówieniu się pod wskazanym niżej numerem telefonu na konkretny dzień i godzinę.

Jednocześnie na podstawie art. 9 Kpa informuję, iż strona, która chciałaby skorzystać w siedzibie organu z prawa zapoznania się z treścią decyzji oraz dokumentacją sprawy proszona jest o zaopatrzenie się we własny sprzęt (aparaturę fotograficzną, telefon komórkowy, kartkę i długopis do sporządzenia odpisu lub notatek). Istnieje również możliwość kontaktu telefonicznego z tutejszym organem (pod numerem telefonu 85 74 39 429) oraz przestania w formie elektronicznej przez pracownika organu, po uprzednim zwróceniu się z taką prośbą (za pośrednictwem e-doręczeń: AE:PL-52577-37419-UFVCE-33), części dokumentacji (**w miarę możliwości technicznych, pojedyncze strony**) w formie skanu na adres wskazany przez stronę.

Należy wyjaśnić, iż od ww. decyzji służy odwołanie za pośrednictwem Wojewody Podlaskiego do Ministra Finansów i Gospodarki w terminie 14 dni od daty doręczenia decyzji Inwestorowi, a dla pozostałych stron postępowania po upływie 14 dni od publicznego ogłoszenia poprzez obwieszczenia zamieszczone na tablicach ogłoszeń w Podlaskim Urzędzie Wojewódzkim w Białymstoku, Urzędzie Miejskim w Grajewie oraz na stronie internetowej BIP tych urzędów w terminie od dnia 04.05.2026 r. do dnia 18.05.2026 r. (zgodnie z art. 11 f ust. 3 ustawy o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych, art. 49 ustawy Kodeks postępowania administracyjnego oraz uchwałą Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 27 lutego 2017 r. o sygn. akt II OPS 2/16).

Białystok/34438786

BURMISTRZ MIASTA GOSTYNINA
ul. Rynek 26, 09-500 Gostynin, tel. 24-236-07-10, fax. 24-236-07-12
www.gostynin.pl um@gostynin.pl

INFORMACJA

Zgodnie z art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 roku o gospodarce nieruchomościami (t.j.: Dz. U. z 2026 r. poz. 399),

Burmistrz Miasta Gostynina informuje,

że od dnia 11 czerwca 2026 na okres 21 dni na tablicy ogłoszeń Urzędu Miasta Gostynina przy ul. Rynek 26 oraz na stronie internetowej Urzędu Miasta – umgostynin.bip.org.pl zostanie umieszczony wykaz nieruchomości przeznaczonych do bezpłatnego użyczenia dot.: części działek oznaczonych numerami ewidencyjnymi 1549/1, 1549/2, 1503/2, 1503/3 położonymi w Gostyninie przy ul. Łąkowej.

Burmistrz Miasta Gostynina
mgr Agnieszka Korajczyk -Szyperska
Gostynin, dnia 11 czerwca 2026 r.

Plock/34438905

OBWIESZCZENIE WOJEWODY MAZOWIECKIEGO

Zgodnie z art. 9ac ust. 1-1a ustawy z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym (Dz. U. z 2025 r., poz. 1234), oraz art. 72 ust. 6 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2026 r., poz. 670), na wniosek inwestora: Miasto Stołeczne Warszawa, Plac Bankowy 3/5, 00-950 Warszawa, w dniu 20 maja 2026 r. została wydana przez Wojewodę Mazowieckiego decyzja Nr 299/SAAB/2026 zmieniająca decyzję Wojewody Mazowieckiego Nr 777/SAAB/2022 z dnia 11 października 2022 r., znak: WI-I.7840.9.13.2020.JB(AK), zatwierdzającą projekt budowlany i udzielającą pozwolenia na budowę dla inwestycji pn.: „Budowa II linii metra w Warszawie – III etap realizacji odcinka zachodniego od szlaku za stacją C04 „Powstańców Śląskich” do Stacji Techniczno-Postojowej (STP) „Mory” wraz z STP „Mory”. Zamierzenie budowlane nr 7 polegające na budowie Stacji Techniczno-Postojowej „Mory” (ul. Łęgi / ul. Mory oraz ul. Krańcowa, Mory – gm. Ożarów Mazowiecki), budowie tunelu/rampy wjazdowej wraz z urządzeniami budowlanymi, budowie i przebudowie infrastruktury technicznej i obiektów towarzyszących oraz przebudowie sieci uzbrojenia terenu, instalacji zewnętrznych, dróg i układu drogowego wynikającego z budowy Stacji Techniczno-Postojowej „Mory”, na terenie Dzielnicy Bemowo m.st. Warszawy oraz Mory w gminie Ożarów Mazowiecki, pow. warszawski zachodni, woj. Mazowiecki.” Adres zamierzenia budowlanego, działki ew. nr: 2/3, 2/5, 2/6, 3/1, 3/2, 3/3, 4/21, 4/23, 6/3, 7/1, 7/2, 8/10, 8/11, 8/12, 8/13, 9/4, 9/5, 9/6, 9/7, 9/8, 9/9, 10, 11, 12/1, 12/2, 12/3, 13/1, 13/2, 13/3, obręb 6-13-12; nr: 4/1, 4/2, 5, 6, 9, 29/4, 29/5, 29/6, 37/1, 37/2, 38, 39/3, 39/4, 40/3, 40/1, 40/2, 40/4, 40/5, 40/6, 40/7, 41, 42, 43, 44, 45, 46/3, 46/4, 46/5, 46/6, 46/7, 46/8, 47, 48, 49/1, 49/2, 50/4, 50/6, 50/7, 50/10, 50/11, 52/1, 52/2, 52/3, 60/1, 60/2, 68/1, 68/3, 68/4, 69/1, 69/2, 69/3, 69/4, 69/8, 70/1, 70/2, obręb 6-13-13; nr: 1/1, 1/2, 1/3, 3, obręb 6-14-01 Dzielnica Bemowo m.st. Warszawy; nr: 25/15, 25/8, 25/14, 46/12, 46/13, 46/18, 46/19, 47/7, 47/12, 47/13, 48/3, 48/8, 48/10, 48/11, 49/3, 49/4, 52/5, 52/10, 52/11, 52/12, 52/13, 55/10, 55/16, 55/17, 55/18, 55/19, obręb 0011 Mory, gmina Ożarów Mazowiecki, powiat warszawski zachodni, województwo mazowieckie, zmienioną decyzją Nr 3/SAAB/2026 z dnia 5 stycznia 2026 r.,

inwestor: Miasto Stołeczne Warszawa,
Plac Bankowy 3/5, 00-950 Warszawa

inwestycja: „Budowa II linii metra w Warszawie – III etap realizacji odcinka zachodniego od szlaku za stacją C04 „Powstańców Śląskich” do Stacji Techniczno-Postojowej (STP) „Mory” wraz z STP „Mory”. Zamierzenie budowlane nr 7 polegające na budowie Stacji Techniczno-Postojowej „Mory” (ul. Łęgi / ul. Mory oraz ul. Krańcowa, Mory – gm. Ożarów Mazowiecki), budowie tunelu/rampy wjazdowej wraz z urządzeniami budowlanymi, budowie i przebudowie infrastruktury technicznej i obiektów towarzyszących oraz przebudowie sieci uzbrojenia terenu, instalacji zewnętrznych, dróg i układu drogowego wynikającego z budowy Stacji Techniczno-Postojowej „Mory”. Adres zamierzenia budowlanego zamiennego: działki o nr ew.: 49/3 z obrębu 0011 Mory, jednostka ew. nr 143206_5 Ożarów Mazowiecki, powiat warszawski zachodni, województwo mazowieckie.

Jednocześnie tutejszy organ informuje, że w dniu 21 maja 2026 r., zostało wydane przez Wojewodę Mazowieckiego w trybie art. 108 oraz 123 Kpa postanowienie Nr 787/SAAB/2026, znak: WI-I.7840.9.13.2020.JB(AK)(RR) 2 zm., nadające rygor natychmiastowej wykonalności decyzji Wojewody Mazowieckiego Nr 299/SAAB/2026 z dnia 20 maja 2026 r.

Z treścią decyzji, postanowienia oraz z dokumentacją sprawy można się zapoznać w Wydziale Infrastruktury Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie (Pl. Bankowy 3/5, 00-950 Warszawa, pokój 7 POK, w godzinach 13⁰⁰-16⁰⁰ – pon., 8⁰⁰-12⁰⁰ – czw.) po wcześniejszym umówieniu się telefonicznym pod nr 22 695-62-19. Osoby nie umówione nie będą obsługiwane.

Treść decyzji zostanie udostępniona w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej tutejszego urzędu od dnia **15 czerwca 2026 r.** do dnia **29 czerwca 2026 r.**

Informacja w sprawach będzie ponadto udzielania telefonicznie w poniedziałek w godz. 13⁰⁰ - 16⁰⁰ lub w czwartek w godz. 8⁰⁰ - 12⁰⁰ **pod nr 22 695-66-48**. Informacja ta ma na celu jedynie przedstawienie aktualnego stanu postępowania. Podczas rozmowy strony nie uzyskają informacji o planowanym terminie zakończenia postępowania.

Od ww. decyzji stronom przysługuje prawo do wniesienia odwołania w terminie 14 dni, od jej doręczenia do Głównego Inspektora Nadzoru Budowlanego, za pośrednictwem Wojewody Mazowieckiego.

Zgodnie z art. 49 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2025 r. poz. 1691), doręczenie uważa się za dokonane po upływie 14 dni od dnia publicznego ogłoszenia w niniejszej sprawie.

Data publicznego obwieszczenia: 15 czerwca 2026 r.
WI-I.7840.9.13.2020.JB(AK)(RR) 2 zm.

Fundusze Europejskie
na Infrastrukturę,
Klimat, Środowisko

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Warszawa/34438147

Słowno
Literówka
Quizy
Sudoku
Krzyżówki

Szukaj

W **APLIKACJ
WYBORCZEJ**

Zeskanuj QR kod
i pobierz aplikację

Na podstawie art. 11f ust. 3-5 i art. 11c ustawy z dnia 10 kwietnia 2013 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych (tekst jedn. Dz. U. z 2024 r. poz. 311) w związku z art. 49 ustawy z dnia 14 czerwca 1960r. – Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jedn. Dz. U. z 2025 r. poz. 1691)

Starosta Płocki w dniu 10.06.2026 r.

zawiadamia strony postępowania,

że w dniu 09.06.2026 r. została wydana decyzja nr 7/2026, znak: AB-II.6740.3.15.2025, na rzecz inwestora – Zarządu Powiatu Płockiego, o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej o nazwie: „**rozbudowa drogi powiatowej nr 2911W Gościce – Smolino – Sędek – Klaki – Drobin i rozbudowa drogi powiatowej nr 2920W Opatowiec – Zagroba**”

I. Działki usytuowania obiektu:

zlokalizowane w województwie mazowieckim, w powiecie płockim, w gminie Bielsk (w jednostce ewid. 141901.2 Bielsk), w gminie Starożyby (w jednostce ewid. 141914.2 Starożyby) oraz w gminie Radzanowo (w jednostce ewid. 141910.2 Radzanowo).

A. Rozbudowa drogi powiatowej nr 2911W Gościce-Smolino-Sędek-Klaki-Drobin:

1. Działki położone w istniejącym pasie drogowym ww. drogi powiatowej (niewymagające podziału), stanowiące własność jednostki samorządu terytorialnego:

1.1. jednostka ewidencyjna 141901.2 Bielsk:

1.1.1. Obręb 0013 – Jaroszewo Biskupie: 190/1, 191/1, 192/1, 193/1, 196/1, 197/1, 198/1, 199/1, 201/1, 202/1, 204/1, 205/1, 207/1, 208/1, 210/1, 211/1, 214/1, 215/1, 217/1, 219/1, 221/1, 224/1, 226/1, 228/1, 229/1, 231/1, 233/1, 235/1, 237/1, 239/1, 241/1, 243/4, 245/1, 247/1, 249/1, 251/1, 253/1, 254/1, 255/1

1.1.2. Obręb 0012 – Jaroszewo Wieś: 164/1, 163/1

1.1.3. Obręb 0041 – Zagroba: 126/1, 127/1, 128/1, 129/1, 130/1, 131/1, 132/1, 133/3, 133/4, 135/1, 136/1, 137/1, 138/1, 139/1, 140/1, 141/4, 141/6, 141/8, 142/1, 147/1, 148/1, 152/3, 174/1, 179/3, 179/4, 187/1, 188/1, 252/1, 253/1, 254/1, 254/2, 254/3, 255/1, 255/2, 256/1, 256/2, 257/1

1.2. jednostka ewidencyjna 141914.2 Starożyby:

1.2.1. Obręb 0009 – Dąbrusk: 1/1, 100/1, 102/1, 104/1, 105/1, 112/1, 113/1, 114/1, 115/1, 116/1, 122/3, 123/1, 124/1, 125/1, 126/1, 127/1, 13/1, 14/1, 144/1, 145/1, 149/1, 15/3, 153/1, 155/1, 156/1, 156/2, 159/1, 16/1, 18/1, 19/1, 20/1, 21/1, 22/1, 23/1, 24/3, 81/1, 82/1, 83/1, 84/3, 85/1, 86/1, 87/1, 88/1, 89/1, 90/1, 91/1, 92/1, 93/3, 94/1, 95/1, 96/1, 97/1, 98/1

2. Działki położone w całości w liniach rozgraniczających pasa drogowego, planowane do przejęcia na rzecz jednostki samorządu terytorialnego:

2.1. jednostka ewidencyjna 141910.2 Radzanowo:

a) obręb ewid. 0016 Meczynio: 1,

2.2. jednostka ewidencyjna 141901.2 Bielsk:

a) obręb ewid. 0011 Gościce: 41

b) obręb ewid. 0012 Jaroszewo Wieś: 116/1, 116/2, 117/1, 117/2, 117/3, 117/4, 162/1, 163/2, 163/3, 165/1, 177/1, 181/1, 179/1, 183/1,

c) obręb ewid. 0013 Jaroszewo Biskupie: 194/1, 212/1, 213/1, 213/2, 213/3,

d) obręb ewid. 0015 Józinek: 48, 76,

e) obręb ewid. 0021 Leszczyn Księży: 310,

f) obręb ewid. 0022 Leszczyn Szlachecki: 95,

g) obręb ewid. 0032 Smolino: 74,

h) obręb ewid. 0041 Zagroba: 250, 135/3, 128/2, 129/2, 130/2, 131/2, 134/1, 183/1, 254/4, 255/3, 259/1

2.3. jednostka ewidencyjna 141914.2 Starożyby:

a) obręb ewid. 0009 Dąbrusk: 151/1, 152/1, 154/1, 154/2, 154/3, 103/1, 116/2, 124/2, 125/2, 126/2, 127/2, 145/3, 15/4, 156/4, 17/1, 24/4, 61/3, 61/4, 84/4, 93/4, 99/1,

b) obręb ewid. 0033 Sędek: 233,

c) obręb ewid. 0039 Stoplin: 3/1.

3. Działki położone w liniach rozgraniczających pasa drogowego wymagające podziału (w nawiasach numery działek po podziale, tłustym drukiem numery działek przeznaczone do przejęcia pod inwestycję), planowane do przejęcia na rzecz samorządu terytorialnego:

a) obręb ewid. 0012 Jaroszewo Wieś: 116/5 (116/7, 116/6),

b) obręb ewid. 0013 Jaroszewo Biskupie: 213/8 (213/12, 213/11), 194/2 (194/3, 194/4), 213/10 (213/13, 213/14), 212/2 (212/3, 212/4)

c) obręb ewid. 0032 Smolino: 48 (48/1, 48/2), 37/1, 37/2, 36/1 (36/6, 36/5),

d) obręb ewid. 0029 Przeciszewo: 112 (112/1, 112/2),

e) obręb ewid. 0033 Sędek: 228/1 (228/2, 228/3), 229/1 (229/3, 229/2), 33/3 (33/6, 33/7).

4. Działki przeznaczone pod poszerzenie pasa drogowego wymagające podziału (w nawiasach numery działek po podziale, tłustym drukiem numery działek przeznaczone do przejęcia pod inwestycję):

4.1. jednostka ewidencyjna 141901.2 Bielsk:

4.1.1. obręb ewid. 0011 Gościce: 10 (10/1, 10/2), 11 (11/1, 11/2), 12 (12/1, 12/2), 31 (31/1, 31/2), 33 (33/1, 33/2, 33/3), 34 (34/1, 34/2), 35 (35/1, 35/2), 36 (36/1, 36/2), 37 (37/1, 37/2), 39 (39/1, 39/2), 40 (40/1, 40/2), 42/1 (42/4, 42/3, 42/5), 42/2 (42/6, 42/7), 43 (43/1, 43/2), 46/1 (46/5, 46/6), 47 (47/1, 47/2), 48 (48/1, 48/2), 49/1 (49/9, 49/10), 50/1 (50/2, 50/3), 51 (51/1, 51/2, 51/3), 8/2 (8/3, 8/4), 9 (9/1, 9/2)

4.1.2. obręb ewid. 0012 Jaroszewo Wieś: 162/4 (162/6, 162/5), 164/2 (164/4, 164/5, 164/3), 165/2 (165/4, 165/3), 175 (175/2, 175/1), 177/4 (177/6, 177/5), 179/2 (179/4, 179/3), 181/2 (181/4, 181/3), 183/3 (183/6, 183/5), 183/4 (183/8, 183/7)

4.1.3. obręb ewid. 0013 Jaroszewo Biskupie: 190/2 (190/3, 190/4), 191/2 (191/3, 191/4), 196/2 (196/3, 196/4), 198/2 (198/3, 198/4), 201/2 (201/3, 201/4), 204/2 (204/3, 204/4), 207/2 (207/3, 207/4), 210/3 (210/5, 210/6), 210/4 (210/7, 210/8), 214/2 (214/3, 214/4), 215/2 (215/3, 215/4), 216/4 (216/5, 216/6), 217/2 (217/3, 217/4), 219/2 (219/3, 219/4), 221/2 (221/3, 221/4), 224/2 (224/4, 224/5), 224/3 (224/6, 224/7), 226/3 (226/4, 226/5), 228/3 (228/4, 228/5), 229/3 (229/4, 229/5), 231/2 (231/4, 231/5), 231/3 (231/6, 231/7), 233/2 (233/4, 233/5), 233/3 (233/6, 233/7), 235/2 (235/4, 235/5), 235/3 (235/6, 235/7), 237/2 (237/4, 237/5), 237/3 (237/6, 237/7), 239/3 (239/10, 239/11), 239/4 (239/6, 239/7), 239/5 (239/8, 239/9), 241/3 (241/5, 241/6), 243/5 (243/8, 243/9), 245/2 (245/4, 245/5), 247/2 (247/4, 247/5), 247/3 (247/6, 247/7), 249/2 (249/4, 249/5), 249/3 (249/6, 249/7), 251/2 (251/4, 251/5), 251/3 (251/6, 251/7), 252 (252/1, 252/2), 253 (253/3, 253/4), 254/2 (254/3, 254/4), 255/2 (255/3, 255/4)

4.1.4. obręb ewid. 0015 Józinek: 75/1 (75/2, 75/8), 47/2 (47/1, 47/2), 75/2 (75/9, 75/10), 47/1 (47/7, 47/8), 45 (45/3, 45/4), 38 (38/4, 38/5, 38/6), 69 (69/4, 69/5, 69/6), 77 (77/3, 77/4), 78/1 (78/6, 78/7), 50/5 (50/9, 50/10), 51/1 (51/6, 51/7)

4.1.5. obręb ewid. 0021 Leszczyn Księży: 88 (88/1, 88/2, 88/3, 88/4, 88/5), 294 (294/1, 294/2), 400 (400/1, 400/2), 295 (295/1, 295/2), 409 (409/1, 409/2), 545 (545/1, 545/2), 217 (217/1, 217/2), 216 (216/1, 216/2), 303 (303/1, 303/2), 544 (544/1, 544/2), 142 (142/1, 142/2), 406 (406/1, 406/2), 473 (473/1, 473/2), 472 (472/1, 472/2), 471 (471/1, 471/2), 470 (470/1, 470/2), 469 (469/1, 469/2), 468 (468/1, 468/2), 466 (466/1, 466/2), 467 (467/1, 467/2), 119 (119/1, 119/2), 464 (464/1, 464/2), 219 (219/1, 219/2), 477 (477/1, 477/2), 533 (533/1, 533/2), 144 (144/1, 144/2), 150 (150/1, 150/2), 147/2 (147/6, 147/7), 147/1 (147/3, 147/4), 147/5, 316 (316/1, 316/2), 318 (318/1, 318/2), 398 (398/1, 398/2), 336 (336/1, 336/2), 220/2 (220/5, 220/6), 220/1 (220/3, 220/4), 317 (317/1, 317/2), 315 (315/1, 315/2), 314 (314/1, 314/2), 308 (308/1, 308/2), 334 (334/1, 334/2), 337 (337/1, 337/2), 339 (339/1, 339/2), 414/1 (414/8, 414/9)

4.1.6. obręb ewid. 0022 Leszczyn Szlachecki: 16/2 (16/5, 16/6), 16/3 (16/7, 16/8), 16/4 (16/9, 16/10), 17 (17/1, 17/2), 18 (18/1, 18/2), 19 (19/1, 19/2), 20 (20/1, 20/2), 21/2 (21/4, 21/5), 21/6, 21/3 (21/7, 21/8), 22/1 (22/5, 22/6), 22/3 (22/7, 22/8), 22/4 (22/9, 22/10), 24/3 (24/11, 24/12), 24/5 (24/13, 24/14), 24/7 (24/15, 24/16), 24/8 (24/17, 24/18), 30/1 (30/2, 30/3), 54 (54/1, 54/2), 55/1 (55/6, 55/7), 55/2 (55/8, 55/9), 55/3 (55/10, 55/11), 55/5 (55/12, 55/13, 55/14), 56/2 (56/8, 56/9), 56/3 (56/10, 56/11), 56/7 (56/12, 56/13), 57 (57/1, 57/2), 58 (58/1, 58/2), 59 (59/1, 59/2), 60/1 (60/5, 60/6), 60/2 (60/7, 60/8), 60/3 (60/9, 60/10), 60/4 (60/11, 60/12), 62 (62/1, 62/2, 62/3), 71 (71/1, 71/2), 96 (96/1, 96/2), 97 (97/1, 97/2), 98 (98/1, 98/2), 28 (28/1, 28/2), 29 (29/1, 29/2)

4.1.7. obręb ewid. 0023 PGR Leszczyn Szlachecki: 3 (3/1, 3/2), 4/3 (4/5, 4/6), 4/4 (4/7, 4/8), 5 (5/1, 5/2), 6/11 (6/15, 6/16), 6/7 (6/12, 6/13, 6/14)

4.1.8. obręb ewid. 0032 Smolino: 111 (111/2, 111/1), 59 (59/2, 59/1), 76 (76/2, 76/1), 75 (75/2, 75/1), 92 (92/1, 92/2), 68 (68/2, 68/1), 24/1 (24/3, 24/2), 70 (70/2, 70/1), 27/1 (27/3, 27/2), 36/2 (36/3, 36/5), 35/2 (35/3, 35/4), 35/3 (35/5, 35/6), 39/1 (39/3, 39/4), 47 (47/2, 47/1), 46/1 (46/5, 46/6), 46/2 (46/4, 46/5), 45 (45/2, 45/1), 44 (44/2, 44/1), 43/2 (43/6, 43/5), 43/1 (43/4, 43/3), 42 (42/2, 42/1), 40/3 (40/13, 40/12), 41 (41/2, 41/1), 40/5 (40/9, 40/8), 40/4 (40/6, 40/7), 40/2 (40/11, 40/10), 108/1 (108/4, 108/3), 109 (109/2, 109/1), 107 (107/2, 107/1), 106 (106/2, 106/1), 105/2 (105/4, 105/3), 105/1 (105/6, 105/5), 104 (104/2, 104/1), 100/1 (100/7, 100/6), 100/2 (100/4, 100/5, 100/3), 98/1 (98/4, 98/3), 96 (96/2, 96/1), 97 (97/2, 97/1), 77 (77/2, 77/1)

4.1.9. obręb ewid. 0041 Zagroba: 266 (266/1, 266/2), 4/2 (4/5, 4/6), 4/1 (4/3, 4/4), 3 (3/1, 3/2), 2 (2/1, 2/2), 1 (1/1, 1/2), 116 (116/1, 116/2), 117 (117/1, 117/2), 113/2 (113/3, 113/4), 119 (119/1, 119/2), 115/1 (115/4, 115/4), 118 (118/1, 118/2), 120 (120/1, 120/2), 121 (121/1, 121/2), 122 (122/1, 122/2), 132/2 (132/3, 132/5, 132/4), 133/5 (133/7, 133/9, 133/8), 133/6 (133/10, 133/11), 135/8 (135/10, 135/11), 135/9 (135/12, 135/13), 134/2 (134/3, 134/5, 134/4), 136/2 (136/3, 136/5, 136/4), 137/2 (137/3, 137/5, 137/4), 138/5 (138/6, 138/7), 138/3 (138/8, 138/9), 252/3 (253/3, 253/5, 253/4), 139/2 (139/3, 139/5, 139/4), 140/2 (140/3, 140/5, 140/4), 141/5 (141/10, 141/11), 245 (245/1, 245/2), 7/1 (7/3, 7/4), 243 (243/1, 243/2), 8 (8/1, 8/2), 9 (9/1, 9/2), 10 (10/1, 10/2), 11 (11/1, 11/2), 49 (49/1, 49/2), 50 (50/1, 50/2), 51 (51/1, 51/2), 52 (52/1, 52/2), 53 (53/1, 53/2), 54 (54/1, 54/2), 55/1 (55/4, 55/5), 55/2 (55/6, 55/7), 55/3 (55/8, 55/9), 56/1 (56/3, 56/4), 56/2 (56/5, 56/6), 58 (58/1, 58/2), 62/3 (62/7, 62/8), 62/5 (62/9, 62/10), 74/1 (74/3, 74/4), 75 (75/3, 75/4), 76/1 (76/3, 76/4), 77/1 (77/3, 77/4), 77/2 (77/5, 77/6), 78 (78/1, 78/2), 79 (79/1, 79/2), 80/1 (80/3, 80/4), 80/2 (80/5, 80/6), 142/3 (142/5, 142/6), 123/1 (123/7, 123/8), 126/2 (126/3, 126/4), 127/2 (127/3, 127/4), 131/3 (131/6, 131/4, 131/5), 252/5 (252/8, 252/9), 141/9 (141/12, 141/13), 152/7 (152/9, 152/10), 152/8 (152/11, 152/12), 252/3 (252/6, 252/7), 174/2 (174/3, 174/4), 179/5 (179/7, 179/8), 179/6 (179/9, 179/10), 183/2 (183/3, 183/4), 258/2 (258/3, 258/4), 187/2 (187/3, 187/4), 141/7 (141/14, 141/15), 257/2 (257/3, 257/4)

4.2. jednostka ewidencyjna 141914.2 Starożyby:

4.2.1. obręb ewid. 0009 Dąbrusk: 1/2 (1/4, 1/3), 100/3 (100/6, 100/5), 100/4 (100/8, 100/7), 102/2 (102/4, 102/3), 103/2 (103/4, 103/3), 104/2 (104/4, 104/3), 105/2 (105/4, 105/3), 112/2 (112/7, 112/6), 112/3 (112/5, 112/4), 113/2 (113/7, 113/6), 113/3 (113/5, 113/4), 114/2 (114/7, 114/6), 114/3 (114/5, 114/4), 115/2 (115/7, 115/6), 115/3 (115/5, 115/4), 122/4 (122/6, 122/5), 123/2 (123/4, 123/3), 124/3 (124/5, 124/4), 125/3 (125/5, 125/4), 126/3 (126/5, 126/4), 127/3 (127/5, 127/4), 13/2 (13/4, 13/3), 14/2 (14/4, 14/3), 144/2 (144/4, 144/3), 145/4 (145/6, 145/5), 149/2 (149/4, 149/3), 15/5 (15/8, 15/7), 15/6 (15/10, 15/9), 155/2 (155/4, 155/3), 156/3 (156/6, 156/5), 159/2 (159/4, 159/3), 23/2 (23/4, 23/3), 24/5 (24/8, 24/7), 24/6 (24/10, 24/9), 25 (25/2, 25/1), 29 (29/2, 29/1), 58/3 (58/6, 58/5), 59/3 (59/6, 59/7, 59/5), 60/3 (60/6, 60/5), 62/3 (62/6, 62/5), 63/3 (63/6, 63/5), 81/2 (81/4, 81/3), 82/2 (82/4, 82/3), 83/2 (83/4, 83/3), 84/5 (84/10, 84/9), 84/6

OBWIESZCZENIE

STAROSTY PŁOCKIEGO

o wydaniu decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej

(84/8, 84/7), 85/2 (85/4, 85/3), 86/2 (86/4, 86/3), 87/2 (87/4, 87/3), 88/2 (88/4, 88/3), 89/2 (89/4, 89/3), 90/2 (90/4, 90/3), 91/2 (91/4, 91/3), 92/2 (92/4, 92/3), 93/5 (93/10, 93/9), 93/6 (93/8, 93/7), 94/2 (94/4, 94/3), 95/2 (95/4, 95/3), 96/2 (96/4, 96/3), 97/2 (97/4, 97/3), 98/2 (98/4, 98/3), 99/2 (99/4, 99/3), 153/2 (153/4, 153/3)

4.2.2. obręb ewid. 0029 Przeciszewo Nowe: 79/3 (79/4, 79/5), 80/2 (80/3, 80/4), 82/3 (82/4, 82/5), 85/3 (85/4, 85/5, 85/6), 87/2 (87/6, 87/7), 87/3 (87/4, 87/5), 76/6 (76/9, 76/10), 30/4 (30/7, 30/8), 30/3 (30/5, 30/6), 28/1 (28/2, 28/3), 76/8 (76/13, 76/14), 76/7 (76/11, 76/12), 24/6 (24/11, 24/12), 24/3 (24/5, 24/8), 24/5 (24/9, 24/10), 75/3 (75/4, 75/5), 74/13 (74/18, 74/19), 74/12 (74/16, 74/17), 74/11 (74/14, 74/15), 21/1 (21/2, 21/3), 95/2 (95/3, 95/4), 19/3 (19/6, 19/7, 19/8), 61/3 (61/5, 61/6, 61/7), 16/3 (16/5, 16/6), 92/2 (92/3, 92/4), 8/6 (8/7, 8/8), 42/3 (42/5, 42/6)

4.2.3. obręb ewid. 0033 Sędek: 192/5 (192/7, 192/8), 45/4 (45/6, 45/5, 45/7), 33/2 (33/4, 33/5), 7/2 (7/3, 7/4), 6/2 (6/3, 6/4), 47/4 (47/5, 47/6), 14/2 (14/3, 14/4), 194/7 (194/11, 194/12), 194/9 (194/13, 194/10)

4.2.4. obręb ewid. 0039 Drobin: 2/2 (2/4, 2/3), 5/3 (5/5, 5/5)

5. Określenie nieruchomości lub ich części, z których korzystanie będzie ograniczone:

5.1. jednostka ewidencyjna 141901.2 Bielsk:

5.1.1. obręb ewid. 0011 Gościce: 51/3 (powstała wyniku podziału działki nr 51), 34/2 (powstała wyniku podziału działki nr 34), 49/10 (powstała wyniku podziału działki nr 49/1), 48/2 (powstała wyniku podziału działki nr 48), 39/2 (powstała wyniku podziału działki nr 39), 42/5 (powstała wyniku podziału działki nr 42/1), 43/2 (powstała wyniku podziału działki nr 43), 40/2 (powstała wyniku podziału działki nr 40), 132, 46/6 (powstała wyniku podziału

Dawid Szymczak

Mieszkańcy Inglewood mają blisko do stadionu, ale daleko do mistrzostw świata. Niebo nad ich domami przecinają samoloty nadlatujące do Los Angeles, a ulicami jeździ sporo dostawczaków z logo FIFA. W sobotę, dzień po zwycięstwie Stanów Zjednoczonych nad Paragwajem 4:1, a przed spotkaniem Iranu z Nową Zelandią, który ze względu na pozasportowe okoliczności urósł do rangi jednego z najciekawszych spotkań w fazie grupowej, jest tutaj w miarę spokojnie.

W latach 90. Tupac i Dr. Dre w „California Love” rapowali o Inglewood, że „zawsze knuje coś niedobrego”, a jeśli spędziliście dzieciństwo w GTA San Andreas, to byliście w tym mieście wielokrotnie. Kiedyś było areną rywalizujących ze sobą gangów, dzisiaj jest mekką sportu i rozrywki. Zła sława niby już przeminęła, choć recepcjonistka w moim hotelu radzi, by lepiej jechać tam w ciągu dnia.

Wiesz, ile dzisiaj płacę za trzypokojowe mieszkanie?

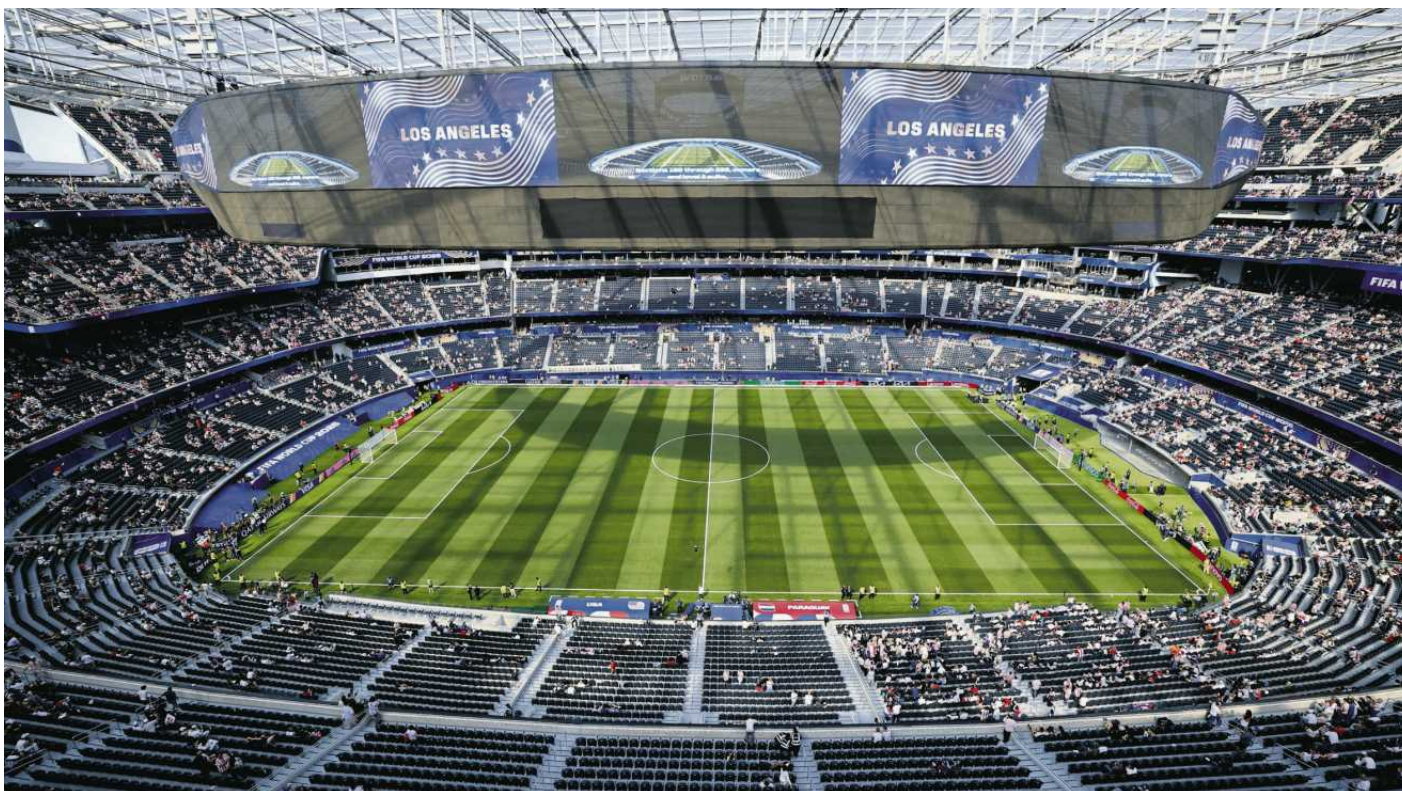
To miejsce znacznie mniej filmowe niż Hollywood i niewiele ma wspólnego z Beverly Hills. Pachnie marihuaną i brzmi silnikami nadlatujących samolotów. Do stadionu jest stąd półtora kilometra. Przy ulicach stoją jednorodzinne domy – głównie w piaskowych odcieniach. Pod OK Marketem grupa nastolatków pije drinki. Spacerując w kierunku stadionu mijam też dzieciaków leniwie kopiących piłkę na pustym parkingu za niewielką restauracją. Przy stacji benzynowej koczują bezdomni. Snując się chodnikami przyciągam ich uwagę, robi się nieprzyjemnie, więc ruszam w kierunku stadionu. Kontrast rośnie z każdym krokiem. Im bliżej do SoFi Stadium, tym więcej nowoczesnych apartamentowców.

– Była pani wczoraj na meczu? – zagaduję kobietę koło sześćdziesiątki wychodzącą na spacer z psem. – Zwariowałaś? Wiesz, po ile były bilety? Skąd jesteś? – odpowiada serią pytań i zaczyna tłumaczyć, że to nie jest wydarzenie dla takich ludzi jak ona – Latynosów mieszkających w tej okolicy, którzy żyją po prostu normalnie.

– Tu mieszkają zwykli ludzie. Tacy jak ja. Ale jest coraz ciężiej. Mistrzostwa świata nie są dla nas – mówi. – Igrzyska też będą dla nich – wskazuje palcem w kierunku Los Angeles. – Mieszkam tutaj niemal od urodzenia. Rodzice przeprowadzili się, gdy bylam mała. To były lata 70. Ciężki czas, dużo się tutaj działo. Ale kto chciał uczciwie pracować, mógł to robić i wystarczało. A teraz? Wiesz, ile razy w ostatnich dostawaliśmy podwyżki czynszu? Wiesz, ile dzisiaj płacimy za trzypokojowe mieszkanie? Ponad 3,5 tys. dolarów. Wiesz, ile płaciliśmy parę lat temu? Niecałe dwa. A jestem przecież coraz starsza! – mówi bardziej ekspresyjnie. – Niech sobie zabierają ten mundial, cały ten stadion, to wszystko i niech spadają! Dajcie nam wszyscy święty spokój – rzuca i dodaje, że zaraz znów zrobi się tutaj gęsto od samochodów, bo wieczorem swój koncert w hali obok stadionu ma Shakira.

W Kalifornii wypilem najdroższą wodę w życiu

To jest mundial wykluczeń, co stanowi największy paradoks, bo przecież sedno pomysłu Gianniego Infantino

• Mecz USA – Paragwaj na stadionie Inglewood w Los Angeles, 12 czerwca 2026 r.

FOT. REUTERS / DANIEL COLE

Tak się żyje w cieniu najdroższego stadionu świata

Niech sobie zabierają ten mundial, cały ten stadion, to wszystko i niech spadają! – denerwuje się Graciela spotkana w Inglewood, gdzie dzień wcześniej odbyła się ociekająca blichтром inauguracja amerykańskiej części mistrzostw świata.

przy rozszerzaniu mistrzostw świata do 48 drużyn było takie, by włączyć do gry kolejne kraje i zaprosić na turniej również ich kibiców. Nie wyszło, bo żeby pojawić się na tym mundialu, trzeba było nie tylko urodzić się pod odpowiednią szerokością geograficzną, nie tylko mieć w portfelu odpowiedni paszport, nie tylko posiadać wizę albo dokument ESTA, ale też mieć wystarczająco gruby portfel. Zawrócony z lotniska w Miami somalijski sędzia Omar Artan to tylko wierzchołek problemu.

Ceny biletów na mecze windowane bez opamiętania przez system „dynamicznego ustalania cen” doprowadziły do tego, że bilety na mundial w Stanach Zjednoczonych są w każdej kategorii przynajmniej dwukrotnie droższe niż na mistrzostwach w Katarze. A to tylko początek wydatków, bo amerykańskie miasta, którym zysk z mundialu w większości zabierze FIFA, zrekompensowały sobie straty np. poprzez podniesienie cen biletów na komunikację miejską. Nie pojeździć za darmo jak w Rosji czy w Katarze. Za bilet na pociąg zmierzający z Nowego Jorku na stadion MetLife w New Jersey trzeba zapłacić 98 dolarów, a bilet na autobus z Bostonu do Foxboro kosztuje 95 dolarów. Hotele?

Ceny zależą od miasta, fazy turnieju, lokalizacji i panujących w nich standardów, ale trudno znaleźć rozsądną opcję za mniej niż 300-400 dolarów za dobę. Cała reszta – parkingi, przejazdy, jedzenie – też są tu drogie. Na stadionie w Los Angeles kupilem najdroższą wodę w swoim życiu. Za półlitrową butelkę zapłaciłem 7 dolarów, czyli po przewalutowaniu – 26 zł. Suche powietrze w Kalifornii, które wzmacnia pragnienie, też okazało się kosztowne.

W Inglewood zamyka się to wszystko: wielki futbol, drogi stadion, wysokie ceny i problemy imigrantów. To miasteczko, kiedyś nazywane „jedną z ostatnich czarnych enklaw Kalifornii”.

Dla wielu mieszkańców Inglewood trwający mundial, zbliżające się igrzyska olimpijskie czy odbywające się regularnie koncerty największych gwiazd, sprowadzają się do korków na ulicach, hałasu do późna i kolejnych podwyżek czynszu

nii”, dzisiaj jest zdominowane przez Latynosów, którzy stanowią połowę z 102 tys. mieszkańców. Wiele rodzin żyje tu od wypłaty do wypłaty, bo średni miesięczny dochód na gospodarstwo domowe wynosi 6 tys. dolarów. Nawet najtańsze bilety – za około 1000 dolarów – były więc poza ich zasięgiem. Mieszkańcy Inglewood doskonale znają więc problemy, które kryje tegoroczny mundial. Wykluczenia i rosnące koszty to ich codzienność.

– Nie znam nikogo, kto był w piątek na tym meczu. Znam za to wiele osób, które musiały się stąd wyprowadzić, bo wykończyły ich te ciągle podwyżki. Wyobraź to sobie: spędzasz całe życie w danym miejscu, masz tutaj dom albo mieszkanie, masz pracę, wychowujesz dzieci, kochasz to miejsce i musisz się z niego wynieść, zostawić to wszystko – tłumaczy Graciela.

Wzrastające czynsze i brutalne eksmisje, które wiązały się z wybudowaniem tego pięknego stadionu, wypędziły stąd sporo wieloletnich mieszkańców. To, co wydarzyło się w Inglewood, ma nawet swoją fachową nazwę – to gentryfikacja, czyli proces zmiany charakteru danego obszaru miasta, który wiąże się ze wzrostem cen nieruchomości oraz poprawą jakości życia mieszkańców. Tyle że gentryfikacja zawsze niesie też ofiary – ludzi, którzy o zmiany nie prosili i którzy za tempem tych zmian nie nadążają. Najczęściej w dwa miesiące, bo tyle wynosi okres wypowiedzenia, tracą dach nad głową. Fundacje, które działają na miejscu alarmują, że umówione z władzami miasta ograniczenia w podwyżkach czynszów nie

zawsze były przestrzegane. Mówimy o wielkiej skali, bo w Inglewood od 64 proc. lokali mieszkalnych jest wynajmowanych.

Inglewood soczewką mundialu

Inglewood od dawna jest sercem sportu w południowej Kalifornii. Ze wszystkimi tego zaletami i wadami. Gdy w 1999 r. wyprowadzili się stąd koszykarze Los Angeles Lakers i hokeiści Los Angeles Kings, miasto podupadło. Kolejnym ciosem było zamknięcie toru Hollywood Park Racetrack. Dopiero wraz z wybudowaniem SoFi Stadium – najdroższego stadionu na świecie – miasto zaczęło się podnosić. SoFi kosztował 5,5 miliarda dolarów i został otwarty w 2020 r. Większość mieszkańców Inglewood przeklina jednak ten dzień, mimo że wcześniej ulegali obietnicom władz miasta o możliwościach, które się przed nimi otworzą. – Te obietnice okazały się puste, bo Inglewood w ogóle na tym nie skorzystało. Zyski zostały po drugiej stronie – mówi „El Pais” aktywista Quetzal Ceja.

Dla wielu mieszkańców Inglewood trwający mundial, zbliżające się igrzyska olimpijskie czy odbywające się regularnie koncerty największych gwiazd, sprowadzają się do korków na ulicach, hałasu do późna i kolejnych podwyżek czynszu. Z okna widzą coś, co jest kompletnie poza ich zasięgiem. I ten mundial, i Inglewood zrobiły się zbyt ekskluzywnie dla zwykłych ludzi. ●

SPORT.PL

■ Na mundialu grała „polska” grupa. Jak spisali się Szwedzi, którzy nas wyeliminowali?

■ Zidane, Kluivert, Haaland, Simeone i Thuram na mundialu – poszli w ślady ojców

■ Jeremy Sochan został mistrzem NBA z New York Knicks. Ale jego przyszłość jest niepewna

Wiadomości, wyniki, historie sportowe znajdziesz na SPORT.PL

Zapraszamy na Sport.pl+. Subskrypcja za 1 zł miesięcznie przez pół roku. Płatność 6 zł z góry za 6 miesięcy, potem 9,90 zł co cztery tygodnie.

Amerykanie nie dowierzają w to, co robi Lewandowski

Wyobraźcie sobie, że piłkarz z wciąż jeszcze ważnym kontraktem w jednym klubie leci na negocjacje do drugiego, a na miejscu wita go wielki billboard z jego twarzą i herbem klubu, z którym dopiero siada do rozmów.

Dominik Wardzichowski

– Lewandowski, Lewandowski, Lewandowski... – z niepewnym namysłem powtórzył trzy razy nazwisko kapitana reprezentacji Polski taksówkarz, który odebrał mnie z lotniska i zawiózł do centrum Chicago. Musiał się upewnić, o kogo chodzi, a po chwili dodał: – Aaa, tak! To ten piłkarz z Bayernu Monachium – wypalił wyraźnie dumny z siebie. Gdy poprawiłem go, że już dawno nie Bayernu, zapytał, gdzie teraz gra. – Za chwilę może się okazać, że w Chicago – odpowiedziałem. – Co ty mówisz?! – nie chciał uwierzyć. – Taki piłkarz w takiej drużynie? To byłby szok. Fire nie jest mocnym zespołem – zaznaczył, gdy jechaliśmy już autostradą z portu lotniczego Chicago-O'Hare do centrum „Wietrznego Miasta”.

Dzień wcześniej to właśnie tu wylądował prywatny odrzutowiec z Lewandowskim na pokładzie. Polak jest w Chicago i choć oficjalnie nic się nie dzieje – nie ma żadnych komunikatów, konkretów, a do podpisania umowy wciąż daleko, to przylot napastnika do USA jest na razie najmocniejszym sygnałem, gdzie kapitan naszej kadry może grać w przyszłym sezonie. Wcześniej zdecydowanie więcej mówiło się o ofertach i gigantycznych pieniądzach z Arabii Saudyjskiej, ale na dziś plan podboju Ameryki i MLS to temat numer jeden wokół Lewandowskiego.

Marzenie miliardera

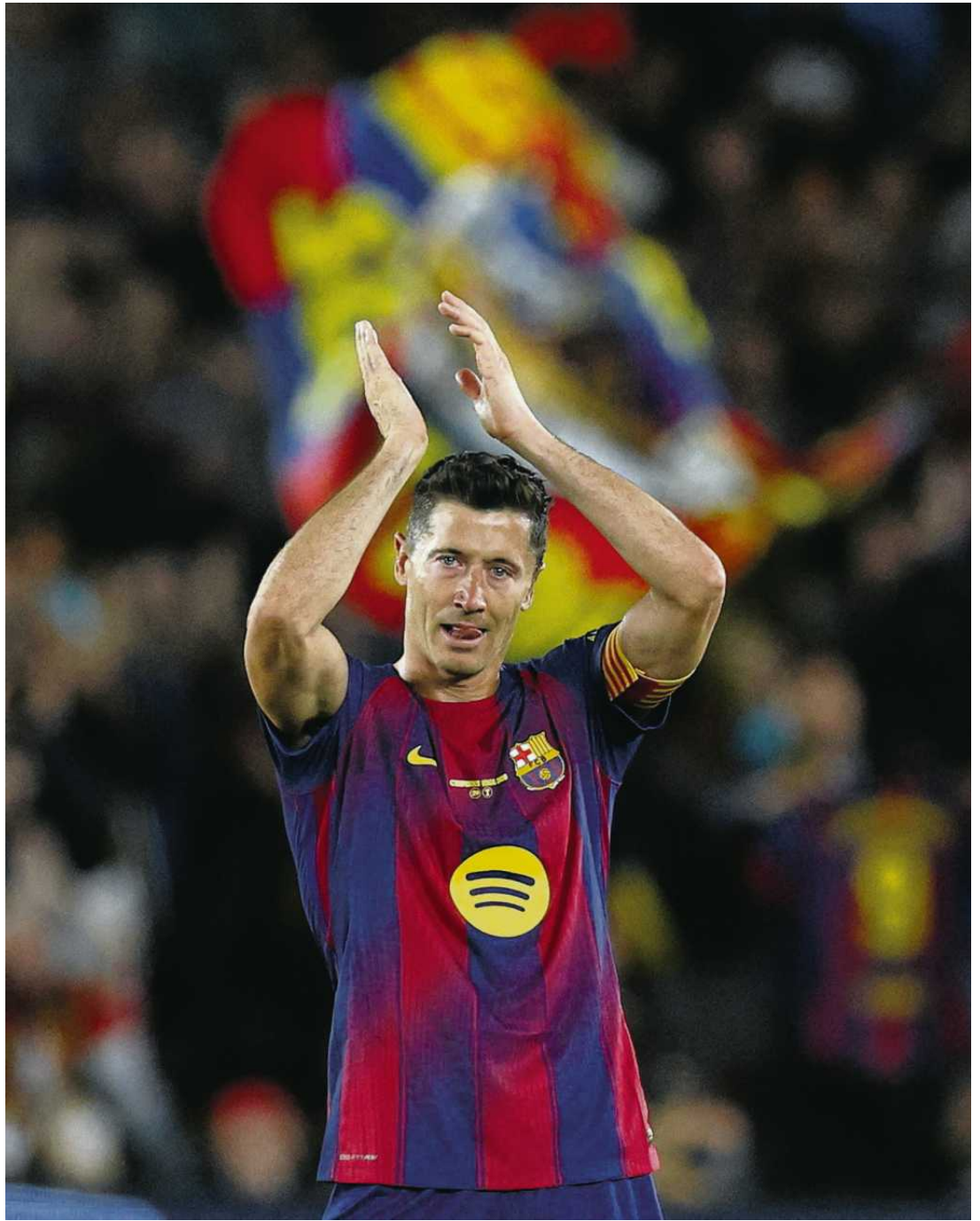
Według informacji przekazywanych przez Romana Kołtonia z „Prawdy Futbolu”, z otoczenia zawodnika płynie przekaz, że rynek transferowy jest w tej chwili w pewnym sensie spowolniony przez mundial. Wiele rozmów przeniosło się na później, a kluby czekają na bardziej sprzyjający moment

do finalizowania dużych tematów. I tu do akcji wkracza Joe Mansueto, właściciel Chicago Fire, który od 2019 roku próbuje zbudować klub, który będzie znacząco większy niż dziś – sportowo, marketingowo i wizerunkowo.

Mansueto to amerykański miliarder, przedsiębiorca, filantrop. Wystartował w latach 80. we własnym mieszkaniu, gdzie założył firmę Morningstar. Z biegiem lat stworzył z niej globalną korporację, która jest liderem niezależnych analiz inwestycyjnych. Mansueto do dziś zarabia pieniądze głównie na rynkach finansowych, ale oczkiem w głowie jest też klub z jego rodzinnego miasta, właśnie Chicago Fire, któremu chce przywrócić blask.

Lewandowski perfekcyjnie wpisuje się w ten plan. Chicago to trzeci pod względem wielkości rynek medialny w USA, ale Fire od lat nie potrafi wykorzystać tego potencjału. Dlatego w klubie regularnie wraca temat sprowadzania głośnych nazwisk. W medialnych spekulacjach przewija się nie tylko Polak, ale też Leon Goretzka, z którym kapitan reprezentacji Polski doskonale zna się z Bayernu.

Majątek Mansueto szacowany jest na około 4,8 miliarda dolarów. Równolegle inwestuje w akademię i infrastrukturę. Jednym z kluczowych projektów jest nowy stadion – McDonald's Park. Jego koszt to około 650 milionów euro, z założeniem,

• **Ostatni mecz na Camp Nou w barwach Barcelony Lewandowski rozegrał 19 maja 2026 r.**

FOT. REUTERS / ALBERT GEA

że obiekt ma żyć przez cały rok, a nie tylko w dni meczowe. W amerykańskiej piłce to element budowania całego ekosystemu, nie tylko stadionu, który ma powstać w 2028 roku.

I tu wracamy na autostradę między lotniskiem, a centrum Chicago, przy której – jeszcze przed przylotem Lewandowskiego do USA – pojawił się gigantyczny billboard z twarzą Polaka, herbem Chicago Fire i napisem „Milego pobytu!”. I to właśnie ten billboard rozpoczął medialny szal. W Europie takie wizyty, rozmowy, a przede wszystkim negocjacje, są ukrywane, w USA to część show, które ma rozpalic wyobraźnię kibiców Fire.

Robert Lewandowski ma czas

Sama wizyta Lewandowskiego w Chicago widowiskiem już jednak nie będzie. Polak ma spotkać się z władzami klubu, trenerem, a nawet obejrzeć kilka mieszkań i szkół dla córek – o czym informował

Tomasz Włodarczyk z Meczyków. – Brzmi poważnie, ale ja wciąż nie dowierzam, że Lewandowski mógłby grać w takim klubie jak Chicago Fire... To nie do pomyślenia – mówi mi jeden z kibiców, którego spotykam na imponującym deptaku Chicago Riverwalk. Zdecydowana większość Amerykanów nie ma jednak zielonego pojęcia o kogo chodzi i o jakim transferze mowa.

W niedzielę sprawdzę, czy większy entuzjazm jest na „Jackowie”, czyli w polskiej dzielnicy w Chicago, która już niedługo może mieć tu potężnego ambasadora. Warto jednak zaznaczyć, że od rozmów i wizyty Lewandowskiego w USA do finalizacji kontraktu wciąż daleka droga, a przed 30 czerwca, czyli dniem wygaśnięcia kontraktu Lewandowskiego z Barceloną, najprawdopodobniej żadna oficjalna decyzja nie zapadnie. Lewandowski ma czas i z niego korzysta, a że aktualnie wybiera swój ostatni klub w karierze, chce wszystko dobrze sprawdzić i osobiście dopilnować. ●

OGŁOSZENIE PŁATNE

Kraj/34438916

W Sądzie Rejonowym w Jeleniej Górze Wydział I Cywilny, pod sygnaturą akt I Ns 1034/21, toczy się sprawa z wniosku Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z siedzibą w Dzierżoniowie o stwierdzenie nabycia spadku po zmarłym Ryszardzie Stanisławie Pasternaku, zmarłemu pomiędzy 3 a 4 stycznia 2021 roku w Gernsheim, mającemu ostatnie miejsce zwykłego pobytu w Jeleniej Górze przy ulicy Krętej 6. Wzywa się wszystkich spadkobierców zmarłego, aby w terminie 3 miesięcy od daty ukazania się tego ogłoszenia zgłosili się do Sądu Rejonowego w Jeleniej Górze i udowodnili swoje prawa do spadku, gdyż w przeciwnym razie mogą być pominięci w postanowieniu o stwierdzenie nabycia spadku.

OGŁOSZENIE PŁATNE

Kraj/34438907

Na podstawie art. 609 § 2 k.p.c. Sąd Rejonowy w Grajewie I Wydział Cywilny wzywa do udziału w sprawie z wniosku Barbary Teresy Gromadzkiej z udziałem Ewy Barbary Gromadzkiej - Biatous, Katarzyny Gromadzkiej - Hliwa, Magdaleny Czerskiej o zasiedzenie własności nieruchomości niezabudowanej rolnej stanowiącej działkę o numerze ewidencyjnym 191/4 o powierzchni 1,4310 ha położonej w obrębie 0006 Czarnówek, gmina Szczuczyn, powiat grajewski, województwo podlaskie, dla których nie ma założonej księgi wieczystej - ewentualnych zainteresowanych w terminie 3 miesięcy od dnia ukazania się ogłoszenia.

OGŁOSZENIE PŁATNE

Kraj/34438930

Na podstawie art. 609 § 2 k.p.c. Sąd Rejonowy w Grajewie wzywa do udziału w sprawie z wniosku Grażyny Pietrzykowskiej z udziałem Ewy Jeżewskiej, Jacka Pietrzykowskiego, Anety Popek, Joanny Żerańskiej, Marka Pietrzykowskiego, Dariusza Pietrzykowskiego o zasiedzenie udziału 1/2 części w prawie własności zabudowanego gruntu rolnego i gruntów ornych o numerze ewidencyjnym 86/1 oraz gruntu ornego o numerze ewidencyjnym 95, o łącznej powierzchni 0,9135 ha, położonych w obrębie 0001 Bagienice, gmina Wąsosz, powiat grajewski, województwo podlaskie, dla których nie ma założonej księgi wieczystej - ewentualnych zainteresowanych w terminie 3 miesięcy od dnia ukazania się ogłoszenia.

wyborcza

REDAKCJA
ul. Czerska 8/10, 00-732 Warszawa
Telefon: 22 555 66 00 (czynny w dni powszednie w godz. 10-17);
E-mail: redakcja@wyborcza.pl
Listy do redakcji: listy@wyborcza.pl
Redakcja nie zwraca tekstów niezamówionych oraz zastrzega sobie prawo ich redagowania i skracania. Wnioski i pytania w sprawie ochrony danych osobowych: iod@wyborcza.pl
REDAKTOR NACZELNY: Adam Michnik
PIERWSZY ZASTĘPCA, REDAKTOR NACZELNY WYBORCZA.PL: Roman Imielski
ZASTĘPCY: Agata Żelazowska, Bartosz T. Wielński
PROJEKT GRAFICZNY: Jacek Utiko
KOLPORTAŻ: Michał Szalański
Problemy z dostępnością „Wyborczej” lub z właściwą mutacją lokalną: kolportaz@wyborcza.pl
Prenumerata cyfrowa: prenumerata.wyborcza.pl; pomoc@wyborcza.pl, 22 555 54 55, 519 255 455

Inne formy prenumeraty: wyborcza.pl/prenumerataGW
Gazeta Wyborcza w serwisach społecznościowych:
facebook.com/wyborcza, bsky.app/profile/wyborcza.pl,
instagram.com/gazeta_wyborcza
LICENCJE NA TREŚCI: licencje@wyborcza.pl

WYDAWCA
Wyborcza sp. z o.o., ul. Czerska 8/10
00-732 Warszawa; NIP: 521-403-30-11
PREZESKA ZARZĄDU: Aleksandra Sobczak

REKLAMA
Dyrektor sprzedaży: Bartosz Wysocki
Biuro reklam i ogłoszeń:
ul. Czerska 8/10, 00-732 Warszawa
reklama@wyborcza.pl; 22 555 55 55, faks: 22 555 54 44

DRUK: Polska Press
ISSN 0860-908X
Rozpowszechnianie redakcyjnych materiałów publicystycznych bez zgody wydawcy jest zabronione.

34437647

	1	2		3			4	5		6		7
8						9						
				10								
11												
						12			13			
14												
	15		16					17		18		
19												20
						21						
22		23		24								
							25					
26												
27							28					

--	--

Poziomo: 1) wdowa **4)** Kneset **10)** dziękioty **11)** legar **12)** element **14)** piwowar **15)** tyranozaury
21) Laponia **22)** zawilec **25)** rezus **26)** galaktyka **27)** busola **28)** Ptaki
Pionowo: 2) drogowcy **3)** wędrowka **5)** nacje **6)** stoje **7)** tryptyk **8)** Nalepa **9)** Liverpoolczyk
13) menu **16)** Rani **17)** aspirant **18)** rynsztok **19)** przegub **20)** Watson **23)** Wells **24)** lokal
 Hasło: Wakacje na wsi.

- 2) gra planszowa z układaniem wyrazów
z różnie punktowanych liter
- 3) coś niezwykle, dziwnego;
osobliwość
- 5) miłostka, romans
- 6) cena towaru bez opakowania
- 7) kolumbijska piosenkarka („Hips
Don't Lie")
- 8) ... ukończenia studiów magisterskich
- 9) cechowało słonia Trąbalskiego
- 13) piłka nożna – strzał, koszykówka – ?
- 16) koralowe – w morzach tropikalnych
- 17) ze spiralnie zwiniętego drutu
- 18) jałowcowa, myśliwska lub wyborcza
- 19) słomiana zjawa z dramatu „Wesele”
- 20) nazywany orłem z Wisty
- 23) campingowy albo z kart
- 24) muł nagromadzony przez rzekę

**Czekamy
na Twoje
uwagi i pomysły**

ROZRYWKA
@WYBORCZA.PL

zakre Šlanka

A	C	T	W	O	W	Y
P	T	A	P	P	Y	S
O	E	N	T	B	Ł	Z
A	N	O	Y	O	T	A
K	O	K	C	W	O	R
A	Ł	W	Y	W	R	U
K	C	A	I	R	T	B
O	C	T	W	N	U	O
T	O	A	N	I	W	T

Hasło z 12.06: ksywka

skoja *przenia*

Vinci	Valetta	Vivaro	Verso
Versace	Vaiaku	Vivienne Westwood	V.I.P.
Vera Wang	Vitara	Volta	Vabank
Victoria	Vuitton	Vaduz	Vectra

Znajdź powiązania między hasłami i połącz je w cztery grupy po cztery hasła, by każdą grupę łączyło jedno wspólne skojarzenie.

"Jednostki" warzyw: Liść, Korzeń, Główka, Pęczek. **Chudy jak ...:** Tyczka, Wiór, Szkielet, Patyk. **Opcje na ekranie bankomatu:** Kwota, Pin, Język, Potwierdzenie. **Po dodaniu litery będą asami literatury polskiej:** Rożek, Rus, Brandy, Remont

su do ku

				5				
	5	8	3	4		2	6	7
9	7	4			2			1
5	3			2				8
		7	1		3		2	6
6		2		7	8			
		3	4	8	7	9	1	
7	8	9	2	1	5			4
		5		3	6	8		

	6	4						5
				5			6	
		3						8
				2			1	9
4			9	1		7	2	
	9		5					
		5		9				
6					5		7	1
9		1	7		4			

**Wybierz słowo,
sprawdzaj litery
i kombinuj, aż
skończa Ci się próba**

Kilka liter i jedno zadanie: ułożyć jak najwięcej słów

Szukaj w aplikacji

Skojarzenia

DUŻYFORMAT

NR 23 / 1683

MAGAZYN REPORTERÓW

15 CZERWCA 2026

Piotr Głuchowski pyta Aleksandra Kwaśniewskiego o Grupę Bilderberg

CZY TO RZĄD ŚWIATOWY?

Tajny rząd światowy czy klub dyskusyjny wpływowych osób?

GRUPA BILDERBERG. Polak TO WYMYŚLIŁ

Aleksander Kwaśniewski:
Zaproszono mnie w 2008 roku i pyta-
no przede wszyst-
kim o Ukrainę.
Co to za kraj i czy jest
albo powinien być
samodzielnym
państwem.

– Grupa Bilderberg? Uczestniczyłam w spotkaniach, ale nie porozmawiam o tym z panem – mówi mi Anne Applebaum-Sikorska, nagrodzona Pulitzerem pisarka, publicystka „The Washington Post” i „The Atlantic”. – Im mniej się na ten temat pisze, tym lepiej.

Na prośbę o rozmowę nie zareagowali także dwaj inni polscy uczestnicy spotkań: były minister finansów w rządzie PO-PSL Jan Vincent-Rostowski i obecnie piastujący to stanowisko Andrzej Domański.

Zgodził się natomiast Aleksander Kwaśniewski, były prezydent RP i uczestnik spotkania w roku 2008: – Grupa Bilderberg to grono znaczących postaci o sporych wpływach, które spotykają się bez udziału kamer, aby rozmawiać o tym, co jest w świecie ważne – tłumaczy. – Znam oczywiście teorie, że to jest rząd światowy. Nawet gdyby ta Grupa aspirowała do podobnej roli – oceniam ją raczej jako klub dyskusyjny niż globalne lobby – mimo że istotnie zbierają się na tych zjazdach potężni decydenci. Jakość debaty jest najwyższa z możliwych, lecz sprawczość bliżej nieznana.

– Dlaczego zgodził się pan ze mną porozmawiać, podczas gdy inni klubowicze odmawiają?

– Trochę dlatego, że to było już dawno temu, a trochę po to, by rozbroić różne krążące na temat klubu przesadzone opinie i mity.

Jakie? Na przykład wedle Ewy Marcinkowskiej-Schmidt, prawniczki, byłej dziennikarki „Głosu Wielkopolskiego” i autorki książki „A jednak spiszek” (wydanej w 2022 roku przez altprawicową oficynę 3DOM), Bilderberg to forum, gdzie „osoby prywatne wyznaczają cele globalnej polityki, decydując o losach społeczeństw”. Efekty spotkań Grupy to – wedle autorki – między innymi: „fałszywa pandemia COVID-19”, „drakoński pakiet ustaw [ekologicznych] Fit for 55 oznaczający wstrzymanie gospodarek”, a przede wszystkim fakt, że na całym Zachodzie „słyszymy te same komunikaty, panują jednakowe wytyczne redakcyjne i promowane są te same sektory społeczne czy showbiznesowe”.

Po co to wszystko? Według Marcinkowskiej-Schmidt po to, by na koniec fizycznie złączyć ludzki

mózg z internetem za pomocą sieci 6G, dzięki czemu wybrańcy osiągną nieśmiertelność, a reszta będzie na nich pracować.

WSPÓŁCZEŚNI MĘDRCY SYJONU

Współtwórcą Grupy Bilderberg był Polak – Józef Retinger, w czasie II wojny światowej doradca premiera-generalna Władysława Sikorskiego i członek polskiego rządu na emigracji w randze podsekretarza stanu.

Jak czytam w jego biografii autorstwa historyka myśli ekonomicznej, doktora Andrzeja Pieczewskiego, dla Retingera „nie było Europy bez USA”, gdyż „tylko połączony Zachód mógł dać odpór dalszej ekspansji bloku sowieckiego”. Z tą myślą Polak przygotowywał od jesieni 1952 roku pierwsze spotkanie antykomunistów – ary-stokratów, wielkich przemysłowców, konserwatywnych polityków. Za zadanie postawili sobie wspieranie dialogu między Europą a Ameryką Północną i zapobieżenie kolejnej wojnie światowej przez budowanie konsensusu wokół wolnorynkowego kapitalizmu na świecie.

Nic dziwnego, że większość publikacji przedstawiających to gremium jako współczesnych Mędrców Syjonu ukazała się w Związku Radzieckim, a potem w Rosji i na Kubie. Ale nie tylko. William Shannon, zmarły w 1988 roku pisarz i ambasador Stanów Zjednoczonych w Irlandii, określił Bilderberg jako towarzystwo, które „dąży do stworzenia globalnej gospodarki, jednego światowego rządu – mianowanego, a nie wybranego – i uniwersalnej religii”. Klubowicze dążą też (zdaniem Shannona) do „przyspieszenia wieku postnacionalistycznego, kiedy nie będzie krajów, a tylko regiony Ziemi kierujące się uniwersalnymi wartościami”. A to dlatego, że „ponadnarodowa władza intelektualnej elity i finansjery jest z pewnością lepsza od narodowej samodzielności praktykowanej w poprzednich wiekach” – miał tłumaczyć na spotkaniu Grupy Bilderberg w 1991 roku nieżyjący już David Rockefeller, amerykański multimiliarder i pomysłodawca budowy kompleksu World Trade Center.

Według cytowanej już Marcinkowskiej-Schmidt klub jest niemal wszechmocną organizacją realizującą „scenariusz, w którym mieszkańcy Ziemi są jedynie pionkami”. Wspiera „marksizm kulturowy, ataki na wiarę chrześcijańską, rodzinę i własność”.

ŻADNEJ WŁADZY

Według portalu Bilderbergmeetings.co.uk zajmującego się zbieraniem informacji o działalności Grupy Bilderberg jest „fundacją zarejestrowaną zgodnie z prawem holenderskim jako Stichting Bilderberg Meetings” (dalej SBM). Jej biuro mieści się w Amsterdamie, zarząd składa się z prezesa, skarbnika i szefa amerykańskiej siostrzanej fundacji American Friends of Bilderberg.

Według oficjalnej strony klubu (bilderbergmeetings.org) aktualnie fundacją kierują Henri de La Croix de Castries, były prezes francuskiej korporacji ubezpieczeniowej AXA, oraz Marie-Josée Kravis, członkini rady Banku Rezerwy Federalnej USA i zarządu Muzeum Sztuki Nowoczesnej w Nowym Jorku, ostatnio wiceprezesa holdingu LVMH (marki Moët, Hennessy, Louis Vuitton). Jest ona też prezeską filii SBM w Stanach.

W Komitecie sterującym klubem znaleźli się m.in.: były przewodniczący Komisji Europejskiej José Manuel Barroso, dyrektor generalny Microsoft Corporation Satya Nadella czy były dyrektor Grupy ITI, a dziś prezes Polskiej Rady Biznesu Wojciech Kostrzewa. Do niedawna członkiem komitetu sterującego był szef MSZ Radek Sikorski.

W spotkaniach udział brali (w większości wielokrotnie):

- prezydenci Stanów Zjednoczonych Gerald Ford i Bill Clinton z żoną Hillary; • „prezydent” Unii Europejskiej Romano Prodi i czterej przewodniczący Zgromadzenia Ogólnego ONZ; • prezes Systemu Rezerwy Federalnej USA Alan Greenspan; • pierwszy szef CIA Allen Dulles i wieloletni doradca Białego Domu Henry Kissinger; • twórca Facebooka Mark Zuckerberg i jego inwestor Peter Thiel (były właściciel PayPala); • Bill Gates i jego żona Melinda; • premier Wielkiej Brytanii Tony Blair i król Karol III jeszcze jako książę Walii; • królowie i królowe Hiszpanii, Holandii, Norwegii i Szwecji; • finansista-filantrop George Soros; • sekretarz ONZ Kofi Annan i jego żona Nane, dziedziczka fortuny szwedzkich multimiliarderów Wallenbergów (firmy Ericsson, Electrolux, ABB, linie SAS oraz marka Saab); • kanclerze Niemiec Helmut Kohl i Angela Merkel; • prezesi Banku Światowego, Międzynarodowego Funduszu Walu-

Według teorii spiskowych klub realizuje „scenariusz, w którym mieszkańcy Ziemi są jedynie pionkami”

owego, Agencji Reuters, British Petroleum, Coca-Coli i innych globalnych korporacji; • kolejni dyrektorzy FBI oraz sekretarze generalni NATO; • wreszcie liczni członkowie rodzin Rockefellerów i Rothschildów – bankierów jeszcze bogatszych niż Wallenbergowie.

Z Polaków – poza Aleksandrem Kwaśniewskim, posiadającym polski paszport Applebaum i już wymienionymi ministrami finansów – na posiedzeniach Grupy bywali między innymi: • była premier Hanna Suchocka; • prezes InPostu Rafał Brzóska; • były prezes zarządu Banku Handlowego Sławomir Sikora; • wspomniany już prezes Polskiej Rady Biznesu, zarazem były członek rad nadzorczych TVN i Canal+ Wojciech Kostrzewa; • były właściciel „Rzeczpospolitej” Grzegorz Hajdarowicz i kilkanaście innych osób, o których dalej. – Nazwiska rzeczywiście robią wrażenie – przyznaje Aleksander Smolar, mieszkający w Paryżu były prezes Fundacji Batorego. – To nie jest jednak rząd światowy. Ale też nie jest to grono starszych osób, które lubią sobie porozmawiać o świecie. Bilderberg to coś pośredniego. Tam się rodzą pomysły, ale już decyzje zapadają gdzie indziej, nie mówiąc o ich wdrażaniu, które wymaga, mówiąc za Maksem Weberem, monopolu na przemoc. Grupa niczego takiego nie posiada. Ma tylko – albo aż – autorytet zgromadzonych w niej osób, nieformalne wpływy i rzeczywiście poważne możliwości lobbystyczne. Lecz choć tworzą ją ludzie mający władzę, Bilderberg jako taki żadnej władzy nie ma.

◀ **Setki Austriaków protestują przeciwko 63. konferencji Bilderbergu w Telfs w Tyrolu, 13 czerwca 2015 r.**

FOT. HASAN TOSUN/
ANADOLU AGENCY/
GETTY IMAGES

FABRYKA INICJATYW

Drugim obok Józefa Retingera entuzjastą pomysłu dorocznego spotkania światowych decydentów był holenderski książę Bernhard zur Lippe-Biesterfeld, mąż królowej Holandii Juliany Orańskiej-Nassau. Arystokrata uważał, że „wielu zapaści ekonomicznych, takich jak wielki kryzys z roku 1929, można by uniknąć, gdyby odpowiedzialni i wpływowi liderzy mogli zająć się wydarzeniami na świecie za plecami opinii publicznej”. Nazwa klubu pochodzi od należącego do niego hotelu Bilderberg w dwutysięcznym Oosterbeek w Holandii blisko granicy z Niemcami, w którym odbyło się w maju 1954 roku pierwsze spotkanie. Bernhard zapewnił imprezie prestiż, rodzina Rockefellerów sfinansowała spotkanie, ale organizatorem był Retinger.

Ten wolnomularz, chrześcijanin o żydowskich korzeniach i pisarz polityczny, dzięki studiom we Francji, Niemczech i Wielkiej Brytanii poznał wiele wpływowych potem osób, m.in. Winstona Churchilla i Josepha Conrada. Podobnie jak ten drugi był podejrzewany o pracę dla kilku wywiadów, w tym watykańskiego.

Jako doradca Sikorskiego przygotowywał pakt Sikorski-Majski. Wiosną 1944 zrzucił na spadochronie do okupowanej Polski próbował namówić AK do pokojowego ułożenia się z nadchodzącymi Sowietami. Jak pisał w „Wyborczej” historyk Andrzej Brzezicki: „Jego misja się nie powiodła – w sierpniu wybuchło powstanie, a wkrótce Stalin był panem sytuacji w Polsce”. Po wojnie Retinger – nominowany do pokojowego Nobla, przyjaciel prezydentów i premierów z wolnym wstępem do Białego Domu i na Downing Street 10 – współtworzył Europejską Wspólnotę Węgla i Stali (poprzedniczkę UE).

Aż do śmierci w 1960 roku pozostał sekretarzem fundacji Bilderberg (SBM). O klubie pisał, że „jest fabryką inicjatyw”, które mają być „rozwijane przez osoby i organizacje odpowiedzialne za ich wdrożenie”. Innymi słowy: klub może wiele rzeczy wymyślać, lecz za nic nie odpowiada.

W kwietniu 1963 roku brytyjski „Observer” ujął to tak: „Członkowie Bilderbergu utrzymują, że przyszłość należy do technokratów, ponieważ stosunki międzynarodowe są zbyt delikatne, aby je pozostawić w rękach dyplomatów. [Chodzi im o to] by efektywnie i zakulisowo dominować nad ludami Ziemi, pozostawiawszy odpowiedzialność w rękach polityków”.

PIOTR GŁUCHOWSKI

JEDNA WALUTA, JEDEN RZĄD, JEDNA RELIGIA

Józef Retinger przygotowywał pierwsze spotkanie Grupy od jesieni 1952, gdy zwołał grupę inicjatywną pod przewodnictwem francuskiego barona François de Nervo. Uzgodniła ona między innymi, że obrady będą się toczyły wedle reguły Chatham House (popularna nazwa Królewskiego Instytutu Spraw Międzynarodowych w Londynie). Pozwala ona zdradzić, jakie słowa padły, lecz tajemnicą musi zostać, kto je wypowiedział.

Jak czytam na Bilderbergmeetings.co.uk: „Zajęło im dwa lata, zanim włączyli Stany Zjednoczone do swojego projektu i zorganizowali pierwszy zjazd Grupy”. To spotkanie opisał w książce „MI6: Fifty Years of Special Operations” dziennikarz BBC i wykładowca dziennikarstwa na Uniwersytecie w Huddersfield Stephen Dorill, który rozmawiał z członkami grupy inicjatywnej: „Zauważalna atmosfera napiętego oczekiwania szybko została rozproszona dzięki urokowi, swobodnym manierom i poczuciu humoru księcia Bernharda (...). Wśród uczestników powstała słaba, ale dostrzegalna więź, narodził się nowy byt. Zdecydowano się spotykać cyklicznie”.

Mediom nigdy nie pozwolono na udział w spotkaniach, nie są też znane żadne autoryzowana sprawozdania z obrad.

- Zgodnie z regułą Chatham wolno cytować wypowiedź bez autora, w praktyce unika się nawet tego – mówi mi Aleksander Kwaśniewski. – Chodzi o to, by ludzie czuli się bezpiecznie i swobodnie wypowiadali, mając pewność, że nic nie zostanie wykorzystane przeciwko nim.

- Wolno robić notatki?
- Nie jest to praktykowane.
- Ale ktoś mógłby nagrać obrady telefonem?
- Komórek nikt nie odbiera przy wejściu, jeżeli

o to pan pyta. Wszystko się opiera na dżentelmeńskiej umowie. I to jest budujące: że istnieją jeszcze w świecie miejsca, gdzie takie umowy są dotrzymywane. Dziś zachowanie w tajemnicy przebiegu przeszło stuosobowego zebrania graniczy z niemożliwością.

- Zawsze ktoś pójdzie do mediów?
- Właśnie. W przypadku Grupy przecieki prawie się nie zdarzają. Osoby zaproszone poczytują sobie obecność za honor, a honor zobowiązuje.

Przypadki, w których uczestnicy obrad wypowiadali się na ich temat, można policzyć na palcach. Przykład: w 2005 roku członek klubu, a także Komisji Europejskiej, Belg Étienne Davignon stwierdził w rozmowie z BBC, że na spotkaniach „ludzie, którzy mają wpływy, mogą swobodnie porozmawiać z innymi wpływowymi osobami na temat dzielących ich różnic”.

Nawet taki banalny cytat jest wyjątkiem, w światowych mediach próżno szukać konkretnych, mimo że w spotkaniach biorą udział dziennikarze. Z Polski – w 2019 roku Jolanta Pieńkowska. Była dziennikarka związana z TVP i TVN, obecnie żona miliardera Leszka Czarneckiego, prowadzi dziś charytatywną Fundację Jolanty i Leszka Czarneckich. Spytałem ją pisemnie, czemu nigdy nie opublikowała niczego na temat Bilderbergu. Odpowiedzi oczywiście nie dostałem.

Niczego nie zdradzili także Austriak Gerhard Zeiler – wcześniej szef grupy telewizyjnej RTL, obecnie prezes Warner Bros Discovery International (HBO, TVN, Canal+), a także Brytyjka Zanny Minton Beddoes, redaktorka naczelna „The Economist” – oboje zasiadają w Komitecie sterującym Grupy. Dyskretni pozostali też uczestniczący w co najmniej pięciu posiedzeniach potentaci medialni: John Brademas (oglądana przez ponad sto milionów Amerykanów sieć telewizyjna NBC), Donald Cook (konkurencyjna sieć ABC) czy Rupert Murdoch (Fox News, „The Sun”, „The Times”, „The Wall Street Journal”, „New York Post”, „Herald Sun” i dziesiątki innych).

W tej sytuacji głównym źródłem przecieków na temat klubu jest hiszpański dziennikarz śledczy o litewskich korzeniach Daniel Estulin – autor wydanej w 2007 roku w Hiszpanii i przetłumaczonej na kilkadziesiąt języków „Prawdziwej historii Klubu Bilderberg”. Jak sam twierdzi, jest wnukiem pułkownika KGB, czym tłumaczy swój „uprzywilejowany dostęp” do archiwów sowieckiej bezpieki. Po „Prawdziwej historii...” wydał takie książki, jak „Władcy Cienia: dlaczego rządy współpracują z handlarzami narkotyków i terrorystami” oraz „TransEwolucja: era dekonstrukcji człowieka”.

W trakcie swego dochodzenia do „prawdy o Bilderbergu” miał rozmawiać z kilkoma uczestnikami posiedzeń Grupy i poznać wiele smacznych cytatów. Przykładowo: w roku 2003 na posiedzeniu klubu w Wersalu francuski szef dyplomacji Dominique de Villepin

◉ miał spytać Kissingera, dlaczego Stany Zjednoczone kłamały o broni masowego rażenia w Iraku, zamiast przyznać, że chodziło im o kontrolę nad iracką ropą i gazem: „Wszak reszta świata nie jest głupia, Henry”. Kissinger po tych słowach miał opuścić spotkanie. Estulin pisze także, że na zjeździe w Baden-Baden w 1991 roku David Rockefeller stwierdził: „Chciałbym wyrazić wdzięczność »Washington Post«, »New York Timesowi«, tygodnikowi »Time« i innym wspianiałym gazetom, których prezesi uczestniczyli w naszych spotkaniach, za to, że respektowali obietnicę zachowania dyskrecji przez ostatnie 40 lat, [ponieważ] nie byłibyśmy w stanie wprowadzać w życie naszych planów, gdybyśmy znaleźli się w centrum uwagi publicznej”.

Jakie to są plany? Wedle Estulina „ustanowienie nowego światowego ładu pod kuratelą World Company SA”: jedna waluta, jeden rząd, jedna religia.

KOŁO PRZYJACIOŁ HIMMLERA

Wokół tej głównej teorii spiskowej krążą teorie pomniejszych.

- Klub jest dzieckiem brytyjskiego Królewskiego Instytutu Spraw Międzynarodowych, czyli think tanku związanego z wywiadem zagranicznym MI6. To brytyjscy szpiedzy skłonili Retingera do zorganizowania związku „prawdziwych ludzi władzy stojących ponad rządami w Europie i USA”.

- Książę Bernhard za młodu był członkiem arystokratycznej kawalerii SS (jedynej formacji tej służby nieuznanej podczas procesu w Norymberdze za organizację zbrodniczą). Pracował też w koncernie I.G. Farben, którego szefowie należeli do kręgu przyjaciół Heinricha Himmlera – klubu prezesów niemieckich firm, którym Reichsführer SS zapewniał polityczną ochronę. Autorskim wkładem Estulina w tę historię jest teza, że Grupa Bilderberg to kontynuacja tamtego koła.

- Wedle litewsko-hispańskiego pisarza członkowie Bilderbergu nie tylko „określają wysokość światowych stóp procentowych”, ale też „decydują, jakie kraje mogą dostać pożyczki”.

Gdy opowiadam to Aleksandrowi Kwaśniewskiemu, ten tylko się śmieje.

Podobnie jak reprezentujący przeciwną opcję polityczną profesor Andrzej Nowak, autor fundamentalnych „Dziejów Polski”, który zaznacza, iż nie jest apologetą Retingera („tylko mu się zdawało, że jest w stanie sterować losami Europy”). Historyk uważa teorie na temat wszechmocy klubu za bzdury. – To grono przede wszystkim snobistyczne. Poczucie sprawczości, które pielęgnują, jest złudne. Wydarzeniami światowymi nie da się sterować z jakiegoś jednego, tylnego fotela.

Również kierujący Grupą próbują odeprzeć podobne podejrzenia. W zakładce strony Bilderbergmeetings.org o tytule „często zadawane pytania” umieścili takie: „Dlaczego Grupa Bilderberg spotyka się z krytyką ze strony niektórych osób?”. Odpowiedź: „Spotkania często były celem protestów antyglobalizacyjnych, a różni teoretycy spiskowi wysuwali niedorzeczne zarzuty dotyczące celu tych zgromadzeń. Choć te twierdzenia są bezpodstawne, wiele z nich nadal cieszy się powodzeniem w internecie”.

Kwaśniewski: – Manifestacje antyglobalistów towarzyszyły spotkaniu w Chantilly [Wirginia], na którym byłem w 2008 roku. Hałasowali przed wejściem, grali pod oknami na wuwuzelach, bębnili. To nic nadzwyczajnego. Spotkaniom ekonomicznym w Davos, na których również bywam, także towarzyszą protesty. To powód, dla którego miejsce, gdzie ma się odbyć posiedzenie klubu, uczestnicy poznają mniej więcej na tydzień przed.

Wedle Estulina na czas spotkań, które odbywają się zwykle w pałacach arystokratów lub najdroższych hotelach, zamyka się

całą okolicę, którą uprzednio przeszukują saperzy: „Tajne służby usuwają innych gości, wszystkich wejść pilnują mężczyźni ze słuchawkami w uszach, a uzbrojeni funkcjonariusze kryją się w okolicy (...). Jednym z kryteriów wyboru [miejsca posiedzenia] jest wielkość miejscowości – musi być mała, z dala od gwaru metropolii i ciekawskich oczu”. Te miasteczka to między innymi Sandefjord w Norwegii (40 tysięcy mieszkańców), amerykańska Wyspa Świętego Szymona (15 tysięcy) czy szwajcarskie uzdrowisko Bad Ragaz (6 tysięcy). Zdarzały się jednak i spotkania w dużych miastach jak Ottawa i Stambuł, zaś w kwietniu 2026 roku – Waszyngton.

Kwaśniewski: – Na większości spotkań klubowiczów ochrania miejscowa policja. Do tego prywatni goryle poszczególnych gości. Ja również miałem w 2008 roku jednego. Ale pogłoski o tym, że się zamyka całą okolicę, to mit. Zamyka się hotel albo pałac. Między innymi po to, aby uczestnikom nie robiono zdjęć.

Paparazzi czają się jednak z lunetami. Ich urobek reprodukuje Estulin. W jego książce widać takie pary jak: • doradca prezydenta George’a W. Busha Richard Haas z publicystą „Financial Timesa” Martinem Wolfem; • komisarz UE Mario Monti z redaktorem „The Economist” Adrianem Woolridge’em, • multimiliarder Henry Kravis z Nicolasem Beytoutem z „Le Figaro”. Żaden z wymienionych dziennikarzy nigdy tych spotkań nie opisał.

Rządzący w latach 2010-2016 w Wielkiej Brytanii David Cameron pytany w Izbie Gmin o tajemnicę otaczającą Bilderberg odpowiedział: – Relacje między politykami a mediami muszą się zmienić, a my musimy być bardziej transparentni także w kwestii spotkań klubu, gdzie spotykają się politycy i lobbyści wysokiego szczebla. Czy prasa kiedykolwiek została zaproszona na konferencję w tym miejscu, co wydaje się całkowicie stosowne, biorąc pod uwagę charakter wydarzenia, pozostaje jednak kwestią nadziei.

Jedynym ukłonem komitetu sterującego w stronę mediów było powstanie wspomnianej strony internetowej Grupy, ujawnienie składu samego komitetu i ogólnych tematów obrad.

- W roku 2022 były to między innymi: Ukraina, Rosja, dezinformacja, zdrowie po pandemii i „fragmentacja społeczeństw demokratycznych”.

- Rok później: Ukraina, Rosja, sztuczna inteligencja i transformacja energetyczna.

- W kolejnym roku: przyszłość wojny w Ukrainie, zmiany klimatu, Bliski Wschód oraz Chiny.

- W roku 2025: Ukraina, państwa autorytarne, odporność obronna Zachodu, geopolityka energii i surowców, wreszcie depopulacja i migracja.

- Tematy tegoroczne to: bezpieczeństwo Arktyki, nadal Ukraina, Rosja i Chiny, finanse cyfrowe, dywersyfikacja energetyczna oraz ponownie AI.

Nazwiska osób referujących tematy pozostają tajne.

DWÓCH DYSKUTUJE, RESZTA SŁUCHA

Od kilku dekad koszty trzy- lub czterodniowego mitingu ponoszą zaproszeni, Kwaśniewski także płacił za siebie, a ściślej: płaciła jego fundacja Amicus Europae. Wydanej kwoty były prezydent już nie pamięta.

Sporadycznie do spotkań dokładają się rządy krajów-gospodarzy oraz takie firmy jak: Barclays, Fiat Automobiles, GlaxoSmithKline, Heinz, Nokia i Xerox. Jeden zjazd pochłania około 10 milionów euro. Impreza trwa zazwyczaj od środy do soboty. Przez pierwsze trzy dni odbywają się sesje – po cztery dniennie. Każda trwa około dwóch godzin. Estulin: „Po krótkim wprowadzeniu w dany temat rusza ogólna dyskusja”. Uczestnicy – zwykle około 130 osób w znakomitej większości z Europy, USA i Kanady – siadają przy stołach

w porządku alfabetycznym. Po wystąpieniach nie należy klaskać. W sobotę jest czas na grę w golfa, tenisa i wycieczki po okolicy. Niezainteresowani sportem ani turystyką wyjeżdżają już w piątek wieczorem.

– Jak się dostaje zaproszenie? – pytam dalej byłego prezydenta.

Kwaśniewski: – Do mnie zadzwonił, o ile pamiętam, Andrzej Olechowski...

Czyli zmarły w tym roku były minister finansów i szef dyplomacji, współzałożyciel Platformy Obywatelskiej oraz Banku Inicjatyw Handlowych.

– Hanna Suchocka i właśnie Olechowski byli pierwszymi polskimi uczestnikami spotkań od czasów Retingera – zauważam.

– To prawda. Po telefonie od Andrzeja, gdy wstępnie wyraziłem zgodę, przyszło pisemne zaproszenie.

– Dlaczego wybrano pana?

– O to by trzeba pytać komitet sterujący Grupy.

– Nie odpowiedzą. Nigdy nie odpowiadają.

– Poproszono mnie o wystąpienie na temat polityki wschodniej, więc sądzę, że to było powodem wyboru mej osoby. Bo każde spotkanie ma swoją agendę. Dostaliśmy rozkład jazdy przed rozpoczęciem obrad.

– Widnieje na nim pieczęć „ściśle tajne”?

– Czy pieczęć... już nie pamiętam. Ale jest to dokument poufny.

– I o czym pan mówił zebrany?

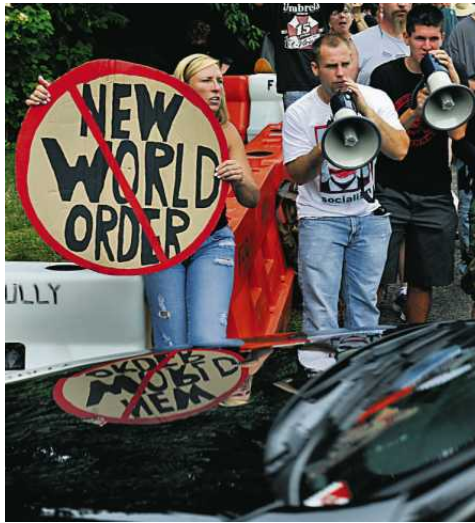
– Pytano mnie przede wszystkim o Ukrainę. Co to za kraj i czy jest albo powinien być samodzielnym państwem. Odpowiedziałem oczywiście twierdząc, choć to nie było wówczas, w 2008 roku, dominującym przekonaniem. Proszę pamiętać, że mówimy o czasie już po pomarańczowej rewolucji, ale jeszcze przed aneksją Krymu i wojną. Szczególnie Kissinger był wobec Ukrainy sceptyczny. Mówił wprost, że dla pokoju światowego będzie lepiej, jeżeli Kijów pozostanie w orbicie wpływów Moskwy. On był od zawsze za koncertem mocarstw. Ja się sprzeciwiałem, optując za uznaniem wolnej Ukrainy i pomocą dla niej.

– Jak wyglądają obrady klubu od strony technicznej?

– Po śniadaniu czas wolny, który wykorzystywałem, by pograć w tenisa. Późnym przedpołudniem zaczynają się sesje. Wszyscy siadają w jednej sali, nie ma podstolików, jak to bywa na innych konferencjach. Debata odbywa się w formie panelu – najczęściej dyskutują dwie osoby, reszta się przysłuchuje. Potem pytania z sali i dyskusja ogólna. Ludzie krążą pomiędzy stołami, rozmawiają. Ja siedziałem przy stole z królową Hiszpanii Zofią i królową Beatryczą z Holandii...

– To jedna z najbogatszych kobiet Europy i córka księcia Bernharda.

– Dosiadł się do nas Kissinger i chyba także nieżyjący już George Schulz, sekretarz stanu w administracji Ronalda Reagana.

• Protest przed hotelem Westfields Marriott, w którym miało się odbyć spotkanie grupy Bilderberg, 1 czerwca 2012 r., Chantilly w stanie Wirginia, USA

FOT. MARK GAIL/THE WASHINGTON POST VIA GETTY IMAGES

– Między panelami jest lunch, a po panelach – kolacja?

– Zgadza się. Przy kolacji dominują wspomnienia – trzeba pamiętać, że Bilderberg gromadzi wiele postaci byłych. Dominują mężczyźni przyprośnieni siwizną: byli prezesi, byli prezydenci, byli premierzy...

TRZY KRĘGI WTajemniczenia

Wedle Estulina „uczestnicy spotkań dzielą się na dwie grupy: incydentalnych i stałych”. Pierwsza – jak Aleksander Kwaśniewski – „mają przemówić na tematy związane z swoją wiedzą bądź sferą wpływów” i na tym kończy się ich udział. Druga, „mają pojęcie o uniwersalnych celach Grupy” i czasem uczestniczą w zjazdach po kilkanaście lat z rzędu. Spośród Polaków więcej niż raz zaproszeni zostali: • małżonkowie Sikorscy (trzykrotnie), • Wojciech Kostrzewa (także trzykrotnie), • Andrzej Olechowski (trzy razy), • prezes Polskiej Grupy Farmaceutycznej Jacek Szwańkowski (dwa razy), • prezeska TVN Katarzyna Kieli (dwa razy).

Według nieżyjącego już Manuela Guerry Gomeza, księdza, doradcy Konferencji Episkopatu Hiszpanii i autora książki „Masonry, Religion and Politics”, Bilderberg dzieli się na trzy kręgi wtajemniczenia. Pierwsza to znani nam „incydentalni”. Drugą tworzy komitet sterujący, czyli ludzie mający prawo zapraszać do klubu. Krąg trzeci, wewnętrzny, składa się wyłącznie z członków masonerii.

Estulin zestawiał natomiast lata uczestnictwa w posiedzeniach klubu z przebiegiem kariery uczestników. Znalazł takie zbieżności: • Bill Clinton był pierwszy raz na spotkaniu Grupy w roku 1991, rok później uzyskał nominację Demokratów na prezydenta. • Tony Blair wziął udział w mityngu w 1993, rok później został liderem Partii Pracy, a potem premierem. • George Robertson był na zjeździe klubu w 1998, po roku został sekretarzem generalnym NATO (co trzeci sekretarz Sojuszu należał do Grupy). • Romano Prodi – uczestnik zebrania w czerwcu 1999, od września tego samego roku był już przewodniczącym Komisji Europejskiej.

To może być oczywiście przypadek. Sprawdziłem pod tym kątem Polaków i podobnej zależności nie widać. Olechowski i Domański byli już ministrami, gdy dostali zaproszenie do klubu. Podobnie Sikorski. Rafał Trzaskowski został prezydentem Warszawy w 2018 roku, a Grupa zaprosiła go rok później. Na upartego zależności można się dopatrzeć w karierze Katarzyny Kieli: wzięła udział w spotkaniach w latach 2023 i 2024, a prezesurę TVN objęła w roku 2025.

– Czy jest możliwe, by członkowie klubu wspierali się wzajemnie na drodze ku pieniądzu i władzy? – pytam Kwaśniewskiego.

– Tego się nie da wykluczyć, ale reguła jest taka, że ludzie najpierw do czegoś dochożą, a potem dostają zaproszenie ze względu na swój dorobek. Znajomości są później kontynuowane, lecz nie sądzę, by klub mógł być przełomowym momentem czyjejś kariery. Członkostwo w Bilderbergu jest raczej potwierdzeniem roli, którą się odgrywa, niż drogą do tej roli.

– A pan tam zawarł jakieś znajomości?

– Prawdę mówiąc: nie.

– A zatem: strata pieniędzy i czasu?

– Niekoniecznie. Rozmowa na poziomie ma wartość, a żyjemy w czasach, gdy jest o nią coraz trudniej.

– Jeżeli światem nie rządzi Bilderberg, to kto rządzi?

– Z jednej strony mamy Donalda Trumpa, który wrzuca tweety, z drugiej Władimira Putina, który zrzuca bomby. Traktaty i organizacje typu ONZ mają coraz mniejsze znaczenie. Na tym wszystkim zyskują Chiny, które dzięki swej konfucjańskiej cierpliwości wyciągają zyski z chaosu na Zachodzie. Bo rządzi dziś nami właśnie chaos, a to jest chyba gorsze, niż gdyby rządził Bilderberg. ●

Miasto na stałe czy na chwilę?

Czasem myślę, że ludzie przyjechali do Berlina na imprezę i trochę się zasiedzieli. Dzisiaj taka atmosfera wolności nam odpowiada, ale nie wiem, czy będziemy chcieli tu założyć rodzinę.

ARKADIUSZ
LORENC

WOLNE
MIASTO

Berlin

• Mieszkańcy Berlina świętują Dzień Pracy na Kreuzbergu, maj 2019 r.

FOT. GETTY IMAGES

Przenieśli się z Polski do Berlina. Co ich zdziwiło?

Kacper: – Brakuje pietruszki. Jak chcę zrobić rosół, jadę godzinę pociągiem do Frankfurtu nad Odrą. Przechodzę przez most do Słubic i w Biedronce robię zakupy. Kupuję też wtedy wędlinę.

Ewa: – Niemcy szanują każdą minutę odpoczynku. Kiedy wybija siedemnasta, wyłącza się komputer i wychodzi.

Agnieszka i Andrzej: – Kiedy jechaliśmy do Berlina, spodziewaliśmy się, że będzie pięknie i czysto. A było dokładnie na odwrót, także na placach zabaw dla dzieci.

Magda i Piotr: – Wszystko wskazuje na to, że dogadamy się z wynajmującym mieszkanie i dostaniemy od niego zwrot zbyt wysokiego czynszu, który płaciliśmy przez kilka lat.

Joanna: – W Polsce po czterdziestce zaczynasz się związać. Tu nawet po siedemdziesiątce zastanawiasz się, czego jeszcze warto by spróbować.

Rafał: – Chodzę w spódnicy i makijażu, jeżdżę tak służbowo także do mniejszych miast i nie spotykam się z problemami.

Aleksandra: – Nikt tu mnie nie ocenia, na przykład tego, że nie chcę mieć dzieci.

MAGDA, PIOTR I ZWROT CZYNSZU

Ona miała 31 lat i dość pracy w korporacji finansowej. Chciała znaleźć coś, co pozwoli jej łączyć biznesowe doświadczenie z pasją do muzyki. Znalazła firmę, która produkowała oprogramowanie muzyczne i szukała menedżera projektów.

– Tak się złożyło, że ta praca była akurat w Berlinie – mówi Magda. – Ale pracuję po angielsku.

On miał 33 lata i przeprowadził się z jej powodu. Jest fotografem (robi zdjęcia nieruchomości na sprze-

daż) i miał w Warszawie stałe grono klientów. W Berlinie musiał zaczynać od początku, ale czego się nie robi dla miłości.

Był październik 2022 roku.

Rok później mieszkali już razem w berlińskiej dzielnicy Wedding, a dziś planują ślub. Odbędzie się w Polsce.

Piotr: – W Niemczech musiałem założyć działalność gospodarczą, żeby szukać klientów. Ale najpierw musiałem mieć stałe zameldowanie w Berlinie. Magda znalazła nam mieszkanie na ostatnim piętrze kamienicy: przestronne, widne, całkiem komfortowe, choć brak windy bywa uciążliwy. 65 metrów za jakąś 1/3 średniej niemieckiej pensji. Po roku się okazało, że trochę za nasze berlińskie lokum przepłacamy. Wtedy zobaczyliśmy, że sprawy wyglądają tu inaczej niż w Polsce.

Magda: – Od ponad dziesięciu lat w Niemczech obowiązują Mietpreisbremse. To prawo, które ma na celu ograniczenie zbyt szybkiego wzrostu czynszów w miastach, w których występuje niedobór mieszkań, jak w Berlinie. Przy wynajmie mieszkania od nowych najemców właściciel nie może żądać czynszu wyższego niż 10 proc. ponad lokalną średnią określaną na podstawie wielu czynników: stan lokalu, to, czy w budynku jest winda, co znajduje się w najbliższej okolicy itd. Dowiedzieliśmy się, że są organizacje, które pomagają najemcom w takiej sytuacji. Postanowiliśmy zaważać o zwrot nadpłaty. Pomógł nam prawnik i wszystko wskazuje na to, że dogadamy się z wynajmującym i uzyskamy zwrot na drodze ugody, a sprawa nie trafi do sądu.

Piotr: – Podoba nam się, że tu się chroni najemców, bo w Polsce naturalnie nie ma tego rodzaju rozwiązań.

Magda: – Wynajem mieszkania w Berlinie stresował mnie najbardziej. Słyszałam historie o osobach, które miesiącami szukają lokum. Nieruchomości jest mało,

ludzie odnajmują je innym nielegalnie, żeby tylko nie zwalniać mieszkań, gdyby chcieli do nich wrócić. Zajmują te same lokale latami, czasem przez wiele dekad.

A ja oprócz dobrej pracy zaczęłam też widzieć inne zalety tego miasta. Podoba mi się poczucie wolności, które daje mi Berlin, i mówię to jako kobieta. Każdy wygląda tu inaczej, nie czuję presji jak w Warszawie, że powinienam być jakaś.

Piotr dodaje: – Poza tym jest bezpiecznie. Wiem, że to Polska ma opinię bezpiecznej, a Niemcy niekoniecznie. Przypisuje się to często imigrantom z Południa, których u nas jest zdecydowanie mniej. Ale ja wiem, co się potrafi dziać w klubach albo w nocnych autobusach w Warszawie i jak łatwo o bójkę. A multikulturowość mi się akurat w Berlinie bardzo podoba. Słyszę w metrze różne języki, mogę próbować kuchni z całego świata. W Polsce włoskie restauracje prowadzą najczęściej Polacy, tu – z reguły Włosi.

Nie wiem, czy zostaniemy tu na zawsze. Berlin jednak jest specyficzny. Mieszka tu masa wspaniałych ludzi, ale i dużo indywiduów, które chyba wciąż szukają swojego miejsca na ziemi. Czasem myślę, że przyjechali do Berlina na imprezę i trochę się zasiedzieli. Widuję na ulicy młodych ludzi pod wpływem narkotyków.

Dzisiaj taka atmosfera wolności nam odpowiada, ale nie wiem, czy będziemy chcieli tu założyć rodzinę.

Magda: – Jest nam tu dobrze, ale nie nazwałabym nas Berlińczykami.

Piotr: – Kolega powiedział, że Berlińczykiem zostaje się po czterech latach. Bo po czterech latach można się już jakoś zakorzenić. Nie wiem, czy to prawda, czy to miasto nie jest jednak bardziej na chwilę.

AGNIESZKA, ANDRZEJ I PRZEDSZKOLE

Agnieszka z mężem Andrzejem i córką przeprowadzali się do Berlina stopniowo. Wiedzieli, że nie mogą zostać w Poznaniu, bo Andrzej jako muzyk nie miał tam za wielu możliwości zawodowych. Rozważali Warszawę, ale Agnieszka, z zawodu przedszkolanka, doszła do wniosku, że jednak chciałaby popracować w innym systemie niż polski.

Najpierw Andrzej, który znalazł niemiecki głównie z liceum, podjął pracę w szkole muzycznej

◉ w Berlinie. Dojeżdżał raz na jakiś czas (pociąg jedzie niecałe trzy godziny, nieco tylko dłużej niż do Warszawy). Agnieszka opowiada: – To było jakieś trzy i pół roku temu. Potem wynajęliśmy mieszkanie i już na stałe zamieszkaliśmy w Berlinie. Potem znów wróciłam na kilka miesięcy z córką do Polski, bo byłam w drugiej ciąży i chciałam urodzić w Poznaniu. Potem jeszcze trzymała nas w Poznaniu przychodnia lekarska. Mamy wspaniałą pediatrę, nie chcieliśmy z niej rezygnować. Gdy kiedyś w Niemczech poszłam do lekarza, bo podejrzewałam, że córka złapała jakiś wirus, dziecko obejrzała recepcjonistka i powiedziała, jak brać leki. Zero diagnozy, nie wiedziałam nawet, czy to zakaźne, czy nie. W Polsce, przynajmniej w naszej przychodni, jest inaczej: dokładne badanie, diagnoza, jeśli trzeba, to antybiotyki – chociaż wiem, że to akurat bywa nadużywane.

Nie mogę jeszcze pracować w Berlinie w moim zawodzie, bo muszę podciągnąć język i zdać egzamin na poziomie C1, czyli mówić biegle. Ale już teraz robię praktyki w jednym z przedszkoli. Widzę olbrzymie różnice w podejściu do dzieci – nie tylko jako matka, ale też jako przedszkolanka. W polskich przedszkolach zabawa na drzewie jest wykluczona. Drzewo nie ma atestu. Jeśli coś się stanie, przyjdą rodzice i wytoczą proces. A w Niemczech to w ogóle nie jest żadnym tematem. Daje się dzieciom więcej swobody.

Podejście do higieny też mają inne. Zaskoczyło mnie, że sale zabaw dla dzieci w Niemczech często są dość zaniedbane, żeby nie powiedzieć: brudne. Także place zabaw są bardziej zaniedbane, i to nawet te położone w bogatych dzielnicach. W Berlinie to też norma, że uliczny sprzedawca podaje lody czy inną przekąskę tą samą ręką, którą liczył pieniądze. U nas byłoby to nie do pomyślenia.

Na początku mocno mnie to wszystko uderzyło, bo kiedy jechaliśmy do Berlina, spodziewałam się, że będzie pięknie i czysto. A tymczasem było dokładnie na odwrót. Kupiłam sobie nawet szczyptę kuchenne i wozilał je w kieszeni wózka, żeby móc w razie potrzeby posprzątać plac zabaw, zanim wejdą na niego moje dzieci.

Dziś mi to nadal trochę przeszkadza, ale jednocześnie czuję większy luz jako matka. To duża ulga, bo gdy wyjeżdżałam, bardzo bałam się służb socjalnych na Zachodzie. W mojej głowie rodziny imigrantów, a przecież nimi jesteśmy, mogły łatwo stracić prawa rodzicielskie za najdrobniejszą głupotę. To było tak silne na początku, że jak moja córka płakała w nocy, martwiłam się, że ktoś zawiadomi jakieś służby i zacznie się problem. Teraz na odwrót – gdy wracamy do Polski pociągiem, po przekroczeniu granicy zerkam, czy moje dzieci mają na pewno czyste buzie, a nie na przykład umorusane czekoladą.

Nie oceniam, gdzie jest lepiej, a gdzie gorzej. Berlin nie bez powodu kojarzy się bardziej jako miasto kolorowych ptaków i wolnych duchów niż rodzin z dziećmi. I to bywa wyzwaniem. Widzę ludzi, którzy się staczają. Na spacerach przez kilka tygodni obserwowałam pewną osobę, która siedziała na schodkach, zawsze w jednym miejscu. Na początku wyglądała na jakieś 20 lat, potem bardziej na 50. Innym razem chciałam zjechać windą na stację metra. W windzie kobieta właśnie podgrzewała sobie heroinę na łyżce. Nakrzyczałam na nią, może to było głupie, ale wpadłam w furję. Poszła sobie.

Ale poza tym jestem nie tylko żoną i matką dwójki małych dzieci. I wtedy Berlin naprawdę staje się moim miastem. Pamiętam, jak poszłam na jakąś imprezę. Nie mówiłam jeszcze wtedy za dobrze po niemiecku i nikogo nie znałam, ale to nie było problemem, szybko poczułam się jak u siebie. Czulałam otwartość, łatwo dołączałam do rozmów. A na koniec się okazało, że moje piwo piłam na zesztyt, bo nie można było płacić kartą. Czy w Polsce mogłoby się to zdarzyć?

EWA I ZWIĄZKI ZAWODOWE

Gdy Ewa i Rafał 13 lat temu przeprowadzali się do Niemiec, byli parą. Dziś już nie są, ale oboje nadal mieszkają w Berlinie.

Ewa (42 lata): – Z wykształcenia jestem germanistką i ekonomistką, chciałam robić karierę w księgowości, ale w 2008 roku, gdy kończyłam studia, w Polsce zatrudniało głównie na śmieciówkach. Tylko w pierwszym roku zmieniałam pracę trzy razy. Zarobki też były marne, dobra pensja w Poznaniu wynosiła 2000 zł, a wynajem najmniejszej kawalerki kosztował 1500. Gdyby nie Rafał, w życiu bym tego nie opłaciła. On jako absolwent kierunku technicznego i programista zarabiał wtedy trzy razy tyle co ja. Nie chciałam być od niego zależna, a wiedziałam, że z niemieckim mogę zarabiać znacznie lepiej za granicą. Pracę dostałam akurat w Berlinie. Wyjechaliśmy razem i dziś na pewno Rafał tego nie żałuje, bo sam dobrze sobie w Niemczech radzi.

Moja pierwsza praca w Berlinie polegała na obsłudze klienta w dużym sklepie internetowym. To było olbrzymie rozczarowanie, bo spotkał mnie mobbing. Obcokrajowców posadzono w jednym miejscu, Niemcy, którzy siedzieli w drugiej części biura, odzywali się do nas tylko wtedy, kiedy mieli jakieś sprawy zawodowe, poza tym traktowali nas jak powietrze. Atmosfera była nie do zniesienia. Powiedziałam o tym mojej przełożonej, ale mnie zignorowała. W końcu się zwinęłam.

Szybko się zorientowałam, że u niemieckich pracowników mogły odzywać się kompleksy i obawy: przyjechali i odbiorą nam pracę. Bo obcokrajowcy, w tym ja, często są od Niemców lepiej wykształceni, mamy studia wyższe, biegle mówimy w różnych językach. Żeby pracować w niemieckim biurze, często nie trzeba nawet matury, wystarczy ukończyć Ausbildung. To niemiecki system kształcenia zawodowego, w którym jednocześnie pracuje się w firmie i uczy teorii w szkole. Trwa zwykle dwa, trzy lata, pozwala stażystę zarobić i kończy się egzaminem dającym kwalifikację w konkretnym zawodzie, w którym potem Niemcy pracują do emerytury.

Ja też po odejściu z pierwszej pracy poszłam na takie szkolenie na specjalistkę ds. handlu hurtowego i zagranicznego. Chciałam mieć kwalifikacje, które będą rozpoznawalne dla niemieckich rekruterów, bo w Berlinie chciałam zostać. Podczas szkolenia miałam same dobre oceny. Myślę, że to irytowało moją przełożoną w firmie, w której pracowałam w ramach Ausbildungu. Dowiedziałam się potem, że on sam z trudem zdał egzaminy. Po szkoleniu odeszłam z tej firmy, bo była w słabej kondycji, także biznesowej.

Szybko znalazłam kolejną pracę. Znowu w obsłudze klienta, w dużej firmie, w której pracuję już dziesiąty rok i jestem zadowolona. Może i Niemcy mają wady, bywają skrajnie sztywni i zakomplekszeni na punkcie wykształcenia, szczególnie wobec cudzoziemców, ale odpowiada mi ich kultura pracy. Szanują każdą minutę odpoczynku. Kiedy wybija się dziesiąta, wyłącza się komputer i wychodzi. Pamiętam, jak kiedyś jeden pracownik ostentacyjnie wstał w środku spotkania z menedżerem i stwierdził, że musi iść na przerwę. Po czym po prostu wyszedł z sali, gdyż należało mu się to wedle prawa. Nie było żadnego problemu. Ja bym tak nie zrobiła choćby z szacunku

► **Kacper (na zdjęciu z kanclerzem Niemiec Olafem Scholzem), 2024 rok**
FOT. ARCHIWUM PRYWATNE

▲ **Ewa podczas sąsiedzkiego projektu ogrodniczego w Görlitzer Park, 2022 rok**
FOT. ARCHIWUM PRYWATNE

▼ **Joanna gra na wiolonczeli podczas koncertu w parku**
FOT. ARCHIWUM PRYWATNE

ku do mojego menedżera, pewnie odpuściłabym te kilka minut odpoczynku.

Zajmuję się rozwiązywaniem problemów wynikających między innymi z wypadków drogowych i w moim dziale zdarzają się kontakty z policją czy centrami ratunkowymi. Często w pilnej sprawie dzwoni do nas drogówka i bywa, że niemiecki pracownik mówi, że właśnie idzie na przerwę śniadaniową. Prosi, żeby zadzwonić, gdy wróci. Nie umiałabym tak – mam poczucie obowiązku.

Ale to nie znaczy, że nie umiem o swoje walczyć. W Niemczech działają związki zawodowe i widzę, że potrafią realnie pomóc. Bardzo mi się to podoba.

W mojej firmie wszelkie incydenty związane z mobbingiem czy agresją są rozwiązywane od razu, a zasady współpracy są przejrzyste. Właśnie dzięki związkowi. W Niemczech istnieje tradycja zrzeszania się oraz świadomość, że pracownik ma prawo walczyć o swoje. Dlatego traktuję związki pracowników – obojętnie, chcąc nowych pracowników do zapisania się. Ale w naszym oddziale zapisanych jest 5 osób na 500 zatrudnionych, choć składka wynosi 16 euro miesięcznie. Część osób nie

chce się angażować, inni boją się, że narażą się pracodawcy. Obserwuję, że wielu Polaków panicznie unika związkowców właśnie z obawy przed menedżerem. Ja nie miałam nigdy z tego powodu żadnych problemów.

Zbudowałam już sobie dużą stabilność zawodową i życiową, którą bardzo cenię. Pracuję częściowo z domu, bo tak mi wygodnie. Zarabiam 2,5 tys. euro, nieco ponad 600 wydaję na mieszkanie, a jakieś 500 odkładam co miesiąc.

Nie planuję się z Berlina wyprowadzać. To wielkie miasto, w którym zawsze znajdzie się jakąś pracę. Nawet gdy przyjeżdża się w pojedynkę i bez znajomości niemieckiego czy angielskiego, można sobie poradzić, bo funkcjonuje tu potężna polska społeczność. Jest tyle polskich zakładów usługowych z każdej możliwej branży, że znam osoby, które mieszkają tu od 30 lat i do dziś nie nauczyły się języka. Pracują głównie fizycznie jako hydraulicy czy mechanicy samochodowi. Wszędzie mają polskie sklepy, kosmetyczki itp.

A i Niemcy o Polakach mają dobre zdanie. Przyznają, że jesteśmy pracowici, a poza tym potrafimy się integrować. W przeciwieństwie do niektórych nacji, głównie arabskich, których staram się unikać ze względu na ich patriarchalną kulturę. Kobiety mają tam zerowy status społeczny. A mężczyźni potrafią niezwykle natarczywie zaczepiać, chociażby w metrze.

I Niemcy też to widzą. Mają dość tego tak zwanego kulturowego ubogacenia. Nie znam nikogo, kto zachwycałby się obecną skalą imigracji.

Oprócz tego dużo jest w Berlinie kolorowych ludzi – ale w sensie stylu czy pomysłu na siebie. To mi się podoba. Widziałam kiedyś osobę, która przemieszczała się po mieście z nałożonym na głowę starym telewizorem

Były facet mojej partnerki po trzech miesiącach tutaj odkrył, że jest poli. Wydaje mi się, że to typowa berlińska opowieść

rem kineskopowym, na którym namalowany był uśmiezek. Nikomu tu takie dziwactwa nie przeszkadzają.

RAFAŁ I MAKIJAŻ

Rafał, były partner Ewy: – Berlin to była opcja kompromisowa: na tyle blisko Polski, że mogłem utrzymywać relacje z przyjaciółmi, ale jednocześnie już za granicą, co odpowiadało Ewie. Nie znalazłem Berlina wcześniej, byłem raz przez kilka godzin.

Po przeprowadzce przez cztery lata dalej pracowałem dla polskiej firmy, tylko zdalnie. Potem znalazłem pracę w tutejszym start-upie, szybko awansowałem. Miałem pod sobą 30 inżynierów różnych narodowości. Dziś się pracuję już w innej firmie, też niemieckiej, z siedzibą w Saksonii. Dużo podróżuję po kraju.

Berlin daje mi poczucie wolności. Jestem mężczyzną, ale na co dzień prezentuję się w bardzo kobiecy sposób: noszę makijaż, spódnice, mam długie włosy. Od najmłodszych lat miałem wewnętrzne poczucie, że właśnie tak chcę się wyrażać, że to jest dla mnie naturalne.

W Polsce próbowałem żyć w ten sposób, chodziłem na marsze i miałem znajomych podobnych do mnie. Ale przez długi czas ujawniałem się tylko przed kilkoma zaufanymi osobami. Dopiero gdy internet zaczął szerzej działać, można tam było znaleźć innych ludzi, porozmawiać i spróbować zrozumieć siebie. Chodziłem też na psychoterapię, żeby mieć przestrzeń do rozmowy o tym wszystkim, szczególnie że studiowałem bardzo techniczny kierunek, w mocno męskim środowisku, w którym trudno było takie rzeczy wyrażać.

W rodzinie wie o tym niewiele osób. Mama kiedyś powiedziała tylko: „A co ty myślisz, że matka nie wie?”. I na tym się skończyło. Rodzice mają już ponad siedemdziesiąt lat, staram się nie dokładać im stresu. Wiedzą za to moja siostra, szwagier i praktycznie wszyscy znajomi.

Wydaje mi się, że w Niemczech jest pod tym względem trochę łatwiej, nie tylko w Berlinie. Zdarza mi się jeździć służbowo w spódnicy i makijażu także do mniejszych miast i tam również nie spotykam się z większym problemem. Z drugiej strony W Polsce też wiele zależy od tego, na ile czyjś wygląd wpisuje się w stereotypowe wyobrażenia o danej płci. Jeśli rysy twarzy czy sylwetka są bliższe kobiecym stereotypom, ludzie często po prostu nie zwracają większej uwagi.

Ale tak w ogóle, to chyba nie wykorzystuję pełni potencjału tego miasta. Jestem dość nudną osobą, wracam po pracy do domu, oglądam film czy gram na komputerze. Wiem, że są tu fajne parady i mniejsze czy większe wydarzenia. Miałem koleżankę, która wydawała się całkiem spokojna. Aż poznała ludzi ze środowiska zainteresowanego BDSM. Na początku mi się żalila: „O Jezu, jak ja sobie poradzę, o czym będę rozmawiać?”. Poszła, a trzy lata później regularnie chodziła już na orgie. Nie służyło jej to jednak najlepiej, wpadła w narkotyki.

Są też imprezy nieerotyczne. Na przykład play fight. Ludzie przychodzą, żeby walczyć ze sobą dla zabawy. Najpierw rozmawiają normalnie, a potem zaczyna się coś na kształt zapasów. Chodzi o to, żeby poczuć adrenalinę.

Takie poszukiwanie siebie, swojego stylu, przestrzeni może pójść w różnych kierunkach. Ludzie nagle czują tu w Berlinie gigantyczną wolność. Moja obecna partnerka przeprowadziła się do Berlina ze swoim eks, a ten po trzech miesiącach odkrył, że w sumie jest poli, i wszystko się posypało. Wydaje mi się, że to typowa berlińska opowieść.

Nie wiem, czy tu zostanie, bo mam rodzinę we Włoszech i jakoś bliżej mi do południa. A może wrócę do Polski? Na razie nie planuję jednak wyprowadzki. Jeśli moje życie będzie toczyło się tak jak teraz, to jeszcze zosta-

nę. Ale AfD rośnie w siłę i klimat może się tu zmienić. Choć czy AfD zmieni charakter akur rat tego miasta? Wątpię.

KACPER I SZACUNEK W MAGAZYNIE

Praca w magazynie jest poniżej Kacpra kwalifikacji, ale czuje się dzięki niej jak na bezpłatnym urlopie, który trwa już trzy lata. Wprawdzie bywa zmęczony, ale głowa odpoczywa mu bardziej, niż gdy był pracownikiem biurowym w Łodzi i zajmował się funduszami europejskimi i gospodarką cyrkularną.

Do Berlina wyjechał w styczniu 2023 roku. – Ostatnia praca w Polsce, w której wytrzymałem dwa miesiące, zupełnie mi się nie podobala – opowiada Kacper. – Uznałem, że nie ma sensu się męczyć, może pora na zmianę w życiu. Tym bardziej że od przynajmniej 15 lat marzyła mi się emigracja. Planowałem raczej Wielką Brytanię niż Niemcy, bo moje pokolenie – czterdziestoparolatków – wychowało się na przekazie, że Niemcy to wróg. Mój dziadek pracował w Niemczech przymusowo w czasie wojny, choć akurat w mojej rodzinie nie ma antyniemieckich uprzedzeń.

Ale po brexitie Berlin wydał mi się łatwiej dostępnym rozwiązaniem niż Londyn. Można do niego dojechać samochodem albo autobusem, to z Łodzi 6 godzin, żaden problem, nawet gdyby trzeba było pilnie przyjechać i pomóc rodzicom. Pracę znalazłem przez polskiego pośrednika, więc nie był mi potrzebny żaden język, choć znam angielski. Pracuję ciągle poniżej kwalifikacji, bo nadal nie znam dobrze niemieckiego. Na początku wynajmowałem też pokój w domu należącym do Polaka. Mieszkalem z polskim elektrykiem i pracownikami w pobliskiej mleczarni.

Myślę, że dzięki rozbudowanej sieci polskich agencji zatrudnienia można stosunkowo łatwo wejść na niemiecki rynek pracy, nawet nie znając żadnego języka. Angielski się przydaje nie tyle w pracy, ile w życiu, bo w Berlinie prawie wszyscy mówią po angielsku, więc łatwiej można załatwić wiele spraw. Niemiecki to już wyższy poziom, bardzo przydatny, gdy chce się pracować w biurze, w pracy fizycznej niekoniecznie potrzebny.

W magazynie kompletuję zamówienia, głównie książki, przygotowuję paczki dla kuriera. To nie jest dla mnie żadna ujmą. W Berlinie nikt nie zwraca uwagi, czy pracujesz fizycznie czy umysłowo. Nigdy nie czułem się z tego powodu obywatelem drugiej kategorii. Ani z powodu narodowości. Niemcy szanują Polaków, bo ciężko pracujemy i jesteśmy solidni. Widzę to w pracy: koledzy są zawsze pomocni, nawet czasami zwracają mi uwagę, że robię za dużo, za szybko, żebym trzymał się norm i się nie przepracowywał. Doceniają, że się staram i uczę się niemieckiego. Myślę, że mam już poziom B2.

Niemiecki nacjonalizm nie dotyczy mnie w żadnej mierze, i to nie tylko przez biały kolor skóry. Po prostu tutaj tego rodzaju problemów nie ma. Nie ma żadnych antyimigranckich pochodów, manifestacji. W każdym razie ja o tym nic nie wiem. Co innego w Chociebużu czy w innych miasteczkach w Saksonii. Bywam w nich czasami i od razu widzę różnicę: jest więcej rodowitych Niemców. Czasem, jak zbiorą się nacjonaści, interweniuje policja. Chociaż i tak jest dość spokojnie, w Niemczech jest inna kultura manifestacji niż u nas.

Lubię Niemców za to, że są przyjaźni. W Polsce jak ktoś obcy umiennie się do ciebie na ulicy, to pomyślisz, że albo coś chce, albo jest jakimś wariatem. A tutaj to norma. Może to wynika z tego, że po prostu lubią się nawzajem, bo od dawna są w dobrej sytuacji ekonomicznej i nie muszą walczyć ze sobą jak Polacy o pieniądze, bo ciągle ich brakuje?

Trzymam się i z Niemcami, i z Polakami. Na inne narodowości też jestem otwarty, szlifuję języki, staram się integrować. Na Facebooku jest wiele grup polonijnych, można tam poznać fajnych ludzi. Poza tym utrzymuję

kontakty z dawnymi współlokatorami. Gotujemy, piknikujemy, integrujemy się. Mam bardzo dobre zdanie o Polakach w Niemczech.

Starcza mi na wygodne życie. Na wynajem kawalerki (45 metrów na trzecim piętrze wieżowca w Spandau) idzie może jedna piąta mojej pensji. Resztę mam dla siebie.

Czy są rzeczy, które mi przeszkadzają? Na przykład to, że brakuje pietruszki. Jak chcę zrobić rosół, to wsiałam do pociągu i jadę godzinę do Frankfurtu nad Odrą. Tam przechodzę przez most do Ślubic, idę do Biedronki i robię zakupy. Biorę też wędlinę, bo jej Niemcy nie potrafią robić dobrze, chociaż przecież jada się tu Wurst.

JOANNA I WIOŁONCZELA

– Zarabiałam w Polsce bardzo dobrze jako ekspertka ds. jakości w dużej i znanej korporacji – opowiada Joanna. – Ale chciałam poszerzać doświadczenie, więc pomyślałam o pracy za granicą. A że znalazłam podstawy niemieckiego, Berlin wydał mi się naturalnym wyborem.

Poza tym do szalu doprowadzały mnie rządy PiS. Podjęłam decyzję, że wyjeżdżam. Było tuż przed pandemią. Właśnie skończyłam czterdziestkę.

Ale za tym, że tu mieszkam na stałe, przemawia więcej niż tylko dobra praca w moim zawodzie, którą znalazłam. Podoba mi się bardzo oferta kulturalna tego miasta, to dla mnie ważne. Każdego dnia można iść do teatru, a wybór sztuk jest olbrzymi. W święta i dni wolne gra się więcej, podczas gdy w Polsce część teatrów jest wtedy zamknięta. I to jest poziom absolutnie światowy. Zresztą polscy artyści też przyjeżdżają tu występować. Jest Berliner Ensemble, Deutsches Theater, Schaubühne – to trzy najważniejsze sceny. Można tam spotkać i młodszych, i starszków. I sale są właściwie zawsze wyprzedane.

Niemcy mają zresztą czas nie tylko na kulturę, ale i na hobby. Ja w Berlinie też go znalazłam. Jako dziecko uczyłam się w szkole muzycznej grać na wiolonczeli, potem przebrałam. Nie sądziłam, że kiedykolwiek do tego wrócę. A tymczasem od trzech lat jestem uczestniczką zajęć w szkole muzycznej w grupie dorosłych, i to jedną z młodszych, a mam czterdzieści sześć lat. Gram z ludźmi, którzy przez dziesięciolecia marzyli, żeby nauczyć się muzykować, i znaleźli w końcu motywację i czas – bo duża część to emeryci, choć nie wszyscy.

Cztery razy w roku mamy koncerty, gram z orkiestrą symfoniczną w dużych salach. I jest zawsze pełna widownia. Niemieccy znajomi dopytują: „Kiedy masz koncert?”. A polscy się dziwią: „A po co ci to? Po co tracić czas i wydawać na to pieniądze?” – bo za zajęcia trzeba przecież płacić. To zasadnicza różnica. W Polsce dalej jest tak, że jak masz czterdzieści lat, to właściwie zaczynasz się zwijać. A tu nawet po siedemdziesiątce zastanawiasz się, czego jeszcze warto by spróbować.

ALEKSANDRA I WOLNOŚĆ

– Pierwszy raz przyjechałam w 2010 roku. Mój ówczesny chłopak, architekt, chciał mi pokazać niemiecki modernizm. Spodobało mi się to miasto – opowiada Aleksandra, pochodząca z Warszawy, od ośmiu lat mieszka w Berlinie. – Potem znajomi zaczęli tu robić kariery w IT i w biznesie. Odpowiedziałam ich, poznałam nowych ludzi i berlińskie kluby. Wtedy był czas ich świetności – zachwycalo mnie, że szło się do klubu na imprezę, która trwa nieprzerwanie ponad dobę. I że każdy może przyjść ubrany, jak chce – albo rozebrany, jeśli tak woli. Nikogo to nie ruszało.

Przyjeżdżałam także zimą, gdy widać szarość i berliński brud, zniszczoną infrastrukturę. Ale mimo to pojawiła się myśl, że chciałabym tu zamieszkać. Choć bałam się rzucić wszystko: karierę w korporacji, rodzinę i przyjaciół, obiecałam sobie, że trzydzie-

ste urodziny będę obchodziła jako mieszkanka Berlina.

Miesiąc pomieszkowałam z psem na kanapie u znajomego, potem wynajęłam mieszkanie w dzielnicy Neukölln, w okolicy dwóch pięknych parków. To wyjątek w skali całej dzielnicy, bo w Neukölln śmieci na ulicy czy gabaryty pod blokiem to norma. Mam nawet taką własną, niczym niepotwierdzoną teorię, że miasto celowo nie dba o tę dzielnicę, bo ci, którzy mogą, się stąd wyprowadzą, a zostaną najbiedniejsi, często imigranci, i będzie ich można mieć wszędzie w jednym miejscu.

A ja tu zostaję, bo czuję, że mogę sobie tu na więcej pozwolić niż w innych dzielnicach. Czuję luz, dużo większy niż na przykład w Zehlendorf, gdzie mieszkają zamożni ludzie, z reguły Niemcy, którzy robią awanturę nawet o to, że tłuczesz kotlety w niedzielę. W Neukölln tego nie ma. Jest za to dużo tanich miejsc – kuchnie z różnych części świata – w których można dobrze zjeść. Lubię, kiedy przychodzę na falafel, a pani za ladą wita mnie: „habibiti!”, czyli: „kochanie!” – tylko po arabsku. Jest swojsko.

Najbardziej cenię sobie w Berlinie, że mnie tutaj nikt nie ocenia. W Warszawie całe życie musiałam się tłumaczyć z tego, że nie chcę mieć dzieci. Nawet w liberalnych środowiskach ludzie się dziwili, choć przecież oficjalnie panuje na to przyzwolenie. Tutaj to w ogóle nie jest temat. Tak samo jak to, że można mieć sześćdziesiąt lat i chodzić co tydzień na imprezę.

Strasznie mnie też męczy potrzeba Polaków wypowiadania się na każdy temat i publicznego komentowania, szczególnie pasywno-agresywnego. Niemcy poza Berlinem też bywają uciążliwi: zwracają uwagę, kiedy ktoś przechodzi na czerwonym świetle, czepiają się, gdy ktoś źle posortuje śmieci. Ale w Berlinie rzadko słyszałam o podobnej sytuacji. Tutaj wszystkim jest inaczej niż w innych niemieckich miastach. To miasto jest trochę eksterytorialne. I to mi się w nim podoba.

50 TYS. POLAKÓW

Polacy są jedną z największych mniejszości narodowych w stolicy Niemiec, obok Turków, Ukraińców i Syryjczyków. W Berlinie mieszka ponad 800 tys. obcokrajowców, w tym ponad 40 tys. Polaków (choć niektóre źródła podają nawet 50 tys.). Są to wyłącznie osoby nieposiadające polskiego paszportu i w wieku produkcyjnym – a więc migranci zarobkowi, a nie długoletnia diaspora. Ogólnoniemieckie dane potwierdzają, że wskaźnik zatrudnienia Polaków wynosi 62 proc., co jest wynikiem lepszym niż średnia dla ogółu obcokrajowców (55,1 proc.). Również stopa bezrobocia wśród Polaków (7,6 proc.) jest znacznie niższa niż średnia dla populacji cudzoziemskiej (14,8 proc.). Polacy znajdują zatrudnienie w przemyśle przetwórczym, transporcie, logistyce, budownictwie oraz pracy tymczasowej i często pracują poniżej kwalifikacji, bo droga do ich uznania bywa długa. Nieco ponad połowa chce zostać w Niemczech na stałe, ale widać też ogólny trend powrotów do Polski.

Nie wszystkim udaje się jednak osiągnąć sukces. Według szacunków streetworkerów, na które w lutym 2025 roku powoływało się Deutsche Welle, na ulicach Berlina żyje nawet 5 tys. polskich bezdomnych – najwięcej spośród wszystkich cudzoziemców. ●

Niektóre imiona bohaterów zostały na ich prośbę zmienione

Artykuł jest częścią projektu „Poznajmy naszą Europę” współfinansowanego przez Unię Europejską w ramach programu dotacji Parlamentu Europejskiego w dziedzinie komunikacji. Materiały i wypowiedzi zawarte w tekstach przedstawiają poglądy autorów. PE nie odpowiada za ich treść.

Co u pana słysząc? Bohdan Łazuka:

NIGDY NIE PYTAM „dlaczego?”

Na najbliższe dwa miesiące mam w kalendarzu wpisanych 26 występów.

Z **BOHDANEM ŁAZUKĄ** ROZMAWIA
KATARZYNA SURMIAK-DOMAŃSKA

BOHDAN ŁAZUKA: Przepraszam, że panią nie zaprosiłem do domu, ale mam remont. Ciągłe by do nas podchodzili majstrowie: panie Łazuka to, panie Łazuka tamto...

KATARZYNA SURMIAK-DOMAŃSKA: Trochę żałuję, bo podobno mieszka pan pod lasem, w domu z ogrodem...

– Las jest, a jeśli chodzi o ogród, próbowaliśmy z panią, która pomaga mi w gospodarstwie, posadzić kwiatki, ale się nie przyjęły. Natomiast kiedy mieszkałem jeszcze w poprzednim miejscu, w Radziejowicach, to przychodziła do mnie taka pani, pomoc kuchenna, i zawsze się pytała: „Panie Łazuka, panie Łazuka, kiedy pan idzie na emeryturę?”. A ja mówię: „Pani Janciu, ja już jestem na emeryturze”. I ona nie mogła się nadziwić. „Jak to? Przecież nie siedzi pan na przyzbie i nie patrzy, jak kwiatki rosną”. Ja: „No, nie”. Ona: „No to ja posadzę panu kwiatki”. No i tak... Nie mam puenty w tym opowiadaniu.

Puenta może być taka, że kwiatki w ogrodzie symbolizują wycofanie się, odpoczynek. A pan nie zwalnia tempa.

– Proszę sobie wyobrazić, że na najbliższe dwa miesiące mam w kalendarzu wpisanych 26 występów. Czy to nie pewnego rodzaju rekord jak na te czasy, wątpliwe ekonomicznie?

Dla pana kwiatki to wciąż też w bukietach od wielbicieli.

– Wczoraj z moim przyjacielem pianistą Czesiem Majewskim występowaliśmy w Błoni, w centrum kultury. Piękny obiekt, podobny do tego tutaj, w Grodzisku. Mamy taki swój program „Za kulisami kabaretu”. Co to była za publiczność! Potęgą! Coś niebywałego zupełnie. Ja już nie miałem czego bisować. Zeszliśmy ze sceny, a ludzie wciąż stali i bili brawo. I to nie tylko starsi, młodzież też przychodzi. Po ukłonach dostałem od pani dyrektor taki bukiet, że pan, który pomaga mi w chodzeniu, bo ja, jak pani widzi, jestem kontuzjowany... że pan Darek ledwo ten bukiet uniósł. Coś genialnego.

Mój zawód ma w sobie – nie należy się z tym kryć – dużo próżności. Ale to podziękowanie, jakie otrzymujemy, przekłada się właśnie na kwiaty.

A jak pan sobie radzi na scenie z kontuzją?

– Ta kontuzja wynika z lenistwa. Bo żeby wszystko było sprawne, trzeba tego regularnie używać. A ja niekoniecznie... No ale powoli, powoli, wracam do formy. Tymczasem na scenie instalujemy rekwizyt pod tytułem „kanapa”. Dostaję mikrofon bezprzewodowy. Obok stoi fortepian Czesia. No i... one man show. Przez półtorej godziny jestem bez przerwy na scenie. Ja na siedząco występuję.

Pani Magda Umer też w ostatnich latach występowała na siedząco, za biurczkiem. To było bardzo dobre. Tworzył się taki domowy nastrój.

– Jej jako zanej damie wypadało. Natomiast mnie kojarzą jednak z ruchem.

Nie wiem, czy pani słyszała, że ja zaczynałem w latach 50. jako tancerz w Zespole Pieśni i Tańca „Lublin” u Wandy Kaniorowej. Do dziś ten zespół istnieje. Bardzo, bardzo ten okres dobrze wspominam. Z biegiem lat coraz bardziej doceniam, ile mu zawdzięczam.

Cieszę się, że pan wspomina o Lublinie, bo właśnie chciałem pana poprosić o te najwcześniejsze wspomnienia. Urodził się pan w 1938 roku. Jak się nazywała ta wieś, w której pan spędził wojnę?

– Dąbrowice. Dziś to przedmieście Lublina. Miałem cztery lata czy może pięć, kiedy rodzice się rozwiedli.

Czyli rozstali się w czasie wojny.

– Chyba tak. A może to już było po wojnie? Ja przy całej sympatii do mojej nieskromnej osoby nie mam dobrej pamięci. Nie piszę kronik.

To, co pamiętam, to że szedłem sam siedem czy osiem kilometrów w nocy z Dąbrowicy do Lublina. Bo tak mi mama przykazała. Miałem się spotkać z nią w Lublinie w pralni. Po drodze do Lublina stały trzy krzyże. One były znakami orientacyjnymi. Pod każdym z tych trzech krzyży należało odpocząć. Bo to była dla kilkulatek prawdziwa ekskursja. Ja do tej pralni trafiłem i potem już byłem przy mamie.

Mieszkaliśmy w kolejnych wynajętych pokojach. Zwykle przejściowych. Zawsze to były mieszkania zbiorcze. Trzy rodziny, minimum dwie. Zamiast łazienki była miednica. Wodę się donosiło z podwórka.

Jaka była mama?

– Bezkonfliktowa, urodziwa, uroczą w obejściu. Ciepła i dobra dla ludzi. No a to, że mnie wychowała sama, że w ogóle ze mną wytrzymała... Pracowała w sklepie Centrala Tekstylna jako sprzedawca, potem w służbie zdrowia. W administracji. A wcześniej, przed rozwodem, po prostu była na gospodarstwie.

A ojciec?

– Franciszek. Inżynier rolnik. Ziemianin.

To był jakiś dworek, w którym pan mieszkał przed rozstaniem rodziców?

– Można to nazwać dworkiem. Ziemianie kiedyś mieli służbę, mieli wszystko, co potrzeba. Nie to, że nie pracowali, bo pracowali.

Co robił ojciec? Jaki był?

– Ja go nie podglądałem. Ja byłem dzieckiem, które się wolało w piaskownicy bawić.

Sadził coś, podcinał czy doglądał. Nie wiem.

Był dobrym ojcem. Później zawsze byłem w dobrej symbiozie z tatą. Ale co pani się na tę rodzinę tak uparła?

Przecież sam pan zaczął z tym rozwodem. Chciałabym wiedzieć, jak pan przeżył rozstanie rodziców.

– Jako coś normalnego. Nie miałem świadomości, co to znaczy. Myślałem, że tak musi być. Ojciec został w Dąbrowicach w naszym domu. Do śmierci tam mieszkał z nową rodziną.

A samą wojnę jak pan zapamiętał?

– Na rogatkach Lublina był znak stop. Tam zawsze stała policja. Niemiecka i nasza, lokalna. A ludzie ze wsi wozili do miasta buraki, kapustę, ziemniaki... Za każdym razem należało mieć przepustkę. Był taki Żyd z Lublina, Mieczysław Weisbrot. On nas w pewnym sensie uratował, bo potrafił rozmawiać z Niemcami, przekonywać ich tak, że machali ręką i puszczali nawet bez przepustki. Po latach spotkałem tego Weisbrota w Stanach. W latach 70. chyba. Występowałem dla Polonii w Milwaukee. No i on przyszedł na mój występ. Z bardzo atrakcyjną panią zresztą... Pogadaliśmy chwilę o dawnych czasach i na koniec dostałem od niego 20 dolarów. To było bardzo dużo pieniędzy.

I to tyle o wojnie?

– Nic więcej nie pamiętam.

Podobno pracował pan w kopalni na Śląsku.

– To już w latach 50. Pojechałem do hufców pracy, do kopalni w Katowicach. Limit wieku, żeby zjechać na dół, był 18 lat, a ja miałem 17. Przydzielono mnie więc do sortowni węgla. Tam poznałem swoją pierwszą stałą narzeczoną. Miała na imię Lucyna. Sortowaliśmy razem to, co wyjeżdżało z podziemia, pod okiem jakiegoś tam pana kierownika. Ten węgiel na lewo, ten na prawo, ten pośrodku, i tak dalej.

Nie kojarzy mi się pan z pracą fizyczną.

– Praca, którą uprawiałem i uprawiam, łączy się z dużo większym fizycznym wysiłkiem. Każdy myśli, że to jest fi, fi, fi. A to nie jest fi, fi, fi. To jest ciężka praca. Jeżeli ktoś podchodzi do tego serio. A ja podchodziłem serio. Każdy występ to był i jest dla mnie premiera i ostatni spektakl jednocześnie. Bo nigdy nie wiesz, kto siedzi na widowni. We środę siedzi w trzecim rzędzie inna blondynka, a w piątek inny brunet.

A w kopalni długo miejsca nie zagrzałem. Przy okazji starałem się dostać do Zespołu „Śląsk”, ale mnie nie przyjęli.

Jak to jest możliwe?

– Możliwe. Takie zespoły jak Śląsk czy Mazowsze były pod auspicjami władz. I kto miał polecenie, ten się dostał. Ja nie miałem. Na krótko dołączyłem do Zespołu Pieśni i Tańca „Skolimów” Centralnej Rady Związków Zawodowych. Ale zespół rozpadł się jakoś w tydzień po tym, jak do niego wstąpiłem. Wróciłem na chwilę do Lublina. Kolega mnie namówił, żeby zdawać do szkoły muzycznej w Warszawie. Dostałem się. Chciałem się podobać paniom, w związku z tym grałem na oboju...

Bo gra na oboju podoba się paniom?

– Chcę skończyć zdanie. Chciałem być saksofonistą. Ale saksofon w tamtych czasach był zakazany jako instrument zachodni, imperialistyczny. Coca-Cola, kolorowe skarpetki, Frank Sinatra... Nie było mowy. Ale na oboju gra się bardzo podobnie jak na saksofonie, ma tylko dwie oktawy. Dlatego zapisałem się na obój. Mój profesor, pan Zła-

FOT. MATEUSZ SKWARCEK / AGENCIA WYBORCZA.PL

maniec był nawet zadowolony z moich poczynai. Kto wie, co byloby dalej, gdyby nie to, że jako uczeń szkoły muzycznej zamieszkałem w akademiku, w słynnej Dziekance na Krakowskim Przedmieściu. Razem z aktorami. I Marian Kociniak mówi: „Co ty dmuchasz w tę rurkę? Jesteś zgrywus, chodź do nas”. Poszedłem więc na egzamin do szkoły teatralnej. Nauczyłem się fragmentu opowiadania Turgieniewa i poszło. Resztę miałem w nogach, bo byłem utanczniony. I muszę pani powiedzieć, że polska muzyka nie nie straciła, a w aktorstwie ta szkoła muzyczna nie przeszkadza. No ale już może dosyć o rodzinie.

Ale przecież w ogóle pan nie mówi o rodzinie. To może jeszcze chociaż o mamie kilka słów.
– Mama była aniołem, który zjawiał się w moim życiu zawsze wtedy, gdy jej potrzebowałem. Jak jakaś prawa ręka Świętego Piotra. Do dziś odwiedza mnie w snach.

Dlaczego rodzice się rozstali?
– Skąd ja niby mam to wiedzieć? Ja mogę pani powiedzieć, dlaczego ja się rozwodziłem.

No dobrze, to dlaczego?
– Bo się nie nadają na męża.

To po co się pan żenił – cztery czy pięć razy?
– Bo mi było przykro, że dziewczyna zostanie sama. Ale, wie pani, ja byłem Łazuka, więc w zasadzie mnie nigdy nie było. Wpadałem do domu tylko po to, żeby przepakować walizki. Jeździłem po świecie, po Polsce. Co to za mąż?
No i tak się złożyło, że teraz na starość zostałem sam. Jeżeli mogę mieć do kogoś pretensję, to sam do siebie. Córka mieszka na Florydzie, syn koło Łukaszenki, w Janowie Podlaskim. A ja siłą faktu mieszkam tutaj, blisko pracy. I jakoś sobie radzę.

Z pierwszą żoną, panią Barbarą Wrzesińską rozwiódł się pan po trzech miesiącach. Czy kiedyś ludzie nie pobierali się zbyt pochopnie? Poznawali się, zakochiwali i od razu ślub.
– Może i tak. Wtedy to byłem świeżo upieczonym adeptem szkoły, a Basia już miała nazwisko. I ja byłem bardzo zazdrosny. Gdzieś tam chodziła, z kimś się spotykała...
Ale pani się pyta teraz jak „Kurier Polski”, a pani jest z „Gazety Wyborczej”. Proszę zadawać pytania na poziomie „Wyborczej”.

Dobrze, to może coś z polityki? Partia Viktora Orbána poniosła niedawno klęskę w wyborach. Przyglądał się pan temu, co dzieje się na Węgrzech?
– Jeśli chodzi o politykę, to jestem w o tyle dobrej sytuacji, że jak już zdobyłem jakiś tam poziom zawodowy oraz, siłą rzeczy, towarzyski, to wszystkich znałem. Albo raczej, nie bądźmy skromni, mnie wszyscy znali. Znałem osobiście naprawdę wybitnych polityków. Przyjaźniłem się, i do tej pory jestem w kontakcie, z państwem Kwaśniewskimi. Z Jolą głównie. A Olek jest mi winien piwo, Guinnessa. Bardzo dobre piwo irlandzkie. Bardzo sobie chwałę przyjaźni z panem Józefem Oleksym. Niestety już nie żyje. Ja mówię tak dla przykładu. Bo jestem też w dobrej komitywie z panem Tuskiem.

A przeczytałam gdzieś, że popierał pan Janusza Korwin-Mikkego.
– To było inaczej. Jak Wałęsa był prezydentem, zostałem zaproszony na jakieś urodziny i tam był Leszek Falandysz, szef jego kancelarii. I on mi między innymi opowiadał, z kim studiował. No i okazało się, że studiował też z Korwin-Mikkem. Trochę mi o nim opowiadał. Potem któregoś dnia ten Korwin-Mikke zadzwonił do mnie. Tworzył jakąś partię i zapytał, czy bym nie mógł coś o tej partii powiedzieć publicznie. A co mi szkodzi? Powiedziałem gdzieś tam, że to bardzo dobra partia. No a że gębę mam znaną, więc to się do mnie przykleiło. A ja po prostu nie odmówilem.

Rozumiem.
– On jest dosyć dziwny, ten pan Korwin-Mikke. Śmieszny. Nadawałby się na komika. Ta muszka, to wszystko... U nas w zawodzie na takie osoby mówiło się „typulo”. To pozytywne określenie. On jest dla mnie takim typulem właśnie. To Dymśza ukuł to powiedzenie.

Adolf Dymśza to legendarna postać. A pracowaliście panowie razem w Teatrze Syrena, prawda?
– Tak, Dymśza już był w Syrenie, a mnie zaproponowano tam angaż i powiedziałem, że się zgadzam, ale pod jednym warunkiem: chcę siedzieć w garderobie z Adolfem Dymśzą. Mam wciąż ten aneks do umowy. On wiedział, kto to jest Łazuka, i się zgodził. I on siedział tu,

a ja tu. To było dla mnie w pewnym sensie przedłużenie szkoły aktorskiej. Dymśza brylował w najrozmaitszych powiedzonkach. Na przykład wchodzę do garderoby: „Panie Dodku, głowa mnie tak strasznie boli...”, a on od razu: „Nie moja wina”. Takie skróty.
Mieszkał w Międzyzlesiu. Do Warszawy dojeżdżało się stamtąd ciuchcią. Ostatni pociąg był o 11 wieczorem, a kolejny dopiero o 6 rano. I kiedyś Dodek wyszedł wieczorem na spacer z psem i widzi, jak ten ostatni pociąg do Warszawy już prawie rusza, ale biegnie ku niemu babcia taka z tobołkiem: „Panocku, panocku, jeszcze ja, jeszcze ja!”. I Dymśza opowiada w garderobie: „Zdjąłem psa ze smyczy, poszczułem babinę i zdążyła”.
Ojej, nie zrozumiała pani. Chodzi o to, że poszczuł tę babę psem i ona tak przyspieszyła, że...

Zrozumiałam, zrozumiałam. Ale czy to takie zabawne?
– Według mnie śmieszne, bo rodzajowe. Jeżeli to jest w anegdocie, to jest okej. Natomiast wracając do Adolfa Dymśzy, to ja go później grałem na scenie i w Teatrze Telewizji. Nazywała się ta sztuka „Wielki Dodek”. Niedługo to będą powtarzać.

Porozmawiajmy o pana piosenkach. Kilka z nich ogromnie lubię i często je sobie nucę. „Miłość swe humory ma” z tekstem Osieckiej i muzyką Jerzego Matuszkiewicza. Przepiękna. Albo „To było tak” duetu Wasowski – Przybora. Czasem sobie podryguję do takiego charlestona „Dzisiaj, jutro, zawsze”. One się zupełnie nie starzeją.
– Ooo, to mnie pani trafiła! Tak, za „Dzisiaj, jutro, zawsze” dostałem nagrodę na I Festiwalu Piosenki w Opolu. Za wykonanie taneczno-rozrywkowe.

1963 rok! Od tego się zaczęła pana kariera. Pan zdobył laury za tego charlestona, a Ewa Demarczyk za „Karzele z Madonnami”. Niezły rozrzut, swoją drogą.
– Pierwsze Opola miały swój niepodrabialny wdzięk. W tych czasach komunizmu to było nie do wiary, że to w ogóle jest możliwe. Potem, jak tam wlaźła wszędobylska telewizja, to... szkoda gadać. Nieznośnie się zrobiło.

Po kim odziedziczył pan taki głos, słuch i wycucie rytmu?
– Nauczyli mnie tego w szkole teatralnej. Wiele zawdzięczałem profesorowi Ludwikowi Sempolińskiemu. Był moim profesorem od piosenki i sztuki estradowej. Państwo Sempolińscy nie mogli mieć dzieci i pan Ludwik mnie sobie wytypował jako takiego swojego następcę. Byłem mu za to bardzo wdzięczny. Uczyłem się piosenek z jego repertuaru. Byłem pilny i zdyscyplinowany. Ale wcześniej, jak mówiłem, był ten zespół Pieśni i Tańca „Lubin”. I tam były wszystkie dyscypliny. Z teatrem włącznie.

A dlaczego pan się tam zgłosił? Skąd takie zainteresowanie u syna rolnika?
– Bo łatwiej mi było śpiewać i tańczyć, niż napisać kląsówkę z matematyki. Byłem dzieckiem krnąbrnym. Ze szkół niewiele wyniosłem.
Na pewien czas trafiłem nawet do szkoły budowlanej. Bo gdzieś musieliśmy pójść po szkole podstawowej i nasza szefowa z Zespołu załatwiła taki pozorny egzamin do technikum budowlanego w Lublinie. Nie skończyłem go. Potem trafiłem do Gdańska, również do Zespołu Szkół Budowlanych, do klasy z wodociągami i kanalizacją w nazwie. Tam zrobiłem maturę. Ale jakby ktoś chciał skorzystać z moich usług hydraulicznych, to nie polecam.

Nie potrafi pan w domu naprawić kranu?
– Proszę mnie w ogóle o takie rzeczy nie pytać, bo ja nie wiem nawet, gdzie coś takiego w domu jest.
I to bynajmniej nie wina szkoły, bo szkoła była dobra. Tylko że należało mieć w ogóle wrażliwość na ten temat. A ja miałem wrażliwość, żeby założyć teatr i żeby grać w koszykówkę.

O tym, że grał pan w kosza, nie słyszałam.
– Grałem.... Głównie siedziałem na ławce. Czasem na dwie minuty mnie trener Maliszewski wpuszczał. Sławomir Maliszewski, najsłynniejszy trener koszykówki w Polsce. Miałem 178 centymetrów wzrostu, które do dzisiaj posiadam, a w tamtych czasach to się kwalifikowało jako wzrost wysoki.

Często powtarza pan, że pana życie to nieustające wakacje...
– Tak, kiedy mnie pytają, gdzie jadę na urlop albo czy już byłem na urlopie, to odpowiadam, że ja jestem non stop na urlopie. Jak się urodziłem, od razu poszedłem na urlop.

=====

CV
Bohdan
Łazuka

• (ur. w 1938 r.)
aktor, piosenkarz, artysta estradowy. Zagrał w kilkudziesięciu filmach i spektaklach. Jako piosenkarz wykonywał przeboje międzywojenne, piosenkę liryczną i współczesne gatunki rozrywkowe. ●

Dzieciństwo miał pan jednak nienajłatwiejsze. Start do zawodu trudny. Ale pan to wszystko z wdziękiem bagatelizuje.
– Bo ja przyjmuję życie takim, jakie jest. Bo ważne są optymizm i uśmiech.

Po kim pan to ma?
– Po nikim. Z wnętrza własnego. Wie pani, ja się nie zastanawiam nad takimi rzeczami. Czasem mnie pytają, dlaczego nie gram ról dramatycznych. A ja kiedyś byłem asystentem w szkole teatralnej i uciekłem po dwóch miesiącach. Bo oni tam ciągle zadają pytanie „dlaczego?”. „Musisz wiedzieć, dlaczego coś robisz, dlaczego coś mówisz... Zawsze pytaj: »dlaczego?«”. A w sztuce nie ma żadnego „dlaczego”. Nie ma.

Tylko jest co?
– Intuicja i talent. To wszystko.

À propos aktorstwa poważnego. W 1972 roku zagrał pan główną rolę w filmie, który stał się półkownikiem – „Kwiat paproci” w reżyserii Jacka Butrymowicza. Dlaczego go nie dopuszczono do dystrybucji? Co to była za rola, jakaś polityczna?
– Ten film jest w zasadzie półkownikiem do dzisiaj. Nie pokazali go nigdy, nawet w telewizji. Bardzo żałuję, bo ja w nim ani na sekundę nie schodzę z ekranu. Cała Warszawa była oblepiona reklamami z gębą Łazuki. Adaś Michnik wybierał się na premierę. I na dwie godziny przed premierą Kino Atlantic ją odwołało.

Ale jaki był powód? O czym był ten film?
– Obyczajowy. Ani lepszy, ani gorszy jak na tamte czasy. Grałem niebieskiego ptaka. Takiego faceta, który w każdej sytuacji umie się znaleźć. I w towarzystwie lorda, i w towarzystwie ciecia z cmentarza. Napracowaliśmy się ciężko. Aktorzy drugoplanowi fantastyczni. I nagle decyza, że to jednak nie pójdzie. Tłumaczyli, że ta moja postać wypadła za sympatycznie, że to społecznie szkodliwe...
W 2009 roku zrobiono pokaz w Łodzi. W takim prywatnym Kinie Charlie. Zaprosili nas z Jackiem Butrymowiczem. Były dwa seanse. Film się podobał. I to wszystko, co mogę powiedzieć.

To jeszcze pana zapytam na koniec, bo już długo rozmawiamy...
– Ojej, żeby to już się skończyło... Boże kochany... Serial taki się zrobił.

Oglądał pan mecz ze Szwecją?
– Tak. Proszę pani, jestem autorem powiedzenia, że wygrany mecz został przegrany.
Oni naprawdę dobrze grali, bardzo dobrze. Ale skąd wystrasnęli tego nieszczęsnego bramkarza, to ja się Janka Urbana zapytam. Bramkarz, który wypuszcza piłkę, rzucając ją wprost pod nogi napastnika szwedzkiego... No to przecież i ja bym to strzelił!

Pana „Entliczek pentliczek” z Mundialu w Hiszpanii w 1982 roku też sobie czasem nucę. To była końcówka pięknych czasów polskiej piłki. Pan był zawsze kibicem?
– O tyle, o ile. To były względy raczej koleżeńskie, że tak powiem. Autorem tekstu i muzyki do „Entliczka” był Stefan Rembowski. Świetny kompozytor, pan Jerzy Wasowski bardzo go cenił. W dodatku miał dar przewidywania. Niech pani sobie wyobrazi, że on na dwa miesiące przed meczem Polska – Belgia na Mundialu przewidział, że Boniek strzeli Belgom trzy bramki! Stefcio był poza tym kochanym i niezwykle dowcipnym człowiekiem. Pamiętam, jak... Tylko teraz, żeby pani zrozumiała, co opowiem.

Dobrze
– Mieczysława Ćwiklińska. Mówi pani to coś?

Owszem.
– Miała stulecie urodzin i jeździła po Polsce i nie tylko z taką hiszpańską sztuką pod tytułem... Zaraz sobie przypomnę...

„Drzewa umierają stojąc”.
– Jak pani lepiej wie, to niech pani mówi. Tak, „Drzewa umierają stojąc”. No i jest olbrzymi plakat „Drzewa umierają stojąc”. A Stefan na to: „Szwecy umierają, siedząc”. No, nareszcie zrozumiałaś!

Bo to rzeczywiście zabawne. I mamy dobrą puentę.
– Bardzo pani ładnie, jak się pani śmieje.

Panu również! ●

• **Kąpiel w zamrzniętym jeziorze po saunie, Park Narodowy Hossie w Finlandii**

FOT. ANTOINE LORGNIER /
ONLY WORLD / ONLY FRANCE
VIA AFP

Finlandia Sauna NIE ZNA GRANIC

Kiedy w 1990 roku Elisabeth Rehn zostawała ministrami obrony, pierwsze pytanie, jakie usłyszała od prasy, brzmiało:

– Jak będzie pani współpracowała z generałami, skoro nie może pani pójść z nimi do sauny?

Sauna, wpisana na listę światowego dziedzictwa UNESCO, to jedno z niewielu fińskich słów, które trafiło do większości języków świata. Dla Finów to świątynia, konfesjonał, miejsce, w którym robi się biznes, a nawet talk-show. W latach dziewięćdziesiątych autorzy satyrycznego programu telewizyjnego zapraszali do sauny polityków z pierwszych stron gazet. Przyszła też Rehn, a że akurat toczyły się rozmowy na temat nowych myślicieli dla armii, jeden z komików, wcielając się w biznesmena z branży mięsnej, próbował namówić ministrowi, by w ramach offsetu zaproponowała Amerykanom kielbasę jego produkcji. W zamian oczekiwał wyższego stopnia w rezerwie. „Armia kupuje jedynie kielbasę wędzoną, która musi być jadalna zarówno na pustyniach, jak i na Alasce. A to oznacza, że kielbasa musi zawierać sto dwadzieścia pięć procent mięsa” – odpowiedziała żartobliwie Rehn.

W Finlandii jest około 3,3 miliona saun – jedna przypada na 1,6-1,8 osoby. Większość znajduje się w domach, ale widzę je też między innymi na zadaszonym tarasie niemal opuszczonego motelu dla motocyklistów w Räyskälä, w podziemnych helsińskich schronach, a nawet na wyspie w stolicy, gdzie działa demokratyczna Sompasauna – dostępna dwadzieścia cztery godziny na dobę dla wszystkich, również bezdomnych.

– Zasadniczo pogawędki są dla nas okropne. – Jarno Hietalahti, filozof humoru, się uśmiecha. – Czujemy niepokój, gdy ktoś stoi bliżej niż na odległość pół metra, a jednocześnie bardzo chętnie zrzucamy ubrania, polewamy gorące kamienie wodą i rozplywamy się w wodnej parze.

Finowie wierzą w magię löyly, jak pieszczotliwie nazywają intensywny kłab pary, który unosi się znad kamieni polewanych wodą. Para sprawia, że w drewnianym pomieszczeniu metr na metr znikają role społeczne i napięcie.

W bazie wojskowej są trzy sauny, w tym jedna na kilkudziesięciu żołnierzy. Sierżant: „Szeregowy siada koło generała, obaj nagusieńcy, i gadają o wszystkim bez stopni wojskowych”.

W bazie wojskowej, którą zwiedzam ze starszym sierżantem Tyrmim, są trzy sauny, w tym jedna na kilkudziesięciu żołnierzy.

– Szeregowy siada koło generała, obaj nagusieńcy, i gadają o wszystkim bez stopni wojskowych – zapewnia Tyrmi. – Sauna umożliwia szczerą komunikację, zaciera różnice w randze i przynależności politycznej. Inna sprawa, że nasza podstawowa zasada w armii brzmi: „Politykę zostawiamy za drzwiami koszar”.

Sierżant opowiada, że kiedy fińskie wojsko zostały przydzielone do sił pokojowych ONZ, zbudowały na pustyni Synaj termometr pokazywał ponad pięćdziesiąt stopni Celsjusza, a w saunie było dziewięćdziesiąt stopni. Po wyjściu mówili: „O, całkiem chłodno!”

– wspomina Jukka-Pekka Schroderus, który służył jako zawodowy żołnierz na misji pokojowej NATO w Afganistanie. – Pewnego razu talibowie ostrzelali naszą bazę moździerzami. Część żołnierzy była w saunie. Pierwsza wiadomość w radiu? „Cholerni dranie zaatakowali naszą saunę, mamy kilku rannych”. Zwróć uwagę na kolejność.

Po przystąpieniu Finlandii do Sojuszu Północnoatlantyckiego kwatera główna NATO też zainstalowała saunę. Miły gest powitalny czy może uznanie dla fińskiej szkoły dyplomacji? Od dekad wyposażane w sauny są nie tylko wszystkie budynki rządowe w Finlandii, ale też ambasady i konsulaty. W Waszyngtonie, Berlinie i Londynie działają Fińskie Dyplomatyczne Towarzystwa Saunowe: zaproszenia na sesje są w świecie dypl-

matów uznawane za niezwykle prestiżowe. W czasie zimnej wojny w fińskich saunach wyjawiano niejedną tajemnicę. Rumuński wywiad próbował nawet założyć podsłuch w ambasadzie Finlandii: podstawieni monterzy umieścili pluskwę w termostacie.

Za mistrza tak zwanej dyplomacji sauny uchodził Urho Kekkonen, wieloletni prezydent Finlandii. W czasach zimnej wojny zachodni dyplomaci żartobliwie nazywali jego kraj Kekkoslovią, bo wciąż uchodził za strefę wpływów ZSRR. Jednak Kekkonen umiejętnie opierał się radzieckim naciskom. Podczas wizyty w Helsinkach Nikita Chruszczow miał się zasiedzieć w prezydenckiej saunie aż do piątej nad ranem. W efekcie tych rozmów ZSRR wyraziło „gotowość poparcia dla dążeń Finlandii do integracji i współpracy z Europą Zachodnią”, co doprowadziło między innymi do utworzenia w 1971 roku Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu i integracji fińskiej gospodarki z zachodnią. To niejedyny przypadek, gdy „prawdziwy komunista wszedł nago do sauny z kapitalistą”, jak pisało w Rosji o wpadce Chruszczowa. W 1978 roku prezydent Kekkonen zachęcił do zrzucenia ubrań ministra obrony Dmitrija Ustinowa i przekonał go, że są lepsze sposoby rozwijania przyjaźni radziecko-fińskiej niż ćwiczenia wojskowe, które chciał wymusić Rosjanin.

„Dyplomacja sauny” działała też na Amerykanów. „Zrobię wszystko, co zasugerowałeś, ale nie pójde do sauny z Kekkonenem” – miał powiedzieć sekretarz stanu USA Dean Rusk do oficera politycznego w ambasadzie USA w Helsinkach. Jednak podczas wizyty w wje-

SZYMON OPRYSZEK

skiej rezydencji prezydenta Kekkonen wziął Ruska za ramię i powiedział: „Teraz idziemy do sauny”. Amerykanin był bezbronny.

Erkki Tuomioja, były minister spraw zagranicznych Finlandii, powiedział: „Sauna nie zna granic”.

Pertti Torstila, były sekretarz stanu do spraw zagranicznych: „Nie wyciągasz politycznych asów, gdy nie masz rękawów”.

Tarja Halonen, była prezydentka Finlandii: „»Dyplomacja sauny« to umiejętność, którą należy pielęgnować, aby ludzie nadal mogli otwarcie rozmawiać”.

W 2010 roku rząd fiński opublikował raport zatytułowany „Misja dla Finlandii – jak Finlandia zademonstruje swoje mocne strony, rozwiązując najtrudniejsze problemy świata”. Można w nim przeczytać, że atutem Finlandii powinna nadal być „miękka siła”, która wyrosła właśnie z zimnowojennej tradycji „dyplomacji sauny”.

Finlandia od dekad jest mediatorem między USA i Rosją. W Helsinkach spotykali się Gerald Ford z Leonidem Breżniewem (1975), George Bush z Michaiłem Gorbaczowem (1990), Bill Clinton z Borysem Jelcynem (1997). W 2018 roku w stolicy Finlandii spotkali się Donald Trump i Władimir Putin – w roli organizatora wystąpił prezydent Sauli Niinistö.

– Czasami dyplomacja nie działa. W takich sytuacjach trzeba być Finem: wziąć głęboki oddech, zimną kąpiel, pójść do sauny i wrócić do stołu negocyjacyjnego – powiedział Alexander Stubb, obecny prezydent kraju.

Innym razem, podczas monachijskiej konferencji bezpieczeństwa, stwierdził, że świat potrzebuje mniej Jałty, a więcej Helsinek.

W 1990 roku, gdy dziennikarze zapytali nową panią ministrowie obrony o spotkania z generałami w saunie, Rehn odpowiedziała:

– Jeśli to naprawdę konieczne, pójdę. Ale nie sądzę, by chcieli, żebym oglądała ich bez mundurów i tych wszystkich medali.

Te mocne słowa były wymierzone nie w fińską tradycję, ale w patriarchat. Kiedy na początku XXI wieku odsłonięto portret Rehn w budynku parlamentu, na uroczystości nie zjawił się żaden mężczyzna ze ścisłego kierownictwa państwa.

Z patriarchatem walczyła od samego początku, zwłaszcza że równolegle z kierowaniem resortem obrony pełniła też funkcję ministry do spraw równości.

Na początku pracy Rehn zwolniła lekarza zatrudnionego w ministerstwie obrony, który molestował urzędniczkę. W 1991 roku przyznała kobietom prawo do udziału w misjach pokojowych. Wówczas do armii zgłosiło się ponad trzy tysiące pań. Wybrano tylko dwadzieścia cztery, które nazywano Aniołami Elżbiety. Jej partyjni koledzy, zwykle mówi o nich „chłopcy”, tylko czekali na potknięcie Rehn. Mimo to postanowiła kandydować na prezydentkę Finlandii. Podczas kampanii wyborczej rywale uciekali się do ataków szowinistycznych. Ale nie tylko to było jej problemem: musiała też na przykład tłumaczyć się ze swojego zdania na temat Jezusa. Podczas spotkania kampanijnego powiedziała, że nie jest pewna historycznego istnienia Jezusa. Wypowiedź wywołała poruszenie, a Rehn została oskarżona o ateizm i lekceważenie doktryny Kościoła. W efekcie napisała felieton zatytułowany *Wyznanie wiary Elisabeth Rehn*, w którym tłumaczyła swój stosunek do Kościoła i wiary.

Ostatecznie przegrała w drugiej turze z Marttim Ahtisaarim z Socjaldemokratycznej Partii Finlandii, ale otrzymała aż 46,1 procent głosów.

W kluczowej bitwie z patriarchatem jednak zwyciężyła. To w pewnym sensie dzięki Rehn dwudziestowieczna Tilda Taalo z Tampere mogła odbyć dobrowolną służbę w armii.

– Jesteś wdzięczna Rehn? – pytam Tildę.

– Nie mam pojęcia, kto to – zaskakuje mnie dziewczyna.

– Nie słyszałaś o niej? O drzwiach?

Tilda rozkłada ręce.

Sprawa szybko się wyjaśnia: gdy miała dwa lata, przeprowadziła się z mamą na Teneryfę. Do Finlandii wróciła dopiero w wieku licealnym. Debata na temat poboru kobiet do armii już dawno wtedy ucichła. Ale w latach dziewięćdziesiątych, jak czytam w jednym z opracowań, była to „prawdopodobnie najczęściej dyskutowana publicznie kwestia dotycząca sił zbrojnych”.

W parlamencie wrzało.

„To militaryzacja społeczeństwa i kobiet” – podnosiły członkinie organizacji pokojowych. Oponenci przypominali, że w czasie wojny zimowej pomagało żołnierzom piętnaście tysięcy Lott, takich jak matka Rehn i babcia Tildy.

Fiński rząd: Naszym atutem powinna nadal być „miękka siła”, która wyrosła z zimnowojennej tradycji „dyplomacji sauny”

Książka Szymona Opryszka

Jak nie dać się wojnie i innym kryzysom. Lekcja z Finlandii ukaże się w wydawnictwie Dowody pod koniec czerwca

„Kobiety wpadają w panikę, gdy muszą strzelać do tarczy w kształcie człowieka” – rzucił pewien parlamentarzysta. W odpowiedzi Marita Jurva z Fińskiej Partii Wiejskiej zapewniła, że zostanie snajperką, bo pistolet kalibru 7,62 mm zmieści się jej w torebce.

Gazety pytały w sondach: „Jaka byłaby najbardziej odpowiednia długość włosów dla poborowej?”.

Latem 1995 roku Fińska Rada do spraw Planowania Informacji Obronnej ustaliła, że aż dwadzieścia tysięcy młodych kobiet zamierza odbyć służbę wojskową. To były przesadzone dane. Gdy powołana przez ministrę Rehn piętnastoosobowa komisja z ośmioma kobietami w składzie dopuściła dobrowolną służbę płci pięknej, w pierwszym roku zgłosiło się tylko trzydzieści chętnych z całego kraju (w kolejnym – trzysta, a w 2023 roku – tysiąc dwieście pięćdziesiąt osiem). W garnizonowych łazienkach zamontowano bidety, w drzwiach toalet zamki, na ścianach pokoi zawieszono lustra, a ministra trafiła do dość kontrowersyjnej piosenki rockowego zespołu Popeda pod tytułem *Sierżant Karoliina* o tym, że mężczyzna został porzucony przez żonę. Powtarza się w niej wers: „Obwiniam cię, Elisabeth Rehn”.

Do tej pory fińska armia przeszkoliła ponad dwanaście tysięcy rezerwistek, w tym Tildę. Kiedy studentka pielęgniarstwa uznała, że zgłosi się do dziewięciomiesięcznej służby wojskowej, sąsiedzi z Tampere przyjęli to ze zrozumieniem.

Gdy spotykamy się w bazie wojskowej, dwudziesto-sześciolatka prowadzi kurs pierwszej pomocy: rezerwiści czołgają się do rannych kolegów, układają nieprzytomnych w odpowiedniej pozycji i uczą się bandażować rany.

– A patriarchat w wojsku nie był dla ciebie problemem? – pytam Tildę.

– Spaliśmy z koleżankami w tym samym pokoju co mężczyźni. Nie było absolutnie żadnego problemu. Czasami sama łapałam się na nierównościowym myśleniu.

– Jak to?

– Wiele razy ćwiczyliśmy w lesie w czasie opadów śniegu. Byłam cała mokra, zmarznięta, okropnie zmęczona i głodna. Czułam, że już nie mogę. W takich chwilach myślałam: „Cholera, nie jestem w tym dobra. Ale przecież jestem kobietą”. Faceci są jednak silniejsi,

bardziej wprawieni. Zdarzało się, że nie dałam rady czegoś unieść, bo na przykład ważyło sto dwadzieścia kilogramów. I musiałam prosić kolegów o pomoc. Oczywiście pomagali, ale sami z siebie nigdy. Traktowali mnie jak równą sobie. I w sumie dobrze.

W Finlandii toczy się debata na temat obowiązkowego poboru kobiet: co trzeci obywatel jest za. W bazie wojskowej w Paroli kilkakrotnie słyszę zdanie, które dziadek powtarzał sierżantowi Tyrmiemu: „Lepsza kobieta w wojsku niż słaby mężczyzna”. O ile Norwegia czy Szwecja wprowadziły neutralny pod względem płci pobór do wojska (od 2026 roku będzie obowiązywał też w Danii), o tyle prawicowa koalicja w Finlandii jest przeciwna obowiązkowej służbie kobiet. Jednym z wyznaczników bycia tutaj lewicowcem jest poparcie dla pełnego równouprawnienia, także w kwestii wcielania do armii.

– Demografia jest bezlitosna, więc musimy znaleźć jakieś rozwiązanie. Za dziesięć lat będziemy mieli średnio trzy tysiące poborowych mniej – przyznaje Mats Uotila z Tampere, który dwa lata temu ukończył służbę w Brygadzie Pancерnej w Paroli i został przewodniczącym Fińskiego Związku Poborowych. – Czy rozwiązaniem jest pobór kobiet? Stoję na stanowisku, że osobista motywacja i predyspozycje to ważniejsze kryteria niż płeć.

Jego zdaniem przed Finlandią jeszcze sporo wyzwań. Choć siły zbrojne mogą się pochwalić nową witryną dla rezerwistów i poborowych (po zalogowaniu mogą sprawdzić ukończone przez siebie kursy, zapisać się na nowe, zaktualizować dane kontaktowe, stan zdrowotny, a nawet rozmiar butów czy odzieży), to dieta poborowego (w przypadku półrocznej służby wynosi sto siedemdziesiąt siedem euro miesięcznie) nie jest powodem do dumy.

– Sześć euro dziennie. Co możesz za to kupić? Pączka i kawę? – ironizuje Mats. – Dlatego domagamy się podwojenia stawek, bo mam kolegów, którzy zbierali oszczędności na czas służby ojczyźnie.

– A ty co sądzisz o obowiązkowym poborze?

– pytam Tildę.

– Każda kobieta powinna zdecydować sama. Osobiście dzięki służbie czuję się silniejsza psychicznie, bardziej zorganizowana, nauczyłam się też punktualności, pracy w zespole, wykonywania poleceń, bycia gotową na niespodziewane. Jeszcze w szkole nowe wyzwania napawały mnie lękiem: „Nigdy się tego nie nauczę”. A teraz myślę: „Co? Ja nie dam rady?”. Jeśli nie masz planu działania, jesteś zagubiony, stanowiąc obciążenie dla innych. A w sytuacjach kryzysowych kluczowa jest samodzielność. Dla mnie to esencja bycia przygotowanym. Jak to mówimy w Finlandii, a czego zupełnie nie rozumiemy Hiszpanie, czuję się *sisu*.

Sisu. Ulubione słowo Finów. Termin zagadka. Korzenie *sisu* sięgają pięciu wieków wstecz, ale międzynarodową karierę zrobiło, gdy Finowie heroicznie odparali ataki Rosjan w trakcie wojny zimowej. W 1940 roku „New York Times” określił *sisu* mianem „słowa, które wyjaśnia Finlandię”. ●

Autor jest dziennikarzem WP.pl.

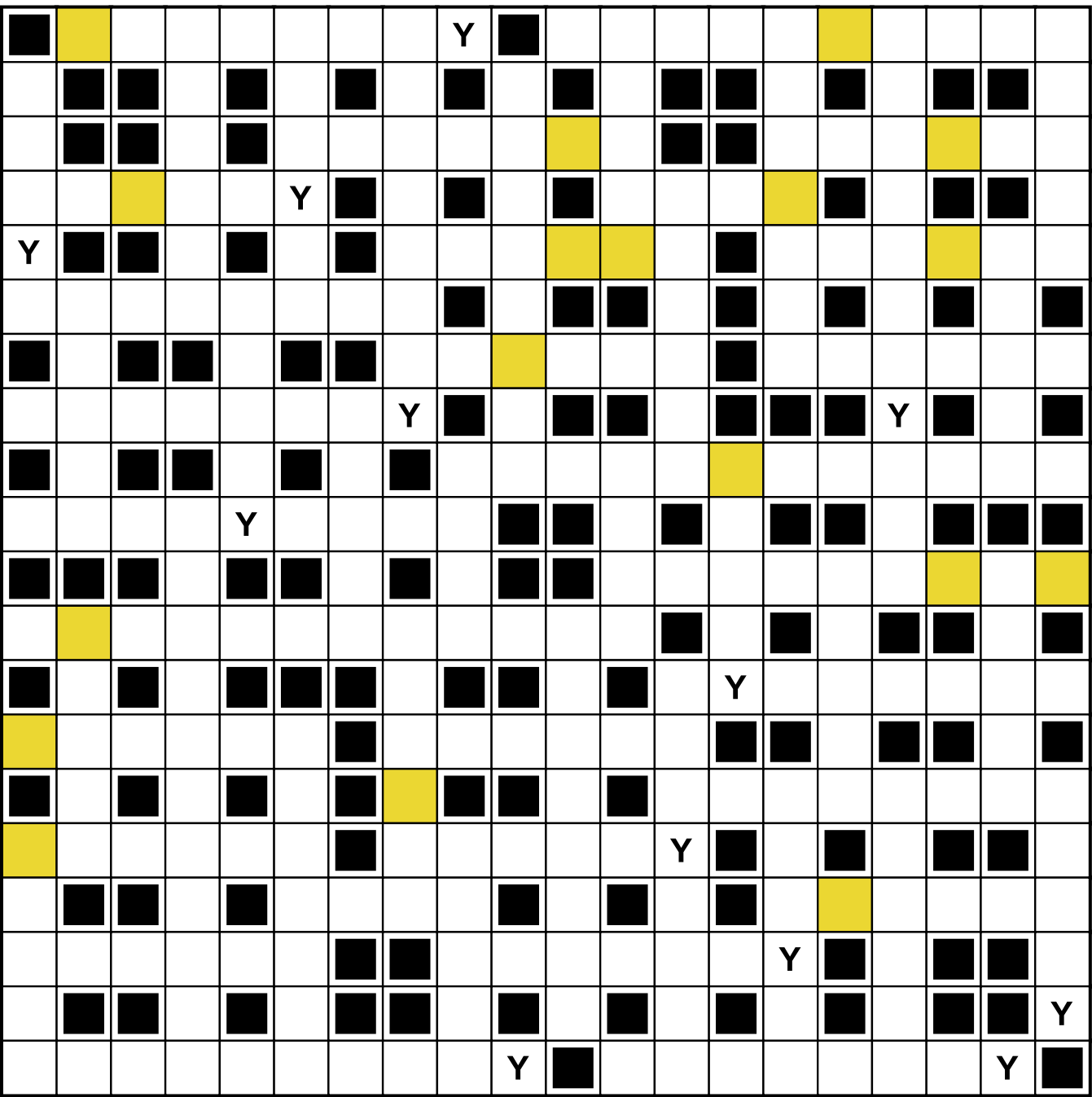

jolka

204

Objaśnienia podane są w kolejności alfabetycznej. W diagramie ujawniono wszystkie samogłoski Y. Miejsce wpisywania wyrazów – do odgadnięcia. Litery w kolorowych polach, odczytane kolejno rzędami, utworzą rozwiązanie.

- ... Alf, czyli Konrad Wallenrod
- Annasz dla Józefa Kajfasza
- ... faraona, inna nazwa mangusty egipskiej
- figlował ku ucieście króla
- film Felliniego, w którym wystąpili Giulietta Masina i Anthony Quinn
- francuskie nagrody filmowe
- halucynacje, majaki
- imię Budnik, aktorki
- impreza, na której skwierczą kielbaski
- inne czereśni, inne „ą” i „ę”
- ... IV Szujski, objął tron Rosji po Dymitrze Samozwańcu
- jeden z dwóch w świątecznym ubraniu Pawłaka („Sami swoi”)
- Jeremi, występował z Jerzym Wasowskim
- Juliusz, patron krakowskiego teatru przy Placu Świętego Ducha
- kapitan z powieści Rafaela Sabatiniego (został piratem)
- klasyfikacja
- kłoszard – Paryż, baciara – ?
- kręgowy – w ośrodkowym układzie nerwowym
- lecą z nieba na Placu Pigalle
- lekcja, na której omawia się prawa Keplera, zasadę zachowania energii
- lek-shop
- Leon, bohater serialu „Polskie drogi”
- minirole
- mocne dźwięki gitarowe charakterystyczne dla muzyki rockowej
- może być piorunujący
- może się przerodzić w przyjaźń
- na rynku w Zamościu, z okazałą wieżą zegarową
- nadętus, zarozumialec, bufon
- ogienki
- owoce, które się nadpsuły

- pieśni takie jak „Hiszpańskie dziewczyny” i „Pożegnanie Liverpoolu”
- plama, której próżno szukać w dzisiejszych zeszytach
- podjechał z dostawą przesyłek do paczkomatu
- powierzchnia pola uprawnego
- przelknąć ... porażki
- przyjaciółka rudowłosej Pippi
- pseudonim używany w internecie, np. na forum dyskusyjnym
- ptak w herbie Niemiec, Egiptu
- razy pięć – to kopa
- regaty Sydney-...
- rogata kompania przy gwiazdkowych saniach
- rozgardiasz, zgielk, szurum-burum
- są i ofiarne
- słyhać, gdy żaby przyjdą na kabareton
- stan bardzo niezalecany kierowcom

- „Straszne mieszkania. W strasznych mieszkaniach strasznie mieszkają straszni ...” (Tuwim)
- środki piorące i czyszczące
- świętokrzyska miejscowość, w pobliżu której rośnie wiekowy dąb Bartek
- „To nie wasz pociąg – ogłosiły ...”, w piosence Jacka Kaczmarskiego „Poczekalnia”
- trzydziestka do kawy
- urwiste nabrzeże morskie
- van Gogh – słoneczniki, Monet – ?
- w miastach Ameryki Łacińskiej: slumsy, dzielnica nędzy
- właśnie coś zakupił!
- „Wolność to niewola, ... to siła”, hasła z powieści „Rok 1984”
- z jej soku wytwarza się tequilę
- zakrętów albo włosów
- zgrywę – Węgrzy, soczki – ?

Rozwiązanie jolki nr 203:
Układanie domina.

Rzędami: chuchro, psikawka, taoizm, kpiarze, anioł, Lublin, drzwi, winkiel, Obra, aktorzyzna, Stamm, Englert, Skalda, Lubawa, zgnuszenie, bilardzista, szajka, wyczyn, Rushdie, rzęch, staruszek, Nikt, odprysk, oczko, truizm, walek, bałwany, Abudża, Genuenka, klarnet.

Kolumnami: plebs, Hopkins, wytyczne, tubylcy, heroizm, zdunowie, meandry, Otello, niziołek, bogini, Dowbor, surykotka, areszt, garson, Manhattan, Iliada, Upadek, spirytus, tombak, koneser, kolderka, zapalka, Dunajec, knowania, hasanie, senat.

Leszek Rydz

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY

34414087

Od kwietnia **CODZIENNIE** w Wyborczej

Krzyżówka
Sudoku
Zakreślanka
Skojarzenia

Rusz głową!
Nie nudź się w domu!

